

รายงานการวิจัย

การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

STUDY OF CONTEMPORARY ART AT REFLECTION IN NORTHEAST THAI CULTURES

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เดชา ศิริภาษณ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2544

ชื่อโครงการ : การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน
 ผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์เดชา ศิริภานุวัฒน์
 ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์สุวิษ สติติวิทยานันท์
 สถานที่ทำงาน : สาขาจิตรกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ปีที่วิจัย : 2544

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา รวบรวม ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน ศึกษาสื่อ(Media) เนื้อหา(Content) และธาตุศิลป์(Artistic Element) ในผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสานและเป็นข้อมูลเพื่อการศึกษาในโอกาสต่อไป ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ศิลปินที่สร้างผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย จิตรกรรม(Painting) ประติมากรรม(Sculpture) ภาพพิมพ์(Graphic Art) และสื่อผสม(Mixed Media) โดยเนื้อหาผลงานสะท้อนวัฒนธรรมอีสาน และแสดงผลงานไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 23 คน คนละ 2 ชิ้น รวมทั้งหมด 46 ชิ้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย สถานภาพทั่วไปของศิลปิน และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย การบันทึกเทปเสียง และการบันทึกภาพถ่ายวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีพรรณนาและรูปภาพ

ผลการวิจัยพบว่า 1.สถานภาพทั่วไปของศิลปิน ศิลปินส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-50 ปี ส่วนมากมีอาชีพรับราชการ(คิดเป็นร้อยละ 78.26) วุฒิการศึกษาส่วนมากจบระดับปริญญาตรี(คิดเป็นร้อยละ 43.47) และเรียนจบสาขาศิลปศึกษา(คิดเป็นร้อยละ 30.43) ประเภทผลงานที่สร้างสรรค์ จิตรกรรม 39 ชิ้น ประติมากรรม 4 ชิ้น และสื่อผสม 3 ชิ้น 2.การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ด้านสื่อ ส่วนมากศิลปินนิยมใช้เทคนิคอะคริลิก(Acrylic Color)จำนวน 14 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 30.43) สีน้ำมัน(Oil Color)จำนวน 11 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 23.91) และสีน้ำ(Water Color)จำนวน 4 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 8.69) ด้านเนื้อหา ศิลปินส่วนมากมีภูมิสำเนาอยู่ในภาคอีสานโดยกำเนิด(คิดเป็นร้อยละ 91) เนื้อหาจึงเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมอีสาน ด้านธาตุศิลป์ ศิลปินจะไม่ใช้หลักองค์ประกอบศิลป์และการใช้หลักการศิลปะที่ตายตัวในการสร้างสรรค์ผลงานจะขึ้นอยู่กับประเภทและเทคนิคของงานเป็นสำคัญ 3.ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน ด้านวิถีชีวิตจำนวน 21 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 45.65) ด้านโบราณสถานและศาสนาจำนวน 6 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 13.04) ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านศาสนาจำนวนด้านละ 4 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 8.69) ด้านความเชื่อและผลงานมีเนื้อหาหลายด้าน จำนวนด้านละ 3 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 6.52) ด้านการเล่นจำนวน 2 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 4.34) และด้านประเพณีจำนวน 2 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 4.34)

Study of Contemporary Art At Reflection In Northeast Thai Cultures

Researcher: Assistant Professor Decha Siriphart
 Consultant: Associate Professor Suwit Satitwittayanun
 Office: Department of Painting, Faculty of Fine and Applied Arts,
 Khon Kaen University
 Year: 2002

Abstract

This research aimed to study and collect contemporary art at reflection in Northeast Thai cultures, in terms of media, contents and artistic elements, as source of data for the future studies. The participants in the research were twenty three artists who created and displayed for at least five years, contemporary art at reflection in Northeast Thai cultures in Painting, Sculpture, Graphic Art, and Mixed Media. Two pieces of work from each artist were chosen to study. That was forty-six pieces all together. The tools of the study were interview questions about the artists' status and their creativity of contemporary art works, a tape recording, and photos taking. The data were analyzed by using a descriptive approach and photos.

The results showed that:

1. in terms of the artists' status, most artists were between forty-one and fifty years of age. Most of them were government servants (78.26%), had a bachelor's degree (43.47%), and graduated in Art Education (30.43%). Their works comprised thirty-nine paintings, four sculptures, and three pieces of mixed media.
2. in terms of artists' creativity, acrylic colors were used in fourteen paintings (30.43%), oil colors in eleven paintings (23.91%), and water colors in four paintings (8.69%). Most artists were born in the Northeastern region (91%), the contents, therefore characterized Isan social and cultures. Most artists did not utilize fixed art components or rules. Rather, they took account of art category and techniques.
3. In terms of Isan cultures, twenty-one pieces of art works characterized the Isan way of life (45.65%). Six pieces featured holy places and religion (13.04%). Four pieces showed Isan environment while four showed Buddhism (8.69%). Three showed Isan beliefs and three had mixed contents (6.52%). Two pieces reflected Isan plays and another two reflected customs and traditions (4.34%).

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณศิลปินทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านศิลปกรรมร่วมสมัย ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์
สุวิช สติวิทยานันท์ ที่ให้คำปรึกษาในการทำวิจัยด้วยดี

ท้ายนี้ ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ให้ทุนอุดหนุนงานวิจัย
ด้านวัฒนธรรม และได้เปิดโอกาสให้ศิลปินได้เผยแพร่ผลงานด้านศิลปะอีกทางหนึ่งด้วย

เดชา ศิริภาษณ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่	
1. บทนำ	1
ความสำคัญและแหล่งที่มาของการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำสำคัญของเรื่องที่ทำกรวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมายของศิลปะและประเภทของศิลปะ	6
ศิลปกรรมในภาคอีสาน	9
วัฒนธรรมและประเพณีอีสาน	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
3. วิธีดำเนินการวิจัย	20
การศึกษาข้อมูล	20
กลุ่มประชากร	20
เครื่องมือการวิจัย	21
การเก็บรวบรวมข้อมูล	21
การวิเคราะห์ข้อมูล	22
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	23
เกียรติการุณ ทองพรมราช	24
จรรย์ ชัยประทุม	28
เซาวฤทธิ์ เตยขาว	32
เดชา ศิริภาษณ์	37
ธีระวัฒน์ คະนะมะ	42
นคร เหล่าหล้า	48
นพรัตน์ แจ็กไธสง	52
นิยม วงศ์พงษ์คำ	57

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
นิพนธ์ คุณารักษ์	61
บริรักษ์ ศุภตริยวรวงศ์	65
ประภาพร ศุภตริยวรวงศ์	69
ผ่อง แซ่กิ่ง	73
เลอพงษ์ พุทธชาติ	77
วัฒนา ป้อมชัย	81
ศักชัย อุทธิโท	85
สมยศ ไตรเสนีย์	89
สมพร ชุบสุวรรณ	94
สนาม จันท์เกาะ	98
สมาน แสงทอง	103
สุขสันต์ เหมือนนรินทร์	108
ไสว แก้วกล้า	112
อัครพล เดชะพกุล	116
อภิชาติ แสงไกร	121
5. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย	127
สถานภาพทั่วไปของศิลปิน	127
การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย	127
ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน	128
เอกสารอ้างอิง	130
ภาคผนวก	132

บทที่ 1

1. ความสำคัญและแหล่งที่มาของการวิจัย

จากอดีตที่ผ่านมา ศิลปินและช่างฝีมือได้ทำงานเพื่อรับใช้พุทธศาสนาและพระมหากษัตริย์ ต่อมามีการก่อตั้งโรงเรียนเพาะช่างในปี พ.ศ. 2456 และในปี พ.ศ. 2476 ได้ก่อตั้งโรงเรียนศิลปากรแผนกช่าง แล้วกลายมาเป็นโรงเรียนปรางค์ทิวศิลปกรรมและมหาวิทยาลัยศิลปากรตามลำดับ ในปัจจุบันสถาบันที่ผลิตบัณฑิตทางด้านศิลปะมีอยู่หลายแห่งทั้งในส่วนกลางและในภูมิภาค ซึ่งการสร้างสรรคงานศิลปะของศิลปินได้มีการพัฒนาไปตามสภาพของสังคม ศิลปินสร้างงานเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคมมากขึ้น เรามักจะได้รับทราบหรือได้เห็นคำว่า งานศิลปะ ศิลปกรรม และผลงานศิลปกรรม ปรากฏในสูจิบัตรการแสดงผลงานทางศิลปะอยู่เสมอ กัจจกร สุพงษ์ศรี(2544) ได้กล่าวไว้ว่า คำทั้งสามคำนี้ใช้กันอยู่เสมอ หลายคนอาจสงสัยตั้งนั้นจึงสมควรจะกำหนดกรอบให้ชัดเจน น่าจะหมายถึงผลงานการสร้างสรรคทางศิลปะที่ศิลปินหรือผู้สร้างงานมีเจตนารมณ์สร้างขึ้น เพื่อบรรลุถึงสุนทรียภาพระดับวิจิตรศิลป์ อาจเป็นในรูปของงานจิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะภาพพิมพ์ หรืออื่นๆ ที่มีได้เข้าข่ายในผลงานประยุกต์ศิลป์ ส่วนคำว่า “ศิลปะร่วมสมัย” หรือ Contemporary Art คำภาษาไทยเริ่มมีการใช้ไม่กี่สิบปีมานี้เอง นับเป็นศัพท์ใหม่โดยแปลมาจากภาษาอังกฤษอีกต่อหนึ่ง หมายถึงใช้เรียกศิลปกรรมที่กระทำขึ้นในขณะนี้เวลานี้ และผลงานจะต้องมีลักษณะร่วมกันทั้งด้านกระบวนแบบ กลวิธี มโนทัศน์ และอื่นๆ นักวิชาการบางคนยังกำหนดอายุศิลปินต้องใกล้เคียงกัน คำนี้เป็นคำศัพท์ที่ใช้เรียกทั่วไป ดังเช่นผลงานที่สร้างขึ้นในปัจจุบัน ปี ค.ศ. 2000 เป็นตัวกำหนด ย้อนกลับไปไม่ควรเกิน 5-10 ปี ทั้งหมดมีข้อจำกัดในเรื่องของมโนทัศน์ กระบวนแบบ กลวิธี และอื่นๆ ที่สอดคล้องกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน แต่ไม่ใช่งานที่มีกระบวนแบบเดิมตามประเพณีมากเกินไป

การสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคอีสานนั้น ได้มีสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปะ เริ่มจากวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา(สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในปัจจุบัน) ได้ทำการเปิดสอนครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2499 โดยเปิดสอน 3 แผนก คือ แผนกบัญชีและเลขานุการ แผนกวิชาช่างก่อสร้าง และแผนกวิชาช่างไม้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2509 ได้เปิดรับนักศึกษาแผนกช่างศิลปกรรมขึ้น ซึ่งเป็นแห่งแรกในภูมิภาคนี้(เกียรติการุณ ทองพรมราช, 2544) นอกจากนี้ ภาควิชาศิลปศึกษาของวิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่งในภาคอีสาน(สถาบันราชภัฏปัจจุบัน) ได้จัดนิทรรศการศิลปกรรมขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2520 มีชื่อโครงการว่า “ศิลปะสัญจร” ณ วิทยาลัยครูนครราชสีมา และได้มีการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพเป็นประจำทุกปี เช่น โครงการศิลปะสัญจร ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2521 ณ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ โครงการศิลปะสัญจร ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2522 ณ วิทยาลัยครูสุรินทร์ เป็นต้น ในปี พ.ศ. 2523 ภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม เปิดสอนวิชาเอกศิลปศึกษาเป็นรุ่นแรก ปัจจุบันภาควิชาศิลปะและวัฒนธรรมดังกล่าวได้พัฒนามาสู่โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ในขณะที่ได้ขยายฐานการผลิตบัณฑิตจากสาขาศิลปศึกษามาสู่สาขาจิตรกรรมและสาขาทัศนศิลป์ พร้อมกับการพัฒนารูปของมศว.มหาสารคามเป็นมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ศุภชัย สิงห์บุศย์,2543) ในปี พ.ศ. 2528 ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เปิดรับนักศึกษาสาขา

ศิลปศึกษาในหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี และได้เปลี่ยนเป็นหลักสูตรการเรียน 4 ปี ตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2536 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เปิดรับนักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นครั้งแรก 3 สาขา คือ สาขาวิชาจิตรกรรม สาขาวิชาประติมากรรม และสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ซึ่งต่อมาได้เปิดรับนักศึกษาเพิ่มอีก 2 สาขา คือ สาขาวิชาดนตรีไทย และสาขาวิชาดนตรีสากล และนอกจากสถาบันที่ผลิตบัณฑิตและนักศึกษาทางด้านศิลปะดังที่กล่าวมาแล้ว ยังมีวิทยาลัยอาชีวศึกษาในจังหวัดต่างๆ ของภาคอีสานที่ได้เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนด้านศิลปกรรมอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

ผลผลิตของสถาบันการศึกษาทางด้านศิลปกรรมในภาคอีสาน และศิลปินที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสาน ได้สร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปกรรมที่มี กระบวนแบบ กลวิธี มโนทัศน์ รวมกันเป็นกลุ่มต่างๆ ในลักษณะการจัดแสดงนิทรรศการหรือผลงานทางศิลปกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น ศิลปินกลุ่มอีสาน เป็นกลุ่มที่มีการแสดงผลงานอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2526 จนถึงปัจจุบัน ผลงานส่วนใหญ่ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อม สังคม ความเชื่อ วิถีชีวิต ตลอดจนวัฒนธรรมของคนอีสาน ในกระบวนแบบที่แตกต่างกันออกไปตามความสามารถและความสนใจของศิลปินซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดต่างๆทั่วภาคอีสาน นอกจากนี้ยังมีกลุ่มศิลปินอื่นๆ เช่น กลุ่มศิลปินทุ่งกุลาร้องไห้ กลุ่มครุศิลป์บุรีรัมย์ กลุ่มคนเดินดิน กลุ่มไท-อีสาน ฯลฯ ศิลปินบางท่านเป็นสมาชิกมากกว่า 1 กลุ่ม และเป็นตัวเชื่อมโยงให้ศิลปินกลุ่มต่างๆได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคอีสาน

การแสดงผลงานศิลปะหรือศิลปกรรมของกลุ่มต่างๆในภาคอีสาน โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้ศิลปินได้นำผลงานศิลปกรรมออกเผยแพร่สู่สังคมตามความถนัดและความสนใจของศิลปิน เพื่อให้สังคมได้ชื่นชมผลงานศิลปกรรมที่มีคุณค่า และเพื่อเป็นการแสวงหาแนวทางการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม ตลอดจนการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างศิลปินด้วยกัน หรือศิลปินกับสังคม จากการแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่มต่างๆในภาคอีสานที่ผ่านมาพบว่า มีศิลปินจำนวนไม่น้อยที่มีเนื้อหาของผลงานได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน และสังคม ในภาคอีสาน อันเนื่องมาจากอดีตอันยาวนานของภาคอีสาน ทำให้ภาคอีสานร่ำรวยไปด้วยมรดกทางศิลปกรรมและมรดกทางธรรมชาติ กอปรกับชาวอีสานเป็นผู้ยึดมั่นในจารีตประเพณี และนับถือพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น ซึ่ง กำจร สุนพงษ์ศรี (2544) ได้กล่าวว่า เมื่อกลับไปศึกษาเยือนไปในอดีตของอีสาน ย่อมพบว่า ดินแดนที่เรียกว่าอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่กว้างใหญ่ประมาณหนึ่งในสามของประเทศ มีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น เป็นแหล่งหรืออยู่แห่งศิลปะและวัฒนธรรมที่ขึ้นถึงระดับอารยธรรมอันเก่าแก่ อีกทั้งยังมีการอนุรักษ์จารีตประเพณีไว้อย่างมั่นคงเรื่อยมาไม่ขาดสายจนถึงปัจจุบัน ศิลปินคนสำคัญของชาติไทยจำนวนไม่น้อยล้วนมีถิ่นกำเนิดมาจากดินแดนอีสาน

ศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่มีเนื้อหาสะท้อนวัฒนธรรมอีสานอย่างต่อเนื่องจนเป็นรูปแบบ(Style)เฉพาะตน เช่น สนาม จันทรเกาะ ได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ด้วยงานวาดเส้นที่มีเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับปราสาทหินพนมรุ้ง วัฒนา ป้อมชัย(ตอง ด้านเกวียน) สร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมดินเผาที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตคนในชนบท ความรักความผูกพันของครอบครัว สมยศ ไตรเสนีย์ สร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่สะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนหรือสังคมที่มีต่อพุทธศาสนาและวัฒนธรรมอีสาน ธีระวัฒน์ คณะมะ สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ชนบทธรรมนิยมประเพณีอีสาน เป็นต้น ศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคอีสาน มีอาชีพที่แตกต่างกัน บางก็รับราชการเป็นอาจารย์สอนตามสถานศึกษาต่างๆ บางก็มี

ธุรกิจส่วนตัว หรือไม่ก็เป็นศิลปินอิสระ แต่มีสิ่งหนึ่งที่ศิลปินทุกคนตระหนักถึงความสำคัญและได้แสดงออกมาในผลงานของตนเองอย่างเด่นชัด คือ การมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง วัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ วิถีชีวิตของหมู่คณะ ในพระราชบัญญัติวัฒนธรรม พุทธศักราช 2485 หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียว ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน(พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525)

ศิลปินเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรม จึงพยายามใช้ความรู้ความสามารถทางด้านศิลปะมาเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดวัฒนธรรมให้สังคมได้รับรู้ในมุมมองต่าง ๆ ซึ่งผลงานที่ทำขึ้น ได้แก่ จิตรกรรม(Painting) ประติมากรรม(Sculpture) ภาพพิมพ์(Graphic Art) และสื่อผสม(Mixed Media) ดังนั้น การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน จึงเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมที่มีอยู่หลากหลาย ผ่านขบวนการทางด้านศิลปะ เพื่อกลั่นกรองให้เกิดความงาม รสนิยม ปรัชญา วิถีชีวิตของคนอีสาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่ควรส่งเสริม โดยเฉพาะในปัจจุบันวัฒนธรรมตะวันตกมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยอย่างมาก เราจึงควรศึกษาและส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดำรงในท้องถิ่นให้คงอยู่กับคนอีสานตลอดไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษา รวบรวมผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน
- 2.2 เพื่อศึกษา สื่อ(Media) เนื้อหา(Content) และธาตุศิลป์(Artistic Element) ในผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน
- 2.3 เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาศิลปกรรมร่วมสมัยในโอกาสต่อไป

3. ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้การศึกษานี้สามารถศึกษาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

3.1 ประเภทศิลปกรรมร่วมสมัยที่ศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 จิตรกรรม(Painting) หมายถึง ภาพที่ศิลปินแต่ละบุคคลสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ และความชำนาญ โดยใช้สีชนิดต่างๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น สีอะคริลิก ฯลฯ เป็นสื่อกลางแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค์ การสร้างงานจิตรกรรมจะสร้างบนพื้นราบเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นไม้ ผนัง เพดาน ในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบสัจนิยม (Realism) แบบอุดมคติ(Idealism) หรือแบบนามธรรม(Abstract) ในการวิจัยครั้งนี้จะรวมถึงภาพวาดเส้น(Drawing) ซึ่งเป็นภาพวาดด้วยเส้น ซึ่งอาจมีความสมบูรณ์ในตัวเอง หรืออาจเป็นเพียงเส้นร่างก็ได้ หรืออาจแต่งเติมด้วยสี เพื่อสร้างแสงเงาให้เด่นชัดยิ่งขึ้น การสร้างภาพด้วยวิธีนี้ให้ผลได้หลายลักษณะตามแต่เจตนาของศิลปิน หรือจุดประสงค์ที่จะนำไปใช้ เช่น การวาดด้วยดินสอ (Pencil Drawing) หรือถ่าน(Charcoal Drawing)

3.1.2 ประติมากรรม(Sculpture) หมายถึง งานศิลปกรรมที่สร้างเป็นรูปทรงสามมิติ โดยวิธีการ แกะสลัก ปั้น หรือวิธีการผสมผสาน สำหรับวิธีการแกะสลัก(Carving) นั้น ประติมากรจะต้องกำจัดวัสดุส่วนที่ไม่ต้องการออกไป จนเหลือแต่รูปทรงเป็นกลุ่มมวลที่ต้องการ

เท่านั้น วัสดุที่ใช้สร้างงานประติมากรรมโดยวิธีการแกะสลัก ได้แก่ วัสดุเนื้อแข็ง เช่น ไม้ หิน ฯลฯ ส่วนประติมากรรมอีกวิธีหนึ่ง เรียกว่า วิธีการปั้น(Modelling) ประติมากรจะสร้างรูปทรง โดยการพอกด้วยวัสดุที่ค่อนข้างนุ่ม วัสดุที่นิยมใช้ในวิธีนี้ เช่น ดินเหนียว ขี้ผึ้ง ฯลฯ ซึ่งเมื่อปั้นเสร็จเรียบร้อยแล้วก็มีมักจะนำไปหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์หรือโลหะ หรืออาจนำไปเผาเพื่อให้คงทนมากขึ้น ส่วนวิธีการผสมผสาน(Assemblage) ก็คือการนำเอาวัสดุหลายอย่างมาประกอบเป็นรูปทรงที่ต้องการด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ประติมากรรมโลหะที่สร้างด้วยวิธีการเชื่อม ผลงานเหล่านี้ประติมากรอาจสร้างในรูปของ รูปเห็นรอบตัว(Free Standing) หรือ รูปนูน(Relief) ก็ได้

3.1.3 ภาพพิมพ์(Graphic Art) หมายถึง ศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งมุ่งให้เกิดความงาม อันเป็นผลงานจากการใช้เส้น มิใช่ผลจากการใช้สีดังงานจิตรกรรม(Painting) โดยทั่วไปแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ภาพวาดเส้น(Drawing) และภาพพิมพ์(Engraving) กลวิธีการพิมพ์ภาพแยกออกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ตามประเภทของแม่พิมพ์ได้ 4 วิธี คือ กลวิธีพิมพ์ผิวนูน(Cameo หรือ Relief Engraving) กลวิธีพิมพ์ร่องลึก(Intaglio) กลวิธีพิมพ์พื้นราบ(Planography) และกลวิธีพิมพ์ลายฉลุ(Stencil) ซึ่งได้พัฒนามาเป็นกลวิธีพิมพ์ผ้าไหม(Silk Screen)

3.1.4 สื่อผสม(Mixed Media) หมายถึง งานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ หรือ วาดเส้น ที่มีวัสดุหรือกลวิธีต่าง ๆ เข้าไปผสมด้วย จนไม่อาจเรียกว่าเป็นงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะได้ นอกจากนี้ยังรวมถึงศิลปกรรมที่ผสมผสานกันระหว่างประติมากรรม ดนตรี ลิลาเคลื่อนไหว และสิ่งแวดล้อม บางที่เรียกว่า Multimedia หรือ Intermedia

3.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่วิจัย ต้องมีเนื้อหาที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน โดยศิลปินได้นำผลงานจัดแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสาน หรือประกอบอาชีพในภาคอีสาน

3.3 การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน โดยศึกษา 3 ด้าน ดังนี้

3.3.1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

3.3.2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย

- ด้านสื่อ(Media) ได้แก่ วัสดุและวิธีการที่ศิลปินใช้สร้างงาน

ศิลปกรรม

- ด้านเนื้อหา(Content) ได้แก่ เรื่องราว แรงจูงใจ หรือแนว

ความคิดของศิลปินในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม

- ธาตุศิลป์(Artistic Element) ได้แก่ การที่ศิลปินได้นำเอา

องค์ประกอบศิลป์(Elements of Art) และการใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) มาสร้างผลงาน

ศิลปกรรม

3.3.3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อน วัฒนธรรมอีสาน คนละ 2 ชิ้น

4. คำสำคัญของเรื่องที่ทำการวิจัย

4.1 ศิลปกรรมร่วมสมัย(Contemporary Art) หมายถึง ผลงานจิตรกรรม(Painting) ประติมากรรม(Sculpture) ภาพพิมพ์(Graphic Art) และสื่อผสม(Mixed Media) ที่สร้างสรรค์ขึ้นในปัจจุบัน และผลงานจะต้องมีลักษณะร่วมกันทั้งด้านกระบวนการแบบ กลวิธี มโนทัศน์ ที่สอดคล้องกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน

4.2 สะท้อน(Reflections) หมายถึง สื่อ อันได้แก่วัสดุ วิธีการ เนื้อหาเรื่องราว องค์ประกอบศิลป์ หรือการใช้หลักการศิลปะที่ศิลปินนำมาสร้างเป็นผลงานศิลปกรรม

4.3 วัฒนธรรมอีสาน(Northeast Thai Culture) หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญอกงาม วิถีชีวิตและศีลธรรมอันดีของคนในภาคอีสาน

5. ประโยชน์ของงานวิจัย

5.1 เป็นการส่งเสริม สนับสนุน และเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

5.2 เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมอีสานโดยใช้สื่อที่เป็นผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

5.3 ใช้เป็นฐานข้อมูล ในการศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคอีสานแก่ผู้สนใจ และเพื่อการศึกษาในโอกาสต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการวิจัยเรื่องการศึกษา ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายของศิลปะและประเภทของศิลปะ
2. ศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคอีสาน
3. วัฒนธรรมและประเพณีอีสาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของศิลปะ

การที่เราจะทำความเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับคุณค่าของงานศิลปะ ก่อนอื่นจะต้องทราบที่มาหรือความหมายของศิลปะเสียก่อน คำว่า “ศิลปะ” (Art) ตามแนวสากลนั้นมาจากคำว่า Arti และ Arte ซึ่งเริ่มใช้ในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา(Renaissance) หมายถึง กลุ่มช่างฝีมือในศตวรรษที่ 14-16 ซึ่งรวมถึงความรู้ของการใช้วัสดุของศิลปินด้วย ความหมายของศิลปะตามทัศนะของนักปรัชญาในแต่ละยุคแต่ละสมัยต่างก็ให้ความหมายที่แตกต่างกันไป ดังนี้ (เดชา ศิริภาษณ์, 2538)

ศิลปะ คือ การเลียนแบบ(Arts as Imitation) เพลโต(Plato) นักปรัชญาชาวกรีก ถือว่าเป็นการทำซ้ำในรูปลักษณะของสิ่งที่มีอยู่แล้ว ไม่มีความจริงอะไรในศิลปะ

ศิลปะ คือ ความงาม ถ้าจะถามต่อไปว่า ความงามคืออะไร คำตอบดูเหมือนจะไม่ชัดเจนนัก ยากที่จะจำกัดความให้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปได้ ถึงแม้ปัจจุบันการให้ทัศนะศิลปะ คือความงามจะเหลือน้อย แต่ความงามก็เป็นเพียงแง่มุมหนึ่งของการมองศิลปะเท่านั้น

ศิลปะ คือ การแสดงออก(Art as Expression) ศิลปินจะต้องแสดงส่วนที่อยู่ภายในของชีวิตออกมา ส่วนที่อยู่ภายในนั้นได้แก่ อารมณ์(Emotion) ความรู้สึก(Feeling) ซึ่งเป็นของตัวศิลปินเองหรือของสังคมก็ได้

ศิลปะ คือ รูปทรง(Art as Form) มีความเชื่อว่าศิลปะบริสุทธิ์นั้นจะให้คุณค่าโดยตรงต่อผู้ดูด้วยรูปทรงที่บริสุทธิ์ และรูปทรงที่บริสุทธิ์นั้นจะแสดงออกซึ่งอารมณ์หรือปัญญา ความงามรูปทรง หมายถึง โครงสร้างที่มีระเบียบ มีความงามและมีความหมาย ประกอบขึ้นด้วยทัศนธาตุ ซึ่งได้แก่ เส้น น้ำหนัก ที่ว่าง สีและลักษณะผิว เป็นทัศนะของโรเจอร์ ฟราย(Roger Fry)

ศิลปะ คือ รูปทรง(Art as Wish-fulfilment) ส่วนมากจะเป็นความปรารถนาที่ถูกเก็บหรือฝันอยู่ในจิตไร้สำนึก ความฝันนี้ทางจิตวิทยาถือว่า ได้รับการกระตุ้นจากความปรารถนาบางอย่างในจิตไร้สำนึก ศิลปินจะทำความฝันให้เป็นจริงขึ้นด้วยการแสดงออกทางรูปทรงในงานศิลปะ ทั้งศิลปะและความฝันล้วนเป็นการแสดงออกของความปรารถนาที่ถูกเก็บไว้ในจิตไร้สำนึก ศิลปินใช้ความปรารถนาที่ซ่อนเร้นของเขาสร้างความคิดฝันและจินตนาการที่น่าตื่นเต้นขึ้นแล้วแปลความหมายออกมาเป็นศิลปะ เป็นทัศนะของซิกมันด์ ฟรอยด์(Sigmund Freud) นักจิตวิทยาชาวออสเตรีย

ศิลปะ คือ ประสบการณ์(Art as Experience) จอห์น ดิวอี้(John Dewey) นักปรัชญาชาวอเมริกัน ประสบการณ์คือการมีชีวิตสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

ทำให้เรามีความคิดและอารมณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ บางครั้งเรามีประสบการณ์ที่สำคัญน่าพอใจเป็นพิเศษ เราจำประสบการณ์ได้อย่างฝังใจ ซึ่งเรียกว่า ประสบการณ์แท้ ซึ่งมีระเบียบ มีเอกภาพ มีความหมาย มีอารมณ์ที่เด่นชัด เอกภาพของประสบการณ์ก็เหมือนกับเอกภาพของศิลปะ มีความกลมกลืนและมีระเบียบ ประสบการณ์ที่ได้จากศิลปะเป็นประสบการณ์แท้ เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ ซึ่งมีรูปทรง มีความหมาย มีอารมณ์ เรารู้สึกในรูปทรงในองค์ประกอบที่เข้มข้นกว่าประสบการณ์ในชีวิตจริง ศิลปะแสดงแก่นของประสบการณ์ได้ถึงที่สุด จุดมุ่งหมายของศิลปะในทัศนะของจอห์น ดิวอี้ คือ การให้ประสบการณ์ทางสุนทรียภาพแก่ผู้ดู

ศิลปะ คือ การเห็นแจ้ง(Intuition) หมายถึง การรับรู้หรือการรู้ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน โดยไม่ผ่านความคิดที่เป็นเหตุผล การเห็นแจ้งเป็นความรู้สึกที่ตรงข้ามกับความคิด การเห็นแจ้งมีลักษณะใกล้เคียงกับสัญชาตญาณและปฏิญาณ การเห็นแจ้งคือการเห็นความจริงที่เป็นลักษณะเฉพาะ ซึ่งเป็นความจริงภายในของสิ่งต่างๆ คนทั่วไปจะไม่เห็นลักษณะเฉพาะ จะเห็นเป็นภาพรวมเป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นทัศนะของเบเนดโตโต-โครเซ(Benedetto Croce)

ศิลปะ คือ การสื่อสารอย่างหนึ่งระหว่างมนุษย์ ด้วยการใช้อำนาจถ่ายทอดความคิด และงานศิลปะถ่ายทอดความรู้สึก เป็นทัศนะของลีโอ ตอลสตอย(Leo Tolstoi)

นอกจากนี้ศิลปะยังมีความหมายกว้างๆ และความหมายเฉพาะดังนี้

ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น(Artifact) เป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

ศิลปะ มีความหมายตรงข้ามกับคำว่า “ศาสตร์” ศิลปะ หมายถึง การเรียนรู้และการกระทำที่ต้องใช้การเห็นแจ้ง(Intuition) ความชำนาญหรือฝีมือ นอกเหนือไปจากเหตุผลหรือกฎเกณฑ์ทั่วไป

ศิลปะ หมายถึง เฉพาะศิลปะที่เป็นวิจิตรศิลป์เท่านั้น ส่วนศิลปะที่ทำขึ้นเพื่อจุดประสงค์อย่างอื่นเรียกว่า ประยุกต์ศิลป์

ศิลปะ หมายถึง เฉพาะงานทัศนศิลป์ ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม

ศิลปะ หมายถึง การประดับ ฝีมือ ฝีมือทางการช่าง การแสดงออกให้เห็นถึงอารมณ์สะท้อนใจ (พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ ของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2530)

ศิลปะ คือ ผลแห่งพลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปลักษณะต่างๆ ให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความประทับใจ หรือความสะท้อนอารมณ์ ตามอัจฉริยภาพ พุทธิปัญญา ประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ความรื่นรมย์ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หรือความเชื่อในลัทธิศาสนา(พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย ของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2530)

ความหมายของศิลปะ(Art) ที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่าศิลปะมีความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้องระหว่าง มนุษย์กับการแสดงออก ในการแสดงออกนั้นอาจแสดงออกในด้านอารมณ์ ความรู้สึก ปัญญา ความคิด ความเชื่อ ความงาม ประสบการณ์ ออกมาในรูปของสื่อต่างๆ

ในปัจจุบันวิทยาการต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้าไปมาก ไม่ว่าจะด้านความคิด ความเชื่อ หรือด้านสื่อ/วัสดุต่างๆในการแสดงออกทางด้านศิลปะ การให้ความหมายของคำว่า “ศิลปะ” (Art) จึงเป็นไปได้ในลักษณะที่มีความหมายกว้างมาก(กิริติ บุญลือ, 2522) ศิลปะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. สื่อ(Media) ได้แก่ สิ่งที่ศิลปินนำมาใช้เพื่อถ่ายทอดการสร้างสรรค์ของตนให้ประจักษ์แก่ผู้อื่น เช่น ผ้าใบและสี สำหรับจิตรกรรม หินอ่อนสำหรับประติมากรรม คำพูดสำหรับกวีนิพนธ์
2. เนื้อหา(Content) ได้แก่ เรื่องราวที่ศิลปินแสดงออกมาโดยใช้สื่อที่เหมาะสม เช่น เรื่องพระอภัยมณีในกวีนิพนธ์ของสุนทรภู่ ภาพเขียนพุทธประวัติในวัดต่างๆของไทย
3. สุนทรียธาตุ(Aesthetic Elements) มีอยู่ 3 อย่าง คือ ความงาม(Beauty) ความแปลกใหม่(Picturesqueness) และความน่าทึ่ง(Sublimity)
4. ธาตุศิลป์(Artistic Element) ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดและชีวิตจิตใจ รวมทั้งความหลังและความฝันของศิลปินที่แฝงอยู่ในงานศิลปกรรมที่เขาสร้างสรรค์ขึ้นมา

ประเภทของศิลปะ

การจำแนกประเภทของศิลปะ สามารถจำแนกได้หลายลักษณะ คือ ตามลักษณะของจุดมุ่งหมายของการสร้างงาน ตามลักษณะของสื่อในการแสดงออก และลักษณะการสัมผัส(รัตนารักสกุลพาณิชย์, 2539)

1. การจำแนกตามลักษณะของจุดมุ่งหมายของการสร้างงาน ได้เป็น 2 ประเภท คือ

- 1.1 วิจิตรศิลป์(Fine Art) เป็นผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างขึ้นถึงขั้นงานบริสุทธิ์ มีการแสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจที่ผู้ชมรับรู้ได้ เป็นผลงานสร้างสรรค์ มีความคิดริเริ่มและแสดงเอกลักษณ์ หรือมีลักษณะต้นแบบ ปรากฏจุดมุ่งหมายในด้านความรู้สึกและจินตนาการด้านจิตใจมากกว่าผลประโยชน์ทางกาย หรือมุ่งแสดงถึงพุทธิปัญญามากกว่าทักษะทางแรงงาน

- 1.2 ศิลปะประยุกต์(Applied Art) เป็นศิลปะประเภทหนึ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นสำคัญ แต่คำนึงถึงสุนทรียภาพด้วย เป็นงานชิ้นเดียว หรือเป็นอุตสาหกรรมก็ได้ เช่น งานออกแบบภาชนะเครื่องใช้ประจำวัน งานออกแบบฉากละคร งานออกแบบเครื่องแต่งกาย งานตกแต่งภายใน งานเขียนภาพประกอบ เครื่องปั้นดินเผา ภาพโฆษณา เป็นต้น อุตสาหกรรมศิลป์(Industrial Art)หรือพาณิชย์ศิลป์(Commercial Art)ก็ถือว่าเป็นสาขาหนึ่งของศิลปะประยุกต์ด้วย

2. การจำแนกตามลักษณะของสื่อหรือวิธีการแสดงออก การจำแนกด้วยวิธีนี้สามารถแบ่งศิลปะออกได้หลายประเภท คือ

- 2.1 จิตรกรรม(Painting) เป็นงานศิลปะที่ศิลปินแต่ละบุคคลสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความชำนาญ โดยใช้สีชนิดต่างๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออก การสร้างงานจะสร้างบนพื้นราบเป็นส่วนใหญ่ เช่น ผ้า กระดาษ แผ่นไม้ ผนังเพดาน เป็นต้น

- 2.2 ประติมากรรม(Sculpture) งานศิลปะที่สร้างเป็นรูปทรงสามมิติโดยวิธีการ แกะ สลัก ปั้น หล่อ เคาะหรือดุน เชื่อม เป็นต้น

- 2.3 สถาปัตยกรรม(Architecture) เป็นงานศิลปะและวิทยาการแห่งการก่อสร้าง และปริมาตรของที่ว่างกับรูปทรง หรือการจัดระวาง 3 มิติ เพื่อสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

- 2.4 วรรณกรรม(Literature) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการเรียบเรียงถ้อยคำภาษา ให้เป็นผลงานการประพันธ์ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง

2.5 ดนตรีและนาฏศิลป์(Music and Drama) เป็นศิลปะที่แสดงออกด้วยการใช้เสียง(หรือภาษา) และการเคลื่อนไหวของร่างกาย(Sound and Movement)

2.6 ภาพพิมพ์(Graphic Arts) เป็นศิลปะที่แสดงออกให้ปรากฏเป็นรูปภาพคล้ายกับผลงานจิตรกรรม ต่างกันที่เทคนิควิธีการสร้างสรรค์เท่านั้น การสร้างสรรค์ภาพพิมพ์มีลักษณะเป็นขบวนการเชิงผลิตคือ สามารถสร้างงานที่มีลักษณะเหมือนกันออกมาได้หลายชิ้นจากแม่พิมพ์เดียวกัน

3. การจำแนกตามลักษณะประสาทสัมผัส ได้แก่ ประสาททาง หู ตา จมูก ลิ้น และกาย การรับสัมผัสที่ให้ความพอใจในสุนทรียภาพระดับสูงมี 2 ทาง คือ ทางตาและทางหู ส่วนทางจมูก ลิ้น และกาย เป็นสุนทรียภาพระดับรองลงไป ซึ่งการจำแนกด้วยวิธีนี้สามารถแบ่งออกได้ 3 สาขา ดังนี้ คือ

3.1 ทศนศิลป์(Visual Arts) คือ ศิลปะที่สัมผัสรับรู้ได้ด้วยประสาทตา หรือสามารถมองเห็นความงามจากรูปลักษณะ ประกอบด้วย จิตรกรรม(Painting) ประติมากรรม(Sculpture) สถาปัตยกรรม(Architecture) และภาพพิมพ์(Graphic Arts)

3.2 โสตศิลป์(Audio Arts) คือ ศิลปะที่สามารถรับรู้ความงามได้จากการฟังหรือการได้ยิน และการอ่านจากตัวหนังสือ ศิลปะแขนงนี้ไม่มีตัวตนให้มองเห็น ประกอบด้วย ดนตรี(Music) และวรรณคดี(Literature)

3.3 โสตทัศนศิลป์(Audio-Visual Arts) หรือศิลปะการแสดง(Performing Arts)คือ ศิลปะที่สามารถรับรู้ความงามด้วยการเห็นรูปลักษณะ การเคลื่อนไหว พร้อมด้วยกับการได้ยินเสียงจังหวะทำนองประกอบไปด้วย ศิลปะในสาขานี้จะสัมพันธ์ร่วมกับความเจริญ ความเจริญทางเทคโนโลยี ประกอบด้วย การละคร(Drama) การเต้นรำ(Dance) ภาพยนตร์(Theater) และโทรทัศน์(Television)

งานศิลปะปัจจุบันส่วนมากไม่อยู่ในขอบเขตของสาขาใดสาขาหนึ่งอย่างเคร่งครัด ศิลปินผสมสื่อต่างๆเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ผลของการแสดงออกและการสัมผัสสูงที่สุด แต่โดยทั่วไปแล้ว จะมีสื่อหนึ่งเป็นประธานเป็นโครงสร้างสำคัญของงานนั้น และสื่ออื่นๆจะเป็นส่วนประกอบ การจัดประเภทหรือจำแนกศิลปะโดยยึดหลักจุดมุ่งหมายของการสร้างงาน สื่อหรือวิธีการแสดงออก และทางประสาทสัมผัสต่างๆก็ตาม เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ศิลปะ

2. ศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคอีสาน

ความเคลื่อนไหวในการแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยในภาคอีสาน เป็นการแสดงผลงานของศิลปินกลุ่มต่างๆ และการแสดงผลงานของนักศึกษาจากสถาบันที่มีการสอนศิลปะ ในการแสดงแต่ละครั้งมีทั้งนำผลงานไปจัดแสดงที่กรุงเทพมหานครแล้วนำกลับมาแสดงในภาคอีสานหรือแสดงผลงานอยู่ในภาคอีสานทีเดียว บางกลุ่มได้นำผลงานข้ามไปแสดงที่เวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้สร้างหอศิลป์วัฒนธรรมเพื่อให้เป็นศูนย์กลางการแสดงศิลปะและวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้ ซึ่งมีกิจกรรมจัดแสดงนิทรรศการด้านศิลปะหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องตลอดปี ความเคลื่อนไหวในการจัดกิจกรรมแสดงนิทรรศการศิลปกรรมในภาคอีสานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ของกลุ่มต่างๆ ได้แก่

นิทรรศการศิลปะสัญจร

จุดเริ่มต้นของ “ศิลปะสัญจร” จากการประชุมและข้อตกลงร่วมกันของอาจารย์ภาควิชาศิลปะศึกษา วิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่งในภาคอีสาน(ราชภัฏในปัจจุบัน) ได้ตกลงกันในหลักการและวางโครงการที่จะดำเนินการจัดนิทรรศการศิลปะกรรมขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2520 ณ วิทยาลัยครูนครราชสีมา โดยให้มีการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพประจำปี ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยวิทยาลัยครูต่อไปนี้ (นิทรรศการศิลปะสัญจร ครั้งที่ 6 ,2526)

- ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2520 วิทยาลัยครูนครราชสีมา
- ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2521 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
- ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2522 วิทยาลัยครูสุรินทร์
- ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2523 วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
- ครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2524 วิทยาลัยครูมหาสารคาม
- ครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2525 วิทยาลัยครูสกลนคร
- ครั้งที่ 7 ปี พ.ศ. 2526 วิทยาลัยครูอุดรธานี
- ครั้งที่ 8 ปี พ.ศ. 2527 วิทยาลัยครูเลย

วัตถุประสงค์ในการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะสัญจร คือ เพื่อให้นักศึกษาแต่ละสถาบันได้สัมผัส เรียนรู้แนวความคิด ประสบการณ์การแสดงออก เทคนิควิธี ในผลงานศิลปกรรม อันเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดการเชื่อมโยงแนวความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะในหมู่นักศึกษา คณาจารย์ ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป เพื่อเป็นการสร้างสำนึกความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ สังคม สิ่งแวดล้อมและศิลปะ โดยตระหนักถึงคุณค่าการแสดงออกทางความงามและประโยชน์ใช้สอย นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมและแสดงออกซึ่งแนวความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ ตามความสามารถ ความถนัดแต่ละบุคคล และเพื่อเป็นการสรุปผลและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน ให้มีความถูกต้องเหมาะสม สอดคล้อง ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และมุ่งสู่เป้าหมายอันเดียวกัน สำหรับประเภทของผลงานที่ร่วมแสดง ประกอบด้วย 6 สาขา คือ จิตรกรรม (ร่วมสมัยและประเพณี) ประติมากรรม ออกแบบ ภาพพิมพ์ ศิลปะพื้นบ้าน และสื่อการสอน ซึ่งทุกวิทยาลัยครูส่งอาจารย์ภาควิชาศิลปะศึกษา เข้าร่วมเป็นกรรมการพิจารณาตัดสินผลงาน อนึ่งวิทยาลัยครูที่เป็นเจ้าภาพอาจจะเชิญบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิ และเชี่ยวชาญทางด้านศิลปะทั้งในและนอกสถานที่เข้าร่วมเป็นกรรมการตัดสินก็ได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 3 คน รางวัลเกียรตินิยมประกอบด้วย รางวัลยอดเยี่ยมและรางวัลรองยอดเยี่ยม

กลุ่มศิลปินอีสาน

กลุ่มศิลปินอีสาน ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม 2526 จากการรวมตัวกันของศิลปินครูศิลปะ ช่างชาวบ้าน ของจังหวัดต่างๆในภาคอีสาน โดยมีอุดมการณ์ “สร้างความตื่นตัวทางศิลปะในภาคอีสาน” การรวมตัวของกลุ่มศิลปินอีสานค่อนข้างจะแตกต่างไปจากการตั้งกลุ่มอื่นๆโดยทั่วไปคือ สมาชิกไม่จำเป็นต้องทำงานในลักษณะคล้ายคลึงกัน ใครจะทำงานรูปแบบใด ประเภทใด ก็สามารถเข้าร่วมกลุ่มได้ ขอเพียงมีจิตใจแน่วแน่ที่จะทุ่มเทให้กับศิลปะในภาคอีสาน โดยมีอาจารย์ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล เป็นประธานกลุ่มในครั้งแรก สมาชิกกลุ่มประกอบด้วย สนาม จันท์เกาะ , นพรัตน์ แจ็กโธสง , เกียรติการณ ทองพรมราช , สุขสันต์ เหมือนนิรุทธ์ , วัฒนา ป้อมชัย(ต้อง

ด้านเกรียน) ,สมาน ด้านเกรียน ,คณศ ศิลลัตย์ ,เดชา ศิริภษณั ฯลฯ คุณสมบัติของสมาชิก คือ เป็นคนในภูมิภาคอีสาน หรือ เป็นบุคคลอื่นแต่ทำงานและอาศัยอยู่ในภาคอีสาน และจะต้องสร้าง สรรค์งานศิลปะอย่างต่อเนื่อง มีจิตใจสนับสนุนและสร้างความตื่นตัวทางศิลปะในภาคอีสาน วิรุณ ตั้งเจริญ(2534) ได้กล่าวถึงกลุ่มศิลปินอีสานไว้ว่า กลุ่มศิลปินอีสานเกิดจากการรวมตัวกันของศิลปิน และอาจารย์ศิลปะ ซึ่งกระจายอยู่ในภาคอีสานอย่างกว้างขวาง หลากหลายบุคลิกลักษณะและสำนัก แต่ศิลปินจำนวนหนึ่งในกลุ่มได้สะท้อนให้เห็นความเชื่อและความสนใจที่มีต่อสภาพการดำรงชีวิต การต่อสู้และดิ้นรนในชีวิตไม่มากนักน้อย ซึ่งในลักษณะเช่นนี้เรามักจะพบจากผู้สร้างสรรค์งานในภาค อีสานอยู่เป็นประจำ ผลงานศิลปะของศิลปินกลุ่มนี้แม้จะมีความหลากหลาย แต่ความรู้สึกซึ้งลึกใน ศิลปวัฒนธรรมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็บอกถึงความใส่ใจที่ศิลปินกลุ่มนี้มีต่อแผ่นดินตรงนี้ ผมอยากเห็นการรวมตัวของศิลปินอย่างจริงจัง และก้าวไปสู่เป้าหมายบางประการนั้นให้จงได้

การแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่มศิลปินอีสาน ได้จัดแสดงอย่างต่อเนื่องมาโดย ตลอด บางครั้งต้องใช้เวลาในการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมเนื่องจากกลุ่มศิลปินอีสานเป็น กลุ่มใหญ่ที่มีสมาชิกค่อนข้างมาก และครอบคลุมพื้นที่จังหวัดต่างๆในภาคอีสาน การแสดงผลงานที่ ผ่านมาได้รับความสนใจจากผู้ชมเป็นจำนวนมาก ทั้งในส่วนกลางและในภาคอีสาน จากอดีตจนถึง ปัจจุบัน กลุ่มศิลปินอีสานได้แสดงผลงานทั้งหมดจำนวน 8 ครั้ง ดังนี้

- ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2526 ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
ปี พ.ศ. 2527 ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ,
ณ ศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์
- ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2527 ชุด “อีสานร่วมสมัย” ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
- ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2529 ชุด “ของดีอีสาน” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
หอศิลป์ กรุงเทพฯ
- ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2532 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
สาขาสพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- ครั้งที่ 5 ปี พ.ศ. 2533 ชุด “เบิ่งฟ้า แนมดิน” ณ ห้างเซ็นทรัล
ดีพาร์ทเมนท์สโตร์ จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ
- ครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2535 ชุด “เทิงฟ้า บ่มี นกบิน เเทิงดิน บ่มี ส่ำสัตว์”
ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ
- ครั้งที่ 7 ปี พ.ศ. 2543 ชุด “อีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ ณ หอวัฒนธรรมแห่งชาติ
นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว
- ครั้งที่ 8 ปี พ.ศ. 2544 กลุ่มศิลปินอีสานร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแฮง ปั้นแต้ม”
ณ สีสมเกลเลอเรีย เขตบางรัก กรุงเทพ
ปี พ.ศ. 2545 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กลุ่มไท-อีสาน

การรวมกลุ่มของศิลปิน ไท-อีสาน ได้กล่าวไว้ในสูจิบัตรแสดงผลงานว่า “ไท-อีสาน เจตนารมณ์หนึ่งของกลุ่มคน พวกเพียรสืบสานอารยธรรมจากครั้งบรรพกาล ด้วยสำนึกแห่งจิตวิญญาณ น้อมนำทาง ให้ชนรุ่นหลังหวงแหนรักษาคุณค่านี้สืบไป” ศิลปินของกลุ่มหลายคนที่สร้างสรรค์ผลงาน ให้เป็นที่ประจักษ์ในความสามารถด้านศิลปะและสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในภาค อีสานได้เป็นอย่างดี เช่น อีระวัฒน์ คະนะมะ, บุญหมั่น คำสะอาด, นคร เหล่าหล้า, เขาวฤทธิ์ เตยขาว, ประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์ และอภิชาติ แสงไกร ฯลฯ ศิลปินบางคนเป็นสมาชิกกลุ่มอีสาน และ กลุ่มอื่นๆ ทำให้ศิลปินในภาคอีสานค่อนข้างจะคุ้นเคยกัน และพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อยู่เสมอ วัตถุประสงค์ของศิลปินกลุ่มไท-อีสาน มีดังนี้(นิทรรศการศิลปกรรมกลุ่มไท-อีสาน ครั้งที่ 2, 2538)

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมออกสู่สาธารณชนอันจะเป็นสื่อความหมายก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ ยังประโยชน์ต่อสังคมในการสร้างสรรค์
2. เพื่อจรรโลงรักษาศิลปกรรมของชาติให้คงไว้ เพื่อเยาวชน ประชาชนได้ตระหนักถึง คุณค่า เกิดความรัก ความหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมและสืบเนื่องต่อไป
3. เพื่อเป็นการบริการทางการศึกษาแก่สาธารณชนและสร้างคุณประโยชน์ ตลอดจน ช่วยเหลือสังคมตามโอกาส
4. เพื่อเป็นการรวมกลุ่มของบุคลากร ศิลปิน ครู-อาจารย์ ผู้สร้างสรรค์ศิลปะ ได้นำ ผลงานออกสู่สาธารณชน อันจะมีผลซึ่งก่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาผลงานทางด้านวิชาการ ศิลปะให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

การแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่มไท-อีสาน เป็นไปอย่างต่อเนื่องและได้สัญจรไป ตามสถานที่ต่างๆ ดังนี้

ครั้งที่ 1	ปี พ.ศ. 2537	ณ วิทยาลัยอาชีวะ จังหวัดอุดรธานี ,วิทยาลัยอาชีวะ จังหวัดอุบลราชธานี และวิทยาลัยอาชีวะ จังหวัด มหาสารคาม
ครั้งที่ 2	ปี พ.ศ. 2538	ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ณ ห้างเจริญศรี จังหวัดอุดรธานี
	ปี พ.ศ. 2539	ณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
ครั้งที่ 3	ปี พ.ศ. 2539	ณ โรงแรมอิมพีเรียล จังหวัดสกลนคร ณ ศูนย์ศิลป์ สิรินคร โรงเรียนศรีสงคราม จังหวัดเลย
	ปี พ.ศ. 2540	ณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
ครั้งที่ 4	ปี พ.ศ. 2541	ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพาน ผ่านฟ้า กรุงเทพฯ และสถาบันราชภัฏมหาสารคาม
ครั้งที่ 5	ปี พ.ศ. 2542	ณ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา และพิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติ จังหวัดร้อยเอ็ด

ครั้งที่ 6 ปี พ.ศ. 2543 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ
ห้องโถงตึกช่าง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ และ ณ ห้อง
นิทรรศการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

กลุ่มสะเลเต

ในปี พ.ศ. 2529 มีกลุ่มบุคลากรในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์
สอนศิลปะในคณะต่างๆ ได้จัดแสดงศิลปกรรมกลุ่มสะเลเต ครั้งที่ 1 ในวันที่ 15 พฤศจิกายน-28
ธันวาคม พ.ศ. 2529 ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น ศิลปินที่แสดงผลงานในครั้ง
นี้ได้แก่ สุวิช สมิติวิทยานันท์, อิทธิพร ธงอินเนตร, เกียรติการุณ ทองพรมราช, คณศ ศิลสัตย์,
สมเกียรติ เจริญสุข, เดชา ศิริภาษณ์ ฯลฯ วัตถุประสงค์ของการแสดงศิลปกรรมกลุ่มสะเลเต เพื่อ
เผยแพร่ผลงานศิลปกรรมของกลุ่ม และเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติแนวความคิดทางการสร้างสรรค์ศิลปะ
ต่อสังคม ตลอดจนเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะต่อสังคม

กลุ่มคนคล้ายกัน

การแสดงศิลปกรรมของกลุ่ม “คนคล้ายกัน” ครั้งที่ 1 ในวันที่ 10-30 มิถุนายน
พ.ศ. 2531 ณ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกของกลุ่ม
ศิลปินอีสานและกลุ่มสะเลเต ที่เป็นบุคลากรในมหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้แก่ จุมพล ราชวิจิตร, คณศ
ศิลสัตย์, เกียรติการุณ ทองพรมราช, นิพนธ์ คุณารักษ์, จริญญา ชัยประทุม, เดชา ศิริภาษณ์ ฯลฯ
โดยมีวัตถุประสงค์ของกลุ่ม เพื่อเผยแพร่ผลงานศิลปกรรมสู่สาธารณชน สร้างแบบอย่างที่ดีสำหรับ
คนรุ่นหลัง และเพื่อสร้างความตื่นตัวในวงการศิลปะภาคอีสาน

การแสดงผลงานศิลปกรรมในภาคอีสาน ศิลปินบางส่วนในกลุ่มศิลปินอีสาน ยังได้
ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มศิลปินแยกย่อยขึ้นในจังหวัดของตน เพื่อนำเสนอผลงานศิลปะในส่วนท้องถิ่น
อีกจำนวนหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มศิลปินทุ่งกุลารั้ว (ร้อยเอ็ด) กลุ่มครูสอนศิลปะจังหวัดบุรีรัมย์ (บุรีรัมย์)
กลุ่มกัลพฤกษ์ (ขอนแก่น) การแสดงผลงานในระดับท้องถิ่นของกลุ่มศิลปินดังกล่าวได้ปรากฏผลงาน
ที่มีเจตนารับผิดชอบต่อสังคมและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก (ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ 2537)

นอกจากนี้ศิลปินยังได้รวมกันแสดงผลงานศิลปกรรม ในลักษณะของสถาบันที่ทำการ
เปิดสอนโปรแกรมศิลปะ เช่น คณาจารย์ราชภัฏอีสาน ได้จัดแสดงผลงานศิลปะชุดสีน้ำ ในวันที่ 26
กรกฎาคม - 14 สิงหาคม 2544 ณ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศิลปินที่แสดง
ผลงาน เช่น จุลดิษฐ์ อุปฮาด (สถาบันราชภัฏเลย) ไสว แก้วกล้า (สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์)
สามารถ จีบโจร (สถาบันราชภัฏนครราชสีมา) บริรักษ์ ศุภตริยวรวงศ์ (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม)
 เป็นต้น และอีกสถาบันหนึ่งที่ได้รวมตัวกันแสดงผลงานศิลปกรรม ได้แก่ นิทรรศการศิลปกรรม
นักเรียนเก่าโรงเรียนเพาะช่าง เขตการศึกษา 9 ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 14-30 พฤษภาคม พ.ศ. 2545
ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ศิลปินที่ร่วมแสดงผลงานได้แก่ ธีระพงศ์ สารภัญญ์,
ชาน บุญแสนแผน, สันติ บุสทิพย์, ดุสิต ช่วงชิต, ชูศิลป์ คุรุรัตนกร, สันติพงศ์ แสนรักษ์ เป็นต้น

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (2543) ได้จัดทำฐานข้อมูลทำเนียบศิลปินร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ออกเฉียงเหนือ โดยใช้กรอบศิลปิน 2 กลุ่ม คือ ศิลปินที่ถือกำเนิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่ง

อาจจะใช้ชีวิตอาศัยและสร้างสรรค์ผลงานอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือไปใช้ชีวิตสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมนอกพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ได้ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นศิลปินในท้องถิ่นอื่นแต่ได้เข้ามาอาศัยและใช้ชีวิตอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมั่นคง ทั้งยังได้แสดงศักยภาพทางศิลปกรรมให้เป็นที่รู้จักอย่างจริงจังในนามศิลปินจากท้องถิ่นที่ราบสูงผืนนี้ โดยเป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงและมีบทบาทในระดับประเทศ หรือเป็นศิลปินผู้สร้างกระแสความเคลื่อนไหวให้แก่วงการศิลปะร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งศิลปินร่วมสมัยในกรอบดังกล่าวมีทั้งสิ้น 93 คน จากการศึกษาฐานข้อมูลทำเนียบศิลปินร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยพบว่า ศิลปินที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสานได้สร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสานในแง่มุมต่าง ๆ ไว้อย่างน่าสนใจ

การแสดงผลงานศิลปกรรมที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันของกลุ่มต่าง ๆ ในภาคอีสาน มีการแสดงผลงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่นำไปแสดงที่กรุงเทพฯ และแสดงที่ภาคอีสาน ศิลปินทุกคนมีเจตนาเพื่อต้องการนำผลงานอันมีคุณค่าออกเผยแพร่สู่สังคม ทั้งในด้านความเชื่อ ความงาม ปรัชญา วัฒนธรรม ฯลฯ ผลงานศิลปกรรมเหล่านี้ ย่อมแสดงให้เห็นมุมมอง แง่คิดของศิลปินที่มีต่อสังคม และมีศิลปินจำนวนมากไม่น้อยที่ได้สะท้อนวัฒนธรรมของตนเอง(อีสาน)ออกมาได้อย่างน่าชื่นชม มีคุณค่าควรแก่การศึกษา

3. วัฒนธรรมและประเพณีอีสาน

ประเพณีอีสานและพิธีกรรมตามประเพณีของชาวอีสาน เกี่ยวข้องทั้งกับความเชื่อในอำนาจนอกเหนือธรรมชาติและพุทธศาสนาเถรวาท มีทั้งพิธีกรรมอันเป็นประเพณีที่เป็นสิ่งปฏิบัติและจารีตที่ยึดถือสืบต่อกันมา

ฮีตสิบสอง

ฮีตสิบสอง หมายถึง ประเพณี 12 เดือนที่เกี่ยวข้องกับหลักทางพุทธศาสนา ความเชื่อและการดำรงชีวิตทางเกษตรกรรม ซึ่งชาวอีสานยึดถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณ มีแนวปฏิบัติแตกต่างกันไปในแต่ละเดือนเพื่อให้เกิดสิริมงคลในการดำเนินชีวิต เรียกว่าท้องถิ่นว่า งานบุญ ชาวอีสานให้ความสำคัญกับประเพณีฮีตสิบสองเป็นอย่างมาก และยึดถือปฏิบัติมาอย่างสม่ำเสมอ นับเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสานอย่างแท้จริง

คำว่า “ฮีตสิบสอง” มาจากคำว่า “ฮีต” อันหมายถึง จารีต การปฏิบัติ ที่สืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณี “สิบสอง” คือ ประเพณีที่ปฏิบัติตามเดือนทางจันทรคติทั้งสิบสองเดือน ดังต่อไปนี้ (ชลิต ชัยครรชิต และคณะ, 2544)

เดือนอ้าย บุญเข้ากรรม งานบุญเดือนอ้ายหรือเดือนเจียง พระสงฆ์จะทำพิธีเข้ากรรมหรือที่เรียกว่า “เข้าปริวาสกรรม” เพื่อทำการชำระมลทินที่ได้ล่วงละเมิดพระวินัย คือ ต้องอาบัติสังฆาทิเสส การอยู่กรรมนั้นจะใช้เวลา 6-9 วัน ในระหว่างนี้เองชาวบ้านจะเตรียมอาหารหวานคาวนำไปถวายพระภิกษุทั้งเช้าและเพล เพราะการอยู่กรรมจะต้องอยู่ในบริเวณสงบ เช่น ชายป่า หรือที่ห่างไกลชุมชน (หรืออาจเป็นที่สงบในวัดก็ได้) ชาวบ้านที่นำอาหารไปถวายพระภิกษุในระหว่างอยู่กรรมนี้เชื่อว่าจะทำให้ได้บุญกุศลมาก

เดือนยี่ บุญคูณลานหรือบุญคูณข้าว เป็นพิธีกรรมฉลองภายหลังจากเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยว ชาวบ้านจะรู้สึกยินดีที่ได้ผลผลิตมาก จึงต้องการทำบุญโดยนิมนต์พระสงฆ์มาสวดมนต์ในลานข้าว และในบางแห่งจะมีการสู่วัฒน์ข้าวเพื่อฉลองความอุดมสมบูรณ์ กล่าวขอบคุณพระแม่โพสพ และขอโทษที่ได้เหยียบย่ำพื้นแผ่นดินในระหว่างการทำนา เพื่อความเป็นสิริมงคลและให้ผลผลิตเป็นทวีคูณในปีต่อไป

เดือนสาม บุญข้าวจี เป็นประเพณีที่เกิดจากความสมัครสมานของชุมชนชาวบ้านจะนัดหมายกันมาทำบุญร่วมกัน โดยช่วยกันปลูกผามหรือประำเตรียมไว้ในตอนบ่าย ครั้นเมื่อถึงรุ่งเช้าในวันต่อมาชาวบ้านจะช่วยกันจีข้าว หรือปักข้าวและตักบาตรข้าวจีร่วมกัน หลังจากนั้นจะให้มีการเทศน์นิทานชาดกเรื่องนางปุลณมาเป็นเสร็จพิธี

เดือนสี่ บุญผะเหวด เป็นสำเนียงชาวอีสานที่มาจากคำว่า“บุญพระเวส” หรือพระเวสสันดร เป็นประเพณีตามคติความเชื่อของชาวอีสานที่ว่า หากผู้ใดได้ฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรทั้ง 13 กัณฑ์ จบภายในวันเดียว จะได้เกิดร่วมชาติภพกับพระศรีอาริยมุตโดย บุญผะเหวดนี้จะทำติดต่อกันสามวัน วันแรกจัดเตรียมสถานที่ ตกแต่งศาลาการเปรียญ วันที่สองเป็นวันเฉลิมฉลองพระเวสสันดร ชาวบ้านรวมทั้งพระภิกษุสงฆ์จากหมู่บ้านใกล้เคียงจะมาร่วมพิธี มีทั้งการจัดขบวนแห่เครื่องไทยทาน ฟังเทศน์ และแห่พระเวส โดยการแห่ผ้าผะเหวด(ผ้าผืนยาวเขียนภาพเล่าเรื่องพระเวสสันดร) ซึ่งสมมติเป็นการแห่พระเวสสันดรเข้าสู่เมือง เมื่อถึงเวลาค่ำจะมีเทศน์เรื่องพระมาลัย ส่วนวันที่สามเป็นงานบุญพิธี ชาวบ้านจะร่วมกันตักบาตรข้าวพันก้อน พิธีจะมีไปจนค่ำ ชาวบ้านจะแห่แห่นพ้อนรำตั้งขบวนเรียงรายตั้งกัณฑ์มาถวาย พระสงฆ์จะเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดกจนจบและเทศน์อานิสสงส์อีกกัณฑ์หนึ่ง จึงเสร็จพิธี

เดือนห้า บุญสงน้ำ หรือ บุญยดสง หรือ บุญสงกรานต์ จัดให้มีในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนห้า ซึ่งถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาตั้งแต่โบราณ ในวันที่พระสงฆ์นำพระพุทธรูปออกจากโบสถ์มาไว้ที่หอสง ตอนบ่ายชาวบ้านจะนำน้ำอบ น้ำหอม มาร่วมกันสงน้ำพระพุทธรูปที่หอสงนี้ จากนั้นก็ออกไปเก็บดอกไม้มาจัดประกวดประชันในการบูชาพระ ระหว่างนี้ชาวบ้านจะพากันเล่นแคน ฉิ่งฉาบ เพื่อความสนุกสนาน รดน้ำดำหัวญาติผู้ใหญ่ และเล่นสาดน้ำกัน โดยชาวบ้านอาจเล่นสนุกสนานถึง 15 วัน

เดือนหก บุญบั้งไฟ เป็นประเพณีที่เกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับพญาแถนเมื่อถึงเดือนหกเริ่มต้นการทำนา ชาวบ้านจะจุดบั้งไฟเป็นการบูชาขอให้พญาแถนบันดาลฝนให้ตกลงมา ประเพณีบุญบั้งไฟเป็นกิจกรรมร่วมกันของชุมชนอีสานร่วมกันหลายๆหมู่บ้าน หมู่บ้านเจ้าภาพจะปลูกโรงเรือน เรียกว่า ผามบุญ ไว้ต้อนรับชาวบ้านจากหมู่บ้านอื่น และดูแลจัดหาอาหารสำหรับทุกคน เข้าขอวันงานชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญ ประกวดประชัน แห่ และจุดบั้งไฟที่ตกแต่งอย่างงดงาม บั้งไฟของหมู่บ้านใดจุดไม่ขึ้น ชาวบ้านของหมู่บ้านนั้นจะถูกโยนลงโคลนเป็นการทำโทษ และจะมีการแข่ง ฟ้อน กันอย่างสนุกสนาน จะมีการแข่งปลัดขิกร่วมอยู่ในขบวนด้วยเสมอ โดยมีความเชื่อว่าเป็นการไล่ผีให้พ้นออกไปจากหมู่บ้านและเร่งให้พญาแถนส่งฝนลงมาเร็ว ๆ

เดือนเจ็ด บุญข้าชะ หรือ ชำระ เกิดจากความเชื่อที่ว่าเมื่อถึงเดือนเจ็ดต้องทำบุญชำระจิตใจให้สะอาด และเพื่อปิดเป่ารังควาญสิ่งไม่เป็นมงคลออกจากหมู่บ้าน บางท้องถิ่นเรียกประเพณีนี้ว่า บุญเบิกบ้าน ซึ่งมีพิธีกรรมทั้งทางศาสนาพุทธ และไสยศาสตร์ ในวันงานชาวบ้าน

จะพากันนำภัตตาหารมาถวายแด่พระภิกษุสงฆ์ และร่วมกันฟังเทศน์ฟังธรรม รวมทั้งมีการเซ่นไหว้ศาลหลักบ้าน เพื่อขอความคุ้มครองให้พ้นจากภัยพิบัติ และช่วยขับไล่สิ่งไม่ดีไม่งามออกไปจากหมู่บ้านให้เกิดความเป็นสิริมงคล

เดือนแปด บุญเข้าพรรษา เป็นประเพณีทางพุทธศาสนาคล้ายคลึงกับทางภาคกลาง คือ จะมีการทำบุญตักบาตร ถวายผ้าอาบน้ำฝน สบง จีวร และเทียนพรรษา หากแต่ในภาคอีสานจะจัดขบวนแห่เทียนอย่างยิ่งใหญ่ และมักมีการประกวดความสวยงามของเทียนจากแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งตกแต่งสลักเสลาเทียนเป็นลวดลายเรื่องราวทางพุทธศาสนาอย่างสวยงาม เมื่อแห่เทียนมาถึงวัดชาวบ้านจะรับศีล รับพรฟังธรรม ตอนค่ำจะเวียนเทียนรอบพระอุโบสถ

เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน จัดขึ้นในช่วงปลายเดือนเก้า เป็นการทำบุญให้ญาติผู้ล่วงลับ โดยการนำข้าวปลาอาหารคาวหวาน หมากพลู บุหรี่ อย่างละเล็กละน้อย ห่อด้วยใบตองเป็นสองห่อ กลัดติดกันเตรียมไว้ตั้งแต่หัวค่ำ ครั้นถึงเวลาตีสาม ตีสี่ของวันรุ่งขึ้น จะนำห่ออาหารและหมากพลูไปวางไว้ตามโคนต้นไม้รอบๆวัด เพื่อให้ญาติพี่น้องผู้ล่วงลับ รวมทั้งผีไร้ญาติอื่นๆ ซึ่งเชื่อว่าจะมาเยี่ยมญาติพี่น้องในเวลานี้มารับไป เพื่อจะได้ไม่อดอยากหิวโหย นอกจากจะเป็นการทำบุญและทำทานแล้วยังแสดงถึงความกตัญญูอีกส่วนด้วย

เดือนสิบ บุญข้าวสาก เป็นประเพณีในวันขึ้น 15 ค่ำ ซึ่งชาวบ้านจะจัดเตรียมสำหรับอาหาร ซึ่งบรรจุข้าวเหนียว อาหารแห้ง เช่น ปลาแห้ง เนื้อย่าง แจ่วบอง หรือน้ำพริกปลาร้า และห่อข้าวเล็กๆอีกห่อหนึ่งสำหรับอุทิศให้ญาติผู้ล่วงลับ และนำไปทำบุญที่วัด โดยจะเขียนชื่อเจ้าของสำหรับอาหารและเครื่องไทยทานใส่ไว้ในบาตร เพื่อให้พระในวัดจับสลาก หากภิกษุรูปใดจับสลากได้ชื่อผู้ใด ก็จะได้สำหรับอาหารพร้อมเครื่องไทยทานของเจ้าภาพนั้นๆ

เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา ในเดือนสิบเอ็ด นอกจากจะเป็นโอกาสที่พระภิกษุสงฆ์จะแสดงอาบัติและว่ากล่าวตักเตือนกันแล้ว ชาวบ้านในภาคอีสานยังมีกิจกรรมกันอีกหลายอย่าง ทั้งประเพณีตักบาตรเทโว การจุดประทีปโคมไฟประดับประดาตามต้นไม้ บางแห่งนำต้นอ้อย หรือไม้ไผ่มามัดเป็นเรือ จุดโคมแล้วนำไปลอยในแม่น้ำที่เรียกว่า การไหลเรือไฟ เพื่อเป็นพุทธบูชาสำหรับหมู่บ้านที่อยู่ไกลแหล่งน้ำ จะนิยมทำปราสาทผึ้งหรือผาสาดผึ้ง ทำจากกาบกล้วยประดับประดาด้วยขี้ผึ้ง ซึ่งทำเป็นดอกไม้ แต่ปัจจุบันมักใช้ขี้ผึ้งมาตกแต่งปราสาททั้งหลายแล้วจัดขบวนแห่มาถวายที่วัดอย่างสนุกสนาน

เดือนสิบสอง บุญกฐิน บุญที่เรียกว่า “กาลทาน” นี้มีกำหนดให้ทำได้เฉพาะในช่วงวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ถึง 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “บุญเดือน 12” ชาวอีสานเชื่อว่าผู้ใดได้ทำบุญกฐินจะไม่ตกนรก และจะได้รับผลบุญที่ทำในชาตินี้ไว้เก็บกินในชาติหน้า งานบุญกฐินจึงจัดเป็นงานสำคัญ ในส่วนพิธีกรรมนั้นคล้ายคลึงกับภาคกลาง แต่แตกต่างกันที่ชาวอีสานใช้เครื่องบริวารกฐิน ซึ่งส่วนมากจะเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนมาตั้งวางไว้ในที่เปิดเผย เพื่อให้ญาติพี่น้องหรือชาวบ้านใกล้เคียงนำสิ่งของ เช่น เสื้อ หมอน อาสนสงฆ์ ฯลฯ มาร่วมสมทบ ตอนเย็นของวันรวมก็จะนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ตอนกลางคืนอาจจัดให้มีมหรสพต่างๆ และที่ขาดไม่ได้ในงานบุญกฐินก็คือ ต้องจุด “บั้งไฟพญานาค” อย่างน้อยจำนวน 4 บั้ง เอาไว้จุดเมื่อตอนหัวค่ำหนึ่งลูก ตอนตึกหนึ่งลูก ตอนใกล้สว่างหนึ่งลูก และตอนถวายกฐินอีกหนึ่งลูก นอกจากจุดบั้งไฟพญานาคแล้วก็จะจุดบั้งไฟทะเลเป็นระยะๆ ในขณะที่แห่กฐิน

รุ่งเช้าเป็นขบวนแห่กรฐินจากบ้านนำไปถวายพระสงฆ์ที่วัด เมื่อถึงวัดต้องแห่เครื่องกรฐิน เวียนขวาสามรอบ รอบศาลาโรงธรรม จากนั้นจึงนำเครื่องกรฐินขึ้นตั้งบนศาลาโรงธรรม นำข้าวปลา อาหารถวายพระ เมื่อพระสงฆ์สามเณรฉันเสร็จแล้วผู้เป็นเจ้าของกรฐินจะจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย นำรับศีลแล้วกล่าวคำถวายกรฐินเป็นเสร็จพิธี ส่วนพระสงฆ์ เมื่อมีกรฐินมาทอดที่วัดก็จะประชุมสงฆ์แล้วให้ภิกษุรูปหนึ่งเสนอต่อที่ประชุมสงฆ์ว่า ควรให้แก่ภิกษุ(เอ่ยนามภิกษุ)ที่สมควรจะได้รับกรฐิน ส่วนมากก็เป็นเจ้าอาวาสวัดนั้นๆ เมื่อที่ประชุมสงฆ์เห็นชอบตามที่ผู้เสนอ ก็จะเปล่งคำว่า “สาธุ” พร้อมกัน จากนั้นญาติโยมก็จะพากันถวายเครื่องปัจจัยไทยทานแต่ภิกษุสามเณรอื่น ๆ ทั้งวัด พระสงฆ์รับแล้วจะอนุโมทนาและให้พรเป็นเสร็จพิธี และพิธีจะขาดไม่ได้คือ การเฉลิมฉลองโดยการ จุดพลุบังไฟอย่างเอิกเกริกในขณะที่แห่ขบวนกรฐินมาที่วัด

นอกจากประเพณี “ฮัตลิบสอง” แล้ว ชาวอีสานยังมีประเพณีอื่น ๆ อีกที่แสดงถึง วัฒนธรรมประเพณีอันเก่าแก่อีกมากมาย เช่น ประเพณีผูกเสี่ยว ประเพณีแห่นางแมว พิธีกินดอง ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีลงแขก ฯลฯ ซึ่งล้วนเป็นประเพณีที่แสดงให้เห็นความเจริญรุ่งเรือง ทางวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของอีสาน

ดนตรีอีสาน

ดนตรีอีสานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นพิธีกรรมการเล่นและกิจกรรมนันทนาการ ดนตรียังสะท้อนถึงโลกทัศน์ การดำเนินชีวิตอีกด้วย เครื่องดนตรีอีสานที่นิยมเล่นได้แก่

แคน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลม ชนิดที่มีลิ้นอิสระ เสียงแคนเกิดจากการ เป่าหรือดูดกระแสมผ่านลิ้น แคนเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมแพร่หลายที่สุดของชาวอีสานมาตั้งแต่โบราณ และถือว่าแคนเป็นสัญลักษณ์ของชาวอีสาน ไม่มีหลักฐานว่าแคนเกิดขึ้นเมื่อใด ใครเป็นผู้คิดค้น หากไม่มีหลักฐานจากลอยสลักขวานทำด้วยสำริดสมัยวัฒนธรรมดองซอน ทำให้เชื่อว่าแคนได้เกิดขึ้นมา หลายพันปีแล้ว แคนเป็นเครื่องดนตรีที่มีความไพเราะการเป่าจะใช้มือทั้งสองข้างบังคับเสียง ทำให้ เสียงแคนที่ออกมานั้นมีทั้งทำนองและเสียงประสาน เสียงสอดแทรกแสดงถึงอารมณ์และความรู้สึก ต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ และเมื่อได้หมอลำผู้มีความชำนาญเป่าตาม “ลาย”(ทำนองพื้นบ้านอีสาน) ก็ยิ่งเพิ่มความไพเราะจับใจมากยิ่งขึ้น

โปงลาง เป็นเครื่องดนตรีประเภทตีเคาะทำนอง มีลักษณะคล้ายระนาดใน ดนตรีไทย ลูกโปงลางจะทำจากไม้เนื้อแข็ง นิยมใช้ไม้มะหาด ยิ่งได้ไม้มะหาดยีนตายจะได้เสียงดี เป็นพิเศษ นิยมใช้ไม้ขนาดใหญ่ประมาณท่อนแคนแล้วนำมาถากกลึงตกแต่งเจาะรูสำหรับร้อยลูก ระนาด 2 รู เทียบระดับเสียงตามเสียงแคน มี 5 เสียง คือ โด เร มี ซอล ลา รวมทั้งหมด 12 ลูก เวลาเล่นให้แขวนไว้เป็นแนวเฉียงทำมุมประมาณ 30-45 องศากับพื้น ให้ลูกใหญ่เสียงทุ้มอยู่ด้านบน แล้วเรียงลำดับลงมาเรื่อยๆ ในสมัยโบราณเวลาเล่นผู้เล่นจะผูกปลายด้านหนึ่งของผืนโปงลางไว้กับเท้า ผู้เล่น ใช้ผู้เล่นโปงลางผืนเดียวพร้อมกันที่ละ 2 คน คนหนึ่งเรียก “หมอลำเคาะ” ทำหน้าที่เคาะทำนอง เพลง อีกคนหนึ่งเรียก “หมอลำเลียบ” ทำหน้าที่เคาะเสียงประสานและทำจังหวะ โดยอยู่ทางขวามือของ หมอลำเคาะ การบรรเลงโปงลางจะบรรเลงได้ทั้งบรรเลงเดี่ยวและบรรเลงร่วมกับเครื่องดนตรีอื่น ๆ เช่น แคน พิณ ซอ เป็นต้น ทำนองเพลงที่ใช้ จะบรรเลงเพลงพื้นบ้านตามลายแคน เพลงไทยเดิม เพลง ลาว และเพลงสากลที่มีสากลเสียงเพนทาโทนิค(Pentatonic Scale)

พิณ หรือ **ซุง** เป็นเครื่องดีดประเภทมีสาย จำพวกเดียวกันกับ ซึง กระจับปี จะเข้ ใช้บรรเลงได้ทั้งทำนองเพลงประสานเสียง เป็นเครื่องดนตรีที่นิยมแพร่หลายในภาคอีสานรองลงมาจากแคน พิณพื้นเมืองของภาคอีสานทำจากไม้ซุงท่อนเดียว ทำให้บางพื้นถิ่นเรียกว่า ซุง ไม้ที่นิยมทำพิณคือ ไม้ขนุน เพราะถากผิวได้ง่าย ให้เสียงเพราะสดใส ขนาดของพิณจะขึ้นอยู่กับขนาดของท่อนไม้และความต้องการของผู้ทำ สันนิษฐานว่าพิณเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของอินเดียสมัยโบราณ แล้วดัดแปลงให้เข้ากับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสาน ทั้งด้านความปรารถนา การประดิษฐ์ และการตกแต่งวัสดุที่ใช้ในการทำพิณเป็นวัสดุที่มีในท้องถิ่น ในส่วนของการบรรเลงพิณจะบรรเลงได้ทั้งเดี่ยวและรวมกับเครื่องดนตรีที่มีระดับเสียงครบ 7 เสียง ตามระดับเสียงสากล จึงให้สามารถบรรเลงได้ทั้งเพลงพื้นบ้านอีสาน ลายแคนต่างๆ เพลงไทยเดิม และเพลงสากล

โหวด เป็นเครื่องเป่าเปิดไม่มีลิ้นทำด้วยไม้ลูกแคน(ไม้กู่แคน) เสียงจะเกิดจากกระแสมที่ผ่านไม้กู่แคน แคนขนาดลิ้นยาวแตกต่างกันตามระดับเสียงสูงต่ำของไม้กู่แคน ซึ่งนำมาติดอยู่รอบๆ แคนกลาง แคนกลางจะทำด้วยไม้ไผ่ติดไม้กู่แคนด้วยซี่สุด โหวดเส้นจะประกอบด้วยไม้กู่แคน 6-9 ลำ เวลาเป่าจะหมุนไปรอบๆปาก เลือกเป่าเสียงตามต้องการ โหวดเป็นเครื่องดนตรีที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งจะมีการเล่นสะแนโหวด เป็นการละเล่นอย่างหนึ่งของชาวอีสาน โดยผู้เล่นจะทำเป็นบ่วง 2 บ่วง รวบชายรวมกัน คล้องส่วนหัวและส่วนหางของโหวด แล้วแกว่งเป็นรูปร่างกลมรอบๆ ตัวเสียงโหวดจะดัง “แกว แกว” เรียกว่า แกวโหวด พอแกวเสร็จก็จะปล่อยบ่วงโหวดให้ลอยไปในอากาศเสียงดัง “โว โว” เรียกว่าการทิ้งโหวดเป็นตัวตัดสิน ปัจจุบันมีการพัฒนาโหวดให้เป็นเครื่องดนตรีเล่นได้ครบ 7 เสียงตามระดับเสียงสากลนำมาเล่นรวมวงกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น

กลองเส็ง หรือ **กลองกิ่ง** เป็นกลองสองหน้า หุ่นกลองทำด้วยไม้ ซึงหน้าด้วยหนังวัว ตึงหน้าด้วยเชือกหนัง เวลาตีจะมีเสียงดังมาก ในสมัยโบราณใช้เป็นกลองตี ตีให้สัญญาณการรบ ต่อมาเมื่อบ้านเมืองสงบสุขชาวบ้านนำมาใช้ตีแข่งกันเรียกว่า เส็งกลอง(เส็ง ในภาษาอีสานแปลว่า การแข่งขัน) นิยมบรรเลงเพื่อความบันเทิง ประชันขันแข่ง เอาชนะกันโดยมีกรรมการเป็นผู้ตัดสินชี้ขาด มักตีในงานบุญต่างๆ โดยเฉพาะบุญบั้งไฟ บุญสงกรานต์ และตีประกอบพ็อนในขบวนแห่ต่างๆ

วิถีชีวิต - ความเชื่อ

อีสานเป็นสังคมเกษตรกรรมมีความผูกพันกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและสืบทอดกันมายาวนาน ทั้งการสั่งสมความคิด ภูมิปัญญา ศรัทธาและความเชื่อในหลายรูปแบบ เช่น ความเชื่อในเรื่องบุญ-บาป ขวัญ-วิญญาณ เทวดา-ผี และสิ่งลึกลับอื่นๆ

อาชีพ

ดินในภาคอีสานส่วนใหญ่เป็นดินปนทรายและดินแดง ซึ่งเก็บความชุ่มชื้นได้น้อย มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านอาหารพืชต่ำ และบางแห่งมีเกลือปนอยู่ นอกจากนี้อีสานยังประสบภาวะแห้งแล้งอยู่เสมอ เนื่องจากมีปริมาณฝนตกน้อย ดังนั้นอาชีพหลักของชาวอีสานจึงขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศ ทรัพยากร ดิน น้ำ และแร่ธาตุ อาชีพหลักแต่ดั้งเดิมของชาวอีสานแบ่งได้เป็น 2 อาชีพคือ เกษตรกรรม เช่น การทำนาข้าว การทำไร่มันสำปะหลัง การทำเกลือสินเธาว์ และอาชีพการทำประมงน้ำจืด

วัฒนธรรมและประเพณี ของคนอีสานจะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ศาสนา ความเชื่อ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญทางด้านวัฒนธรรม ของชาวอีสานที่มีอดีตอันยาวนาน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระ อีชาวาส(2524) ได้ทำการวิจัยเรื่องประติมากรรมสำหรับชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการศึกษาการสร้างสรรคงานประติมากรรมสำหรับชุมชน โดยเลือกเอาสถานที่พลตการเคหะ แห่งชาติ ถนนรามอินทรา เป็นสถานที่กำหนดในการวิจัย ด้วยเหตุที่คำนึงถึงหน้าที่ของประติมากรรม ที่ควรมีต่อสังคม ด้วยแนวคิดในด้านความงามทางด้านประติมากรรมต่อสิ่งแวดล้อมในเมือง โดย จินตนาการประติมากรรมสำหรับชุมชนขึ้นในรูปลักษณะของสวนประติมากรรมที่สนามอันว่างเปล่าของ แพลตดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นและเรียนรู้ถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งในด้านความต้องการของ ชุมชนที่มีต่องานบริสุทธิ์ และปัญหาในเรื่องประติมากรรมกับพื้นที่ว่าง รูปทรงของประติมากรรม เทค นิค ทำให้เกิดข้อสรุปที่มีเหตุผลในการเสนอแนะและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้น กว่าเดิมในทางสุนทรียรส

ผลการวิจัยก่อให้เกิดความนึกคิดต่อเนื่องในเรื่องของประติมากรรมสำหรับชุมชนในที่ ต่างๆ และเกิดผลส่วนตนในด้านการพัฒนารูปทรงประติมากรรมที่สำคัญที่สุดจะทำให้สภาพความ เป็นอยู่ของชุมชนสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นดีกว่าเดิม โดยมีความงามของผลงานศิลปกรรมเข้าร่วม เกี่ยวข้องด้วย

เกียรติการุณ ทองพรมราช(2539) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาวิวัฒนาการผล งานจิตรกรรมร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2536 พบว่า ผลงาน จิตรกรรมร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ศิลปินสร้างขึ้น นิยมนำเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และชีวิตความเป็นอยู่ที่ศิลปินได้พบเห็น รวมถึงทางด้านความเชื่อและศิลปะวัฒนธรรมในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือเป็นสื่อตลใจในการแสดงออก โดยนำรูปแบบต่างๆตามอุดมคติของศิลปิน มาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ในช่วงหลังผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการบอกเล่า หรือเสนอแนะผู้ดูในมุมมองของศิลปินทางด้านสังคมและการเมืองมากขึ้น

จิตรกรรมร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านเนื้อหาพบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับ มนุษย์และธรรมชาติของมนุษย์ร้อยละ 8 เนื้อหาเกี่ยวกับมนุษย์ด้วยกันร้อยละ 6 เนื้อหาเกี่ยวกับ มนุษย์และสิ่งแวดล้อมร้อยละ 51 เนื้อหาเกี่ยวกับมนุษย์และสิ่งไม่มีตัวตนร้อยละ 35 ทางด้านรูปแบบ พบว่า เลียนแบบธรรมชาติร้อยละ 61 รูปแบบลึกลับร้อยละ 5 รูปแบบผันแปรจากความเป็นจริง ร้อยละ 5 รูปแบบสัญลักษณ์ร้อยละ 8 นอกจากนี้จิตรกรรมร่วมสมัยยังปรากฏลักษณะพิเศษคือ ภาพที่ปรากฏวิถีภาพวาดและกลวิธีภาพเขียนอยู่ในภาพเดียวกันอีกด้วย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้เริ่มตั้งแต่สำรวจเอกสาร บทความ งานวิจัยที่ผ่านมาแล้วกำหนดหัวข้อที่จะทำการวิจัย ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย วางแผนการดำเนินงาน สร้างแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงานการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากหนังสือคู่มือปฏิบัติการแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่มต่างๆ งานวิจัย รายงานการสัมมนาวิวัฒนาการและวิสัยทัศน์ในงานศิลปะร่วมสมัยของศิลปินในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยและได้พบปะกับศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสานมาอย่างต่อเนื่อง

2. กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ประกอบด้วย จิตรกรรม(Painting) ประติมากรรม(Sculpture) ภาพพิมพ์(Graphic Art) และสื่อผสม(Mixed Media) โดยมีเรื่องราวหรือเนื้อหาของผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน และศิลปินได้นำผลงานที่สร้างสรรค์จัดแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 5 ปี ซึ่งการศึกษากลุ่มประชากร ใช้วิธีการเลือกแบบตามวัตถุประสงค์(Purposive Sampling) จากการจัดแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสาน ด้วยรายนามศิลปิน ดังต่อไปนี้

จังหวัดขอนแก่น นายเกียรติการุณ ทองพรมราช, นายจรูญ ชัยประทุม, นายเดชา ศิริเกษ, นายนิยม วงศ์พงษ์คำ, นายนิพนธ์ คุณารักษ์, นายผ่อง แซ่กิ่ง และนายสุขสันต์ เหมือนนรินทร์

จังหวัดมหาสารคาม นายธีระวัฒน์ คະนะมะ, นายบริรักษ์ ศุภตรัยวรพงศ์, นางประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์, นายศักดิ์ชัย อุทธิโท, นายสมพร ชูสุวรรณ และนายอภิชาติ แสงไกร

จังหวัดบุรีรัมย์ นายนพรัตน์ แจ็กไสง, นายสนาม จันทร์เกาะ, นายไสว แก้วกล้า

จังหวัดอุดรธานี นายสมยศ ไตรเสนีย์ และนายอัครพล เดชะพูล

จังหวัดนครราชสีมา นายวัฒนา ป้อมชัย(ตอง ด่านเกวียน) และนายสมาน แสงทอง

จังหวัดร้อยเอ็ด นายเชาวฤทธิ์ เตยขาว

จังหวัดนครพนม นายนคร เหล่าห้ำ

จังหวัดยโสธร นายเลอพงษ์ พุฒิชาติ

การศึกษากลุ่มประชากร ศิลปินทั้งหมด 23 คน โดยศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน คนละ 2 ชิ้น รวมทั้งหมด 46 ชิ้น

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การสัมภาษณ์ การบันทึกเทปเสียง การบันทึกภาพถ่าย และการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีพรรณนาและรูปภาพ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน ประกอบด้วย

- 1.1 ชื่อศิลปิน
- 1.2 วันเดือนปีเกิด จังหวัด
- 1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน
- 1.4 อาชีพ
- 1.5 สถานที่ทำงาน
- 1.6 วุฒิกการศึกษา
- 1.7 ประสบการณ์การสร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย
- 1.8 ประวัติการแสดงผลงาน
- 1.9 ประเภทผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 ประกอบด้วย

- 2.1 ชื่อภาพ/ผลงาน
- 2.2 ด้านสื่อ(Media) ได้แก่ วัสดุ/อุปกรณ์, เทคนิค, ขนาด, พ.ศ.
- 2.3 ด้านเนื้อหา(Content) ได้แก่ วิถีชีวิต, วัฒนธรรม/ประเพณี, ศาสนา, สิ่งแวดล้อม, ความเชื่อ และอื่น ๆ

2.4 ด้านธาตุศิลปิน(Artistic Elements) ประกอบด้วย

- การใช้องค์ประกอบศิลป์(Elements of Art) ได้แก่ สี(Color) น้ำหนัก(Value) เส้น(Line) รูปร่าง/รูปทรง(Shape/Form) พื้นที่ว่าง(Space) และพื้นผิว(Texture)
- การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ได้แก่ ความสมดุล(Balance) การเน้น/การย้ำ(Emphasis) ความกลมกลืน(Harmony) ความลดหลั่น(Gradation) การเคลื่อนไหว/จังหวะ(Movement/Rhythm) และสัดส่วน(Proportion)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามจากศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสานของจังหวัดต่างๆ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก(Indept Interview) ในระหว่างการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล มีการบันทึกเทปเสียงร่วมด้วย

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลบันทึกภาพ ร่วมกับการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(Indept Interview) การบันทึกเทปเสียง การบันทึกภาพถ่าย และการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีพรรณนาและรูปภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การบันทึกเทปเสียง การบันทึกภาพถ่าย และการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการมาวิเคราะห์โดยวิธีพรรณนาและรูปภาพ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของศิลปิน

ประกอบด้วย ชื่อศิลปิน วันเดือนปีเกิด ที่อยู่ปัจจุบัน อาชีพ สถานที่ทำงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย ประวัติการแสดงผลงาน ประเภทผลงาน ศิลปกรรมร่วมสมัย

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย (ผลงานชิ้นที่ 1 และชิ้นที่ 2)

ประกอบด้วย ชื่อภาพ/ผลงาน ด้านสื่อ(Media)ได้แก่ วัสดุ/อุปกรณ์ ,เทคนิค ,ขนาด ,พ.ศ. ด้านเนื้อหา(Content)ได้แก่ วิถีชีวิต ,วัฒนธรรม/ประเพณี ,ศาสนา ,สิ่งแวดล้อม ,ความเชื่อและอื่น ๆ ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)ได้แก่ การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) และการใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

ผลงานชิ้นที่ 1 และผลงานชิ้นที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน และได้นำผลงานจัดแสดงนิทรรศการต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง มีจำนวนทั้งหมด 23 คน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายเกียรติการุณ ทองพรมาราช (Mr.Kietkaroon Tongpromarat)

- 1.2 วัน เดือน ปี เกิด 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 จังหวัดนครราชสีมา
- 1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน แฟลตจามจรี(ห้อง 84 M) มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40002 โทร. 0-4324-2077
- 1.4 อาชีพ รับราชการ
- 1.5 สถานที่ทำงาน สาขาจิตรกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 โทร./โทรสาร 0-4324-6592
- 1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา
- 1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี
- 1.8 ประวัติการแสดงผลงาน
- 2526-2533 -นิทรรศการกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 1-5 กรุงเทพฯ ณ หอศิลป์ พีระศรี
,พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ ,ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพจำกัด สาขา
สะพานผ่านฟ้า และห้างเซ็นทรัลพาร์ทเมนท์สโตร์จำกัด สาขาชิดลม
- 2530 -นิทรรศการสุนทรียภาพเฉลิมพระเกียรติ ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ กรุงเทพฯ
- 2533 -จิตรกรรมเพื่อสันติภาพ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ
- 2534 -นิทรรศการเทิดพระเกียรติ เนื่องในวาระครบรอบ 36 พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- 2537 -การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของ 8 ศิลปินอีสาน ณ โรงแรมอิมพีเรียลควีนส์-ปาร์ค
สุขุมวิท 22 กรุงเทพฯ
- นิทรรศการสืบสานตำนานศิลป์ CON-tempus กรุงเทพฯ

- 2538 -มหกรรมศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติ กาญจนภิเษกา ณ ศูนย์การค้าซีคอนสแควร์ กรุงเทพฯ
- 2543 -นิทรรศการกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ชุด “อีสานมีมือนี้ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544-2545 -การแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 และกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ร่วมแสง ปั่นแต่ม” ณ สีลม แกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “กระโจน No.3”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษวาดภาพ ,ปากกา ,พู่กัน ,น้ำหมึกสีดำ

เทคนิค วาดเส้น(Drawing)

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร พ.ศ. 2541

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept)ในภาคอีสาน พื้นดินส่วนใหญ่จะเป็นดินปนทราย เวลาฝนตกจะเก็บน้ำไว้ไม่ค่อยได้ผล ชาวนาในชนบทจึงขุดบ่อไว้เลี้ยงปลา นอกเหนือจากการจับปลาตามแหล่งน้ำธรรมชาติ ในบ่อปลาจะมีการนำท่อนไม้ขนาดใหญ่ทำปลายให้แหลม เรียกว่า “ก้ำ” เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยของปลา และป้องกันการขโมยปลา พอหน้าแล้งแห้งไม้เหล่านี้ก็จะโผล่ขึ้นมาให้เห็น

อย่างชัดเจน ชาวเขาก็จะทำการจับปลาโดยใช้หมวกที่มุงแหลมไปมาเก็บไว้ในข้อง ซึ่งเป็นเครื่องจักสานสำหรับเก็บปลา เมื่อปลาอยู่ในข้องก็มีการดิ้นรนให้หลุดพ้นจากการถูกกักขัง จนฝาที่ปิดข้องนั้นเปิดออกปลาทั้งหลายจึงกระโจนออกมา ซึ่งเป็นสัญชาตญาณของสัตว์เมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ให้ความสำคัญของเส้นเป็นหลัก โดยเส้นมีขนาดที่แตกต่างกันเพื่อแสดงความรู้สึกเคลื่อนไหว การให้น้ำหนักอ่อนหรือเข้มโดยใช้น้ำหมึกระบายช่วยให้เกิดมิติขึ้น มีพื้นที่ว่างบางส่วนเพื่อให้เกิดภาพที่เด่นชัด เช่น ท่อนไม้และข้อง เป็นต้น

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดภาพเน้นที่ความสมดุล(Balance) ของภาพเป็นสำคัญ นอกจากนี้ภาพยังแสดงความรู้สึกเคลื่อนไหว(Movement)ของบรรยากาศ และปลาที่กำลังกระโจนออกจากข้อง

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “มูมหนึ่งของชนบท”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษเขียนสีน้ำ, สีน้ำ, เทล็กปลายแหลม

เทคนิค สีน้ำ ขนาด 60 x 75 เซนติเมตร พ.ศ.2540

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) สังคมหรือวิถีชีวิตของคนในเมืองกับคนในชนบท มีความแตกต่างกัน ศิลปินได้พบเห็นวิถีชีวิตของคนในชนบท โดยเฉพาะที่อำเภอปรางค์ชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้คนที่นี่ยังมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย บ้านที่สร้างขึ้นในรูปแบบชาวบ้าน แต่คงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีการปลูกต้นกล้วยไว้รอบบ้านเพื่อใช้ประโยชน์ เช่น ผลกล้วยเอาไว้รับประทาน ใบกล้วยใช้สำหรับห่อทำอาหารต่างๆ แก่นกลางของลำต้นกล้วยสามารถ

นำมาประกอบทำอาหารได้ เป็นต้น ชาวบ้านก็ยังมีเครื่องแต่งตัวแบบพื้นบ้าน เช่น ใส่ผ้าถุงหรือผ้าซิ่น ซึ่งเป็นฝีมือการทอผ้าที่มีความสวยงามของชาวบ้านเอง เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเป็นแม่บ้านแม่เรือนของคนอีสานในชนบท

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ให้ความสำคัญของสี(Color)เป็นหลัก รองลงมาคือ น้ำหนัก แสงเงาของภาพ เพราะสีน้ำเมื่อระบายภาพในช่วงที่มีแสงสว่างจัดจ้านจะทำให้เกิดภาพที่ชัดเจนและมีแสงเงาตามมา การใช้น้ำหนัก(Value)เข้มเป็นพื้นหลังภาพ และใช้เส้นในบางส่วนทำให้เกิดความคมชัดของภาพมากยิ่งขึ้น

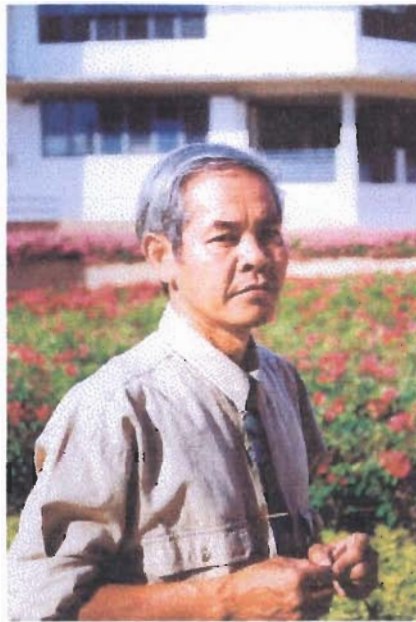
การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ยึดหลักความลดหลั่น(Gradation)ของระยะหรือมิติ โดยมีฉากหน้า ฉากกลาง และฉากหลังเป็นสำคัญ และยังเน้นความกลมกลืน(Harmony)ของโทนสี เพื่อให้เกิดบรรยากาศสดใสของสีน้ำ ในภาพมีความเคลื่อนไหวของคนเพียงเล็กน้อย การเน้นหรือย้ำ(Emphasis)ของผ้าทอที่มีสีสันสดใส ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ผ้าทอลายขิดของคนอีสาน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ กระจงหนี่ No.3 ” สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนในชนบทของภาคอีสาน ที่ต้องดำรงชีพด้วยการจับปลา ซึ่งสามารถพบได้โดยทั่วไปตามบริเวณ ห้วยหนอง คลอง บึง และแม่น้ำสายต่างๆ หรือบ่อปลาที่ขุดไว้เมื่อน้ำลดหรือหน้าแล้งปลาก็จะมารวมอยู่ในบ่อ มีการทำอุปกรณ์ท่อนไม้ปลายแหลมเพื่อป้องกันการขโมยปลา เครื่องมือที่ใช้จับปลาได้แก่ ฉมวก และนำปลามาเก็บกักไว้ในช่องซึ่งเป็นเครื่องจักสานทำด้วยไม้ไผ่มีหลายชนิด เครื่องมือหาปลาแต่ละประเภทนั้นจะแสดงออกถึงลักษณะการหาปลาและชนิดของปลาบริเวณนั้นๆได้ แต่ศิลปินได้มองวิถีชีวิตเหล่านี้ในลักษณะแฝงด้วยปรัชญาที่ต้องการบอกให้ทราบว่าทุกชีวิตไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ต่างก็ดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตรอด ผลงานนำเสนอในลักษณะมีทั้งเหมือนจริง(Realism) และศิลปะที่แสดงสิ่งต่างๆที่พอรู้ได้ว่าเป็นสิ่งใด(Representational Art)

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ มุมหนึ่งของชนบท ” ได้บ่งบอกให้เห็นว่าชีวิตของคนในชนบทเป็นแบบเรียบง่าย เช่น การสร้างบ้าน การปลูกพืชเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน การพบปะพูดคุยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแต่งกายด้วยผ้าทอที่มีสีสันสวยงาม จัดเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวอีสานที่ถือเป็นหน้าที่ของสตรี นิยมสวมใส่เวลาไปวัดฟังธรรม สิ่งเหล่านี้กำลังจะค่อยๆเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมที่มีการแข่งขันโดยเฉพาะทางด้านวัตถุนิยม(Materialism) ที่ถือว่าความสุขทางกายเป็นสิ่งที่มีค่าสูงสุดของชีวิต

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายจรูญ ชัยประทุม (Mr. Jarun Chalpatoom)

- 1.2 วัน เดือน ปี เกิด 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2498 จังหวัดนครราชสีมา
- 1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 123 / 471 หมู่ 16 หมู่บ้านหนองแวง มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002
- 1.4 อาชีพ รับราชการ
- 1.5 สถานที่ทำงาน สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 โทร./โทรสาร 0-4324-6592
- 1.6 วุฒิกการศึกษา ปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี
- 1.8 ประวัติการแสดงผลงาน
- 2531 -การแสดงศิลปกรรม “คนคล้ายกัน” สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2533 -นิทรรศการกลุ่มศิลปะ “กลุ่มอีสาน” ครั้งที่ 5 ณ ห้างเซ็นทรัลดิพาร์ทเมนท์สโตร์
จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ
- 2535 -การแสดงผลงานศิลปกรรม กลุ่มแก่นคูณ “ภาพอีสาน” ณ อาร์ต ฟอรั่ม
แกลลอรี่ กรุงเทพฯ
- นิทรรศการศิลปะ “กลุ่มอีสาน” ครั้งที่ 6 ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ
- 2539 -นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก ฉลองศิริราชสมบัติ 50 ปี ณ ศูนย์
สรรพสินค้าซีคอนสแคว์ กรุงเทพฯ
- 2543 -นิทรรศการผลงานศิลปกรรม กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ณ หอศิลป์วัฒนธรรม

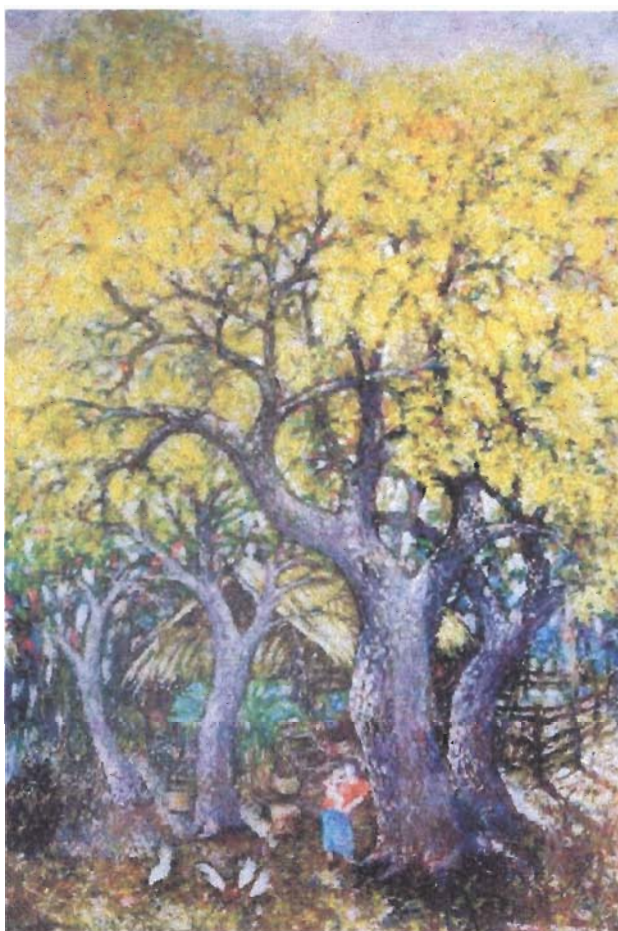
มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2544-2545 -การแสดงนิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสานครั้งที่ 8 และ
กลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ช่วยแรงแ้ง ปั่นแต้ม”
ณ สีลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย สื่อผสม(Mixed Media)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ ลานคุณ ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ ดินน้ำมัน ,สีเทียน

เทคนิค ผสม(Mixed Media)

ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ต้นคุณเป็นต้นไม้ที่มีดอกสีเหลือง และจะออกดอกในช่วงฤดูร้อน ใบของต้นคุณจะร่วงหล่นลงมาเหลือแต่ดอกสีเหลืองบานสะพรั่งอย่างงดงาม เป็นการบันทึกภาพในอดีตของศิลปินที่ได้สัมผัสความงามของต้นคุณที่ปลูกอยู่บนลานดิน โดยมีกระท่อมเล็ก ๆ อยู่ใต้ต้นคุณ บนลานคุณแห่งนี้จะมีเด็กผู้หญิงอุ้มน้องและมองดูไก่กำลังคุ้ยเขี่ยอาหาร ซึ่งเป็นภาพที่แสดงให้เห็นถึงชาวเกษตรกรในชนบทวิถีชีวิตที่สงบ เรียบง่าย ในขณะที่เดียวกันธรรมชาติ ลิ่งแวดล้อมช่วยเสริมสร้างให้เกิดความงามและความร่มเย็น

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ใช้สีเหลืองที่มีน้ำหนัก(Value)ต่าง ๆ กันของดอกคุณเป็นสำคัญ สีที่มองเห็นนั้นเป็นสีของดินน้ำมันและสีเทียนผสมผสานกันอย่างกลมกลืน นอกจากนี้ภาพยังเกิดพื้นผิว(Texture)ที่ดูเหมือนจริง เช่น เปลือกของต้นไม้และพื้นผิวของลานดิน ทิศทางของเส้น(กิ่งไม้)มีความเป็นธรรมชาติ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) พยายามเน้น หรือการย้ำ(Emphasis) จุดเด่นที่ต้นคุณ ซึ่งเป็นต้นไม้ที่นิยมปลูกกันในภาคอีสาน ที่มีดอกสีเหลืองอร่ามสวยงาม และความลดหลั่น(Gradation)ของต้นไม้ เพื่อให้เกิดระยะหรือมิติของภาพ นอกจากนี้ยังเน้นความกลมกลืน(Harmony)ของบรรยากาศให้ดูสดใสและน่าสนใจ

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ เนินป่าเขียว ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ ดินน้ำมัน ,สีเทียน

เทคนิค ผสม ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ต้นเลี้ยวเป็นไม้ยืนต้นที่พบทั่วไปในป่าของภาคอีสาน มีดอกสีชมพูบานสะพรั่งเต็มต้นในช่วงฤดูหนาวไปจนถึงฤดูร้อน คนอีสานนิยมนำเอาใบอ่อนซึ่งมีรสเปรี้ยวมารับประทาน ศิลปินต้องการจะถ่ายทอดบรรยากาศและความงามของป่าและท้องทุ่งที่มีต้นเลี้ยว นอกจากดอกจะมีความสวยงามแล้ว ต้นเลี้ยวยังให้ร่มเงาแก่คนและสัตว์เลี้ยง

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เนื่องจากวัสดุที่นำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานเป็นดินน้ำมัน ทำให้ลักษณะเด่นของงานนอกจากจะมีสีที่สดใสแล้ว พื้นผิว(Texture)ก็มีส่วนสำคัญมากที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกของภาพได้เป็นอย่างดี มีการใช้สีตรงกันข้ามเพื่อให้เกิดจุดสนใจของภาพ เช่น การใช้สีแดง เป็นต้น รูปร่าง/รูปทรง(Shape/Form) มีลักษณะที่เป็นไปตามธรรมชาติ และผนวกกับจินตนาการของศิลปินเพื่อให้เกิดความงาม

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) เป็นการเน้นจุดสนใจอยู่ที่ตรงกลางของภาพ คือ ต้นเลี้ยว มีลักษณะที่เด่นชัดและได้เน้นดอกของต้นเลี้ยวมีสีชมพูที่งดงามสลับกับใบสีเขียว ใช้ความกลมกลืน(Harmony)ของบรรยากาศ(การใช้สี) เพื่อให้เกิดจินตนาการที่น่าสนใจ การสร้างความลดหลั่น(Gradation)ของภาพทำให้เกิดความลึก หรือระยะที่ดูเหมือนจริง ในภาพจะแสดงความเคลื่อนไหว/จังหวะ (Movement / Rhythm)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ ลานคุณ ” เป็นภาพที่สะท้อนวิถีชีวิตของคนอีสานในชนบทที่แฝงไว้ด้วยความงามของสิ่งแวดล้อม ต้นคุณเป็นต้นไม้ที่มีดอกสีเหลืองอร่ามสวยงาม ศิลปินต้องการจะถ่ายทอดความรู้สึกประทับใจของคนออกมาโดยเน้นที่ต้นคุณบานสะพรั่ง ในอดีตคนอีสานนิยมปลูกต้นคุณไว้เพื่อเป็นร่มเงาและเพื่อความสวยงาม อีกทั้งลำต้นยังสามารถนำไปใช้ในการเคี้ยวหมากของคนสูงอายุได้อีกด้วย ศิลปินได้ค้นคว้าโดยใช้เทคนิคผสมดินน้ำมันที่มีสีต่างๆ มาระบายบนพื้นกระดาษผสมกับสีเทียน และสามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาได้เป็นอย่างดีเทียบเท่ากับการใช้สีชนิดต่างๆที่ใช้พู่กันระบายสี เทคนิคนี้มีลักษณะเด่นที่พื้นผิว(Texture)เป็นสำคัญ

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ เนินป่าเลี้ยว ” ตามทุ่งนาบางแห่งของภาคอีสานจะมีเนินดินที่ไม่สูงมากนัก ซึ่งบริเวณนี้จะมีทุ่งหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ และมักจะมีไม้ยืนต้นชนิดหนึ่งเรียกว่า “ ต้นเลี้ยว ” มีดอกสีชมพู ใบอ่อนมีรสเปรี้ยว ใบต้นเลี้ยวนี้คนอีสานถือว่าเป็นผักชนิดหนึ่งที่สามารถนำมารับประทานหรืออาจใช้เป็นเครื่องเคียงกับอาหารชนิดอื่น ศิลปินได้มองเห็นความงามของดอกต้นเลี้ยว และชาวบ้านมักจะนำสัตว์ไปเลี้ยงบริเวณเนินดินดังกล่าว ศิลปินจึงสร้างสรรค์ผลงานออกมาในลักษณะเหมือนจริง(Realism) รวมทั้งการจินตนาการของศิลปินเอง เพื่อจะบอกให้ทราบว่าคนอีสานมีวิถีชีวิตที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมนั้นยังมีความงามที่น่าประทับใจซ่อนเร้นอยู่เสมอ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายเชาวฤทธิ์ เตยขาว
(Mr.Chaowalit Tealkao)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 23 สิงหาคม พ.ศ. 2500 จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 69 / 3 หมู่ 3 ตำบลหัวช้าง อำเภอจตุรพักตรพิมาน
จังหวัดร้อยเอ็ด 45180 โทร. 0-4356-1066

1.4 อาชีพ รัฐบาล

1.5 สถานที่ทำงาน โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก อำเภอจตุรพักตรพิมาน
จังหวัดร้อยเอ็ด 45180 โทร./โทรสาร 0-4356-1066

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2521 -นิทรรศการศิลปสัญจร ครั้งที่ 2 ณ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
- 2521-2524 -การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 25, 26 และ 27 กรุงเทพฯ
-นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 4 ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- 2526-2527 -การแสดงศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 1-2 ณ หอศิลป์พีระศรี กรุงเทพฯ
- 2529 -การแสดงศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 3 ชุด “ของดีอีสาน” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
- 2532 -การแสดงศิลปกรรม กลุ่ม “คนคล้ายกัน” ครั้งที่ 1 ณ สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
-การแสดงศิลปกรรม กลุ่มศิลปินทุ่งกุลารุณ จังหวัดร้อยเอ็ด

- การแสดงศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 4 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- 2539 -นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร ครั้งที่ 3 กลุ่มไท-อีสาน ณ โรงแรม อิมพีเรียล จังหวัดสกลนคร ,ศูนย์ศิลป์สิรินธร โรงเรียนศรีสงคราม จังหวัดเลย และสถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- 2540 -นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร ครั้งที่ 4 กลุ่มไท-อีสาน ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ และสถาบันราชภัฏ มหาสารคาม
- 2542 -นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร ครั้งที่ 5 กลุ่มไท-อีสาน ณ สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา ,สถาบันวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดร้อยเอ็ด
- แสดงผลงานศิลปกรรม แม่น้ำของแผ่นดิน ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ ,หอศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ขอนแก่น
- 2543 -นิทรรศการผลงานศิลปกรรม ครั้งที่ 7 กลุ่มศิลปินอีสาน และกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “อีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544 -การแสดงนิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 และ กลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแฮง บั้นแต้ม” ณ สีส้มแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- งานแสดงมุกตลกและแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย “คืนภูมิปัญญาสู่ แผ่นดิน” รศ.วิสุทธิ์ ภิญโญวานิชกะ ณ โปรแกรมศิลปะ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
- การแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรมสีน้ำ ของคณาจารย์ราชภัฏอีสาน ณ หอศิลป์ วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2545 -นิทรรศการศิลปกรรมเพชร-เลย “กลุ่มชายขอบ” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ สิต ๓ ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีน้ำมัน ,ผ้าแคนวาส(Canvas)

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าแคนวาส(Oil on Canvas)

ขนาด 100 x 140 เซนติเมตร พ.ศ. 2539

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

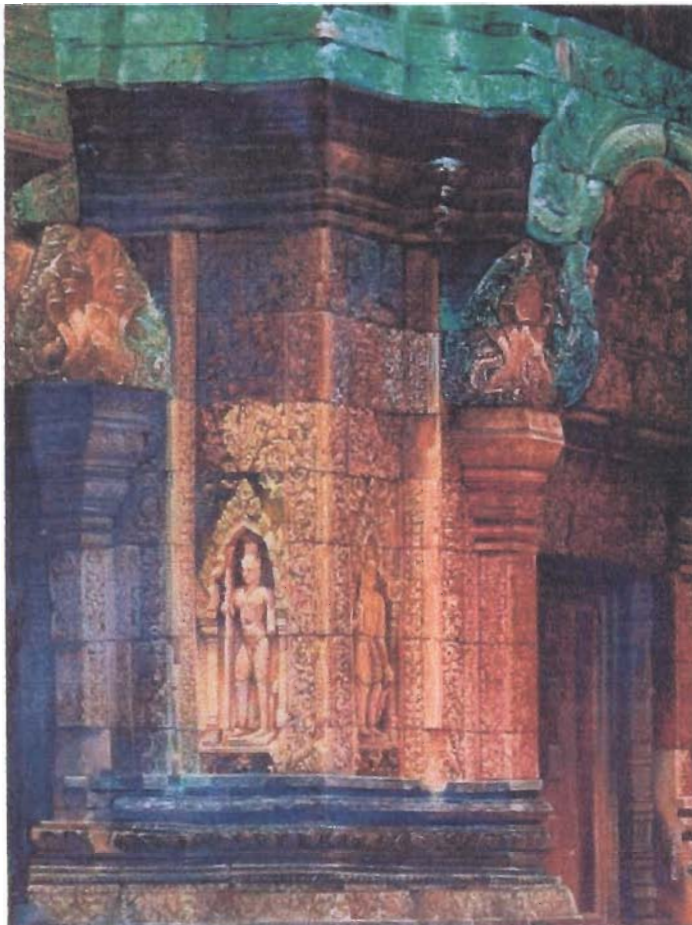
แนวความคิดของผลงาน(Concept) “ สิต ” หมายถึง จารีต การปฏิบัติที่สืบทอดกันมา จนกลายเป็นประเพณี “ สิต ๓ ” หมายถึง ประเพณีในเดือนสาม คือ บุญข้าวจี ชาวบ้านจะนัดหมาย รวมกันตั้งแต่มืด จะเอาข้าวเหนียวมาปั้นแล้วจี วิธีทำข้าวจีก็คือการนำข้าวเหนียวมาปั้นเป็น ก้อนโตเท่าไข่ห่าน แล้วเสียบปลายไม้ที่เหลาเตรียมไว้ นำไปจีหรืออังบนไฟอ่อน ๆ จนเหลืองดีแล้ว จึงนำไปทอดด้วยไข่ แล้วนำไปจีอีกครั้งหนึ่ง ในประเพณีบุญข้าวจีนี้ชาวบ้านจะนำข้าวจีพร้อมด้วยอาหาร คาวหวานไปถวายพระ จากนั้นพระก็จะมีการเทศน์เป็นนิทานชาดก เรื่อง นางปุลณดา

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สีจะเน้นในเรื่องของช่วงเวลารุ่งเช้า น้ำหนัก(Value)ของแสงไฟที่กำลังจีข้าวทำให้เกิดแสงเงาของคนและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สี(Color)ที่ใช้บอกเวลารุ่งเช้า ให้ความสงบนิ่ง แต่ในขณะเดียวกันสีในโทนร้อนของกองไฟให้ความรู้สึกที่ตื่นเต้น มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา และมีความโดดเด่นของสิ่งต่างๆเมื่อกระทบกับแสงสว่างของกองไฟ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) จะเน้นในเรื่องของความหลากหลาย (Variety) กริยาท่าทางของคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ที่มีต่อการทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะบุญข้าวจี๊เป็นงานบุญที่ค่อนข้างครึกครื้น และได้บ่งบอกความพร้อมเพรียงของผู้คน ในบรรยากาศช่วงรุ่งเช้าที่สงบนิ่ง แต่ภาพมีความเคลื่อนไหว(Movement)ที่แสดงให้เห็นถึงภาระหน้าที่ของแต่ละคน การเน้น(Emphasis)กองไฟที่เป็นศูนย์กลางของผู้คนอยู่ตรงกลางภาพสามารถบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ NEO ANGKOR 1 ”

2.2.2. ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน ,ผ้าแคนวาส(Canvas)
เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าแคนวาส(Oil on Canvas)
ขนาด	90 x 120 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ในพื้นแผ่นดินอีสานมีสถาปัตยกรรมที่บ่งบอกถึงความ เป็นมาในอดีตของผู้คน ได้แก่ ปราสาท ปรังค์ กู่ พระธาตุ เป็นต้น อีสานนั้นเป็นถิ่นฐาน

ของคนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์เมื่อหลายหมื่นปีมาแล้ว วัฒนธรรมที่ปรากฏบนพื้นดินอีสานจึงมีหลากหลายวัฒนธรรม ปราสาทหินซึ่งเป็นศิลปะขอมหรือเขมร เราสามารถพบเห็นได้ในหลายจังหวัดในภาคอีสาน เช่น บุรีรัมย์ นครราชสีมา มหาสารคาม สุรินทร์ ขอนแก่น ฯลฯ

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) โบราณวัตถุที่เป็นปราสาทหิน จะมีความเก่าแก่ สีจะหม่นหมองไม่สดใส ศิลปินจะเน้นให้สีของวัตถุเหล่านี้มีความสดใสมีชีวิตชีวาขึ้นมาใหม่ รวากับว่าเพิ่งจะสร้างเสร็จเมื่อไม่นาน น้ำหนัก(Value)แสงเงาเป็นไปตามธรรมชาติเพื่อให้เกิดรูปทรงที่เด่นชัดและสวยงาม ใช้น้ำหนักและแสงเงาทำให้เกิดพื้นผิวที่เหมือนจริง

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การเขียนภาพที่เหมือนจริงจะเน้นสัดส่วน(Proportion)ความถูกต้องเป็นจริง และใช้ความกลมกลืน(Harmony)ของแสงเงา เพื่อให้เกิดน้ำหนักที่ดูแล้วสดใสสวยงาม นอกจากนี้ยังใช้สีที่ตรงกันข้ามกันบ้างเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ ฮีต ๓ ” เป็นประเพณีของคนอีสานที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็น “ ประเพณีสิบสอง ” คือ ประเพณีที่ปฏิบัติตามเดือนทางจันทรคติสิบสองเดือน “ ฮีต ๓ ” เป็นเดือนสามบุญข้าวจี่ ที่ชาวบ้านพร้อมใจกันทำบุญโดยตื่นตั้งแต่รุ่งเช้าเพื่อนำเอาข้าวเหนียวมาปั้นแล้วจี่บนกองไฟที่ก่อขึ้นบริเวณลานหมู่บ้านซึ่งเป็นจุดศูนย์รวม แม่บ้านก็จะแต่งตัวสวมใส่เสื้อผ้าที่มีสีสันสดใสล้อมรอบกองไฟเพื่อจี่ข้าวเหนียว ในภาพ ศิลปินต้องการเน้นบรรยากาศตอนรุ่งเช้าพระอาทิตย์กำลังจะขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันแสงสว่างจากการก่อกองไฟทำให้มองเห็นผู้คนที่กำลังทำกิจกรรมโดยเฉพาะแม่บ้านหรือหญิงสาวกำลังนำข้าวเหนียวมาจี่ บางบ้านเพิ่งจะตื่นนอนเด็กบางคนพยายามปีนป่ายเพื่อนำไขไก่จากรังมาทาลงบนข้าวจี่ สุนัขนั่งเฝ้าบ้านข้าวจี่ที่เหลืองหอมด้วยความอดทน ผู้ชายเหล่าไม่ไผ่ปลายแหลมไว้สำหรับเสียบข้าวเหนียว ทุกคนแบ่งหน้าที่กันทำงานบุญข้าวจี่เป็นงานที่ครื้นเครงพอสมควร หลังจากทำข้าวจี่เสร็จแล้วก็นำไปถวายพระ สิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งความศรัทธาของคนอีสานที่มีต่อพระพุทธศาสนา

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ NEO ANGKOR 1 ” เป็นการบอกเล่าเรื่องศิลปะขอม โดยมีจุดเริ่มต้นที่นครวัด ประเทศกัมพูชา และได้ขยายวัฒนธรรมที่ปรากฏให้เห็นในภาคอีสาน คงไม่มีใครปฏิเสธความยิ่งใหญ่ของนครวัด ที่เป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ที่แสดงให้เห็นพลังแห่งภูมิปัญญาและความสามารถของมนุษย์ที่มีต่อความเชื่อและความศรัทธา วัฒนธรรมเหล่านี้เราสามารถพบเห็นได้ในหลายจังหวัดในภาคอีสาน เช่น ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ศิลปินมีทักษะในการเขียนภาพเหมือนจริง(Realism)ได้ดี และแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา ศิลปินไม่ต้องการหาคำตอบว่า ศิลปะขอมเหล่านี้เกิดขึ้นบนพื้นดินอีสานได้อย่างไร แต่เพราะเรามีความเชื่อว่า “ วัฒนธรรม ” เป็นสิ่งที่ติดตาม และ “ วัฒนธรรม ” เป็นเครื่องชี้วัดความเป็นมนุษย์ เราสามารถแยกพรมแดนที่ติดต่อกันได้ แต่เราไม่สามารถแยกวัฒนธรรมติดต่อกันมาได้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายเดชา ศิริภาชน์
(Mr.Decha Sriphart)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2504 จังหวัดเลย

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 123 / 233 หมู่ 16 ซอย 7 บ้านสีฐานเหนือ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 โทร. 0-4333-3688

1.4 อาชีพ ราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน สาขาจิตรกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 โทร./โทรสาร 0-4324-6592

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 16-20 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

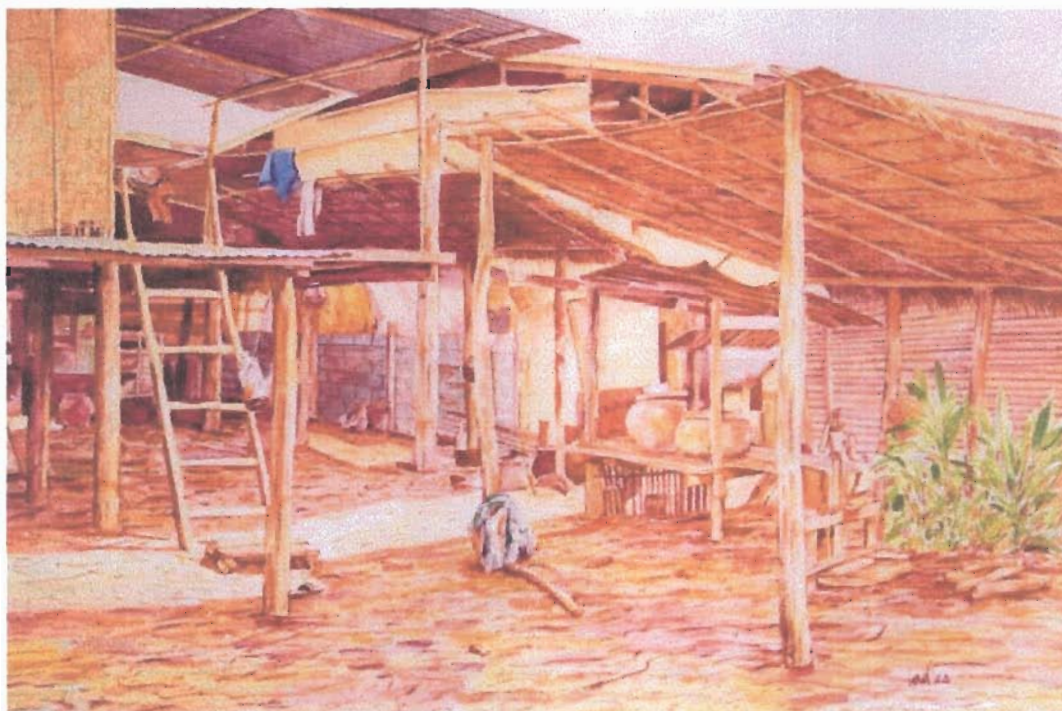
- 2525 - ศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ
- การประกวดศิลปกรรมนักศึกษา ครั้งที่ 16 ณ สำนักกลางนักเรียนคริสเตียน
กรุงเทพฯ
- 2526-2527 - นิทรรศการศิลปสัญจร ครั้งที่ 6-7 ณ วิทยาลัยครูสกลนคร และวิทยาลัยครูอุดรธานี
- นิทรรศการศิลปกรรม กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 1-2 ณ หอศิลป์พีระศรี กรุงเทพฯ
- 2529 - นิทรรศการศิลปกรรม กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 3 ชุด “ของดีอีสาน”
ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ กรุงเทพฯ
- การแสดงกลุ่มศิลปกรรม กลุ่มสะเลเต ครั้งที่ 1 ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
จังหวัดขอนแก่น

- 2537 -นิทรรศการสร้างสรรค์งานด้านศิลปะ 20 ปี แนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทย ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ
- 2530 -สุนทรียภาพเฉลิมพระเกียรติ ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- 2531 -นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 1,2 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
-นิทรรศการศิลปกรรมกลุ่มคนคล้ายกัน ครั้งที่ 1 ณ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2532 -นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 13 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
-การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 4 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ
-นิทรรศการศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 4 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- 2533 -ร่วมแสดงกับศิลปินกลุ่มธรรม ครั้งที่ 6 ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
-นิทรรศการศิลปะเพื่อสันติภาพ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ
- 2534 -นิทรรศการศิลปกรรมโครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์ ณ ศาลาพระราชทาน ปริญญาบัตร(ชั่วคราว) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2535 -การแสดงผลงานกลุ่มแก่นคุณ ณ อาร์ต ฟอรั่ม กรุงเทพฯ
-การแสดงศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติครบรอบ 60 พรรษามหาราชินี ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2540 -นิทรรศการศิลปกรรมคณาจารย์ ในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาคณะศิลปกรรมศาสตร์ ครบรอบ 4 ปี ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2541 -การแสดงผลงานศิลปกรรมชุด “ภาพอีสาน” ในโอกาสเปิดหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2543 -นิทรรศการผลงานศิลปกรรม ครั้งที่ 7 กลุ่มศิลปินอีสาน และกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “อีสานมีอันนี้ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544 -การแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรม สีน้ำ ของคณาจารย์ราชภัฏอีสาน ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
-งานแสดงมุขิตาจิตและนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย “คืนภูมิปัญญาสู่แผ่นดิน” รศ.วิสุทธิ์ ภิญญาวนิชกะ ณ โปรแกรมศิลปะ สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์
- 2544-2545 -การแสดงนิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 และกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแสง ปั้นแต่ม” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ เฮือนอีสาน ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีน้ำ ,กระดาษเขียนสีน้ำ

เทคนิค สีน้ำ(Water Color) ขนาด 70 x 100 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) บ้านหรือที่พักอาศัยของคนอีสานเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่สั่งสมและถ่ายทอดรูปแบบการก่อสร้างให้เหมาะกับสภาพทางภูมิศาสตร์และประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน จนเกิดเป็นแบบแผนและมีคติยึดถือจนกลายเป็นความเชื่อ จารีต ประเพณีที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในชีวิต บ้านหรือเฮือนอีสานแสดงให้เห็นถึงการดำรงชีวิตแบบเรียบง่าย ประเภทของบ้านอีสานมีทั้งแบบชั่วคราว แบบกึ่งถาวร และแบบถาวร ซึ่งแต่ละประเภทมีลักษณะและการใช้วัสดุที่แตกต่างกันรวมทั้งอายุการใช้งานด้วย

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เนื่องจากใช้เทคนิคสีน้ำ จึงให้ความสำคัญของสีที่สดใสและน้ำหนักแสงเงา ซึ่งเป็นตัวบอกเวลาได้เป็นอย่างดี การใช้สีโทนร้อนและสว่างค่อนข้างแรงจัดเพราะเป็นสภาพอากาศโดยทั่วไปของช่วงเวลาบ่าย ได้นำสีตรงกันข้ามโทนร้อนมาใช้เช่น สีเขียว สีฟ้า เพื่อให้เกิดภาพที่น่าสนใจ มีพื้นที่ว่าง(Space)เพื่อนำไปสู่จุดสนใจ มีการ

ใช้เส้น(Line)พู่กันเพื่อให้เกิดร่องรอยของพื้นผิว(Texture)ที่แตกต่างกัน เช่น พื้นผิวของดินและพื้นผิวของสิ่งก่อสร้าง

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ภาพ “เฮือนอีสาน” ต้องการให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน ตลอดจนการสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนอีสาน จึงใช้หลักการเน้นหรือการย้ำ(Emphasis) เป็นภาพบ้านโดยคำนึงถึงสัดส่วน(Proportion)ที่เหมือนจริง ซึ่งมีระยะความลึกหรือมิติของภาพ เช่น ขนาดของวัตถุเป็นตัวบ่งบอกระยะใกล้ไกล แสงเงาเป็นตัวบอกช่วงของเวลา ถึงแม้ภาพจะไม่มีเคลื่อนไหว แต่เส้นตรงของต้นไม้เสาทุกต้น ได้แสดงจุดนำสายตาและระยะของภาพได้เป็นอย่างดี

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ เล้าข้าว ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีน้ำ , กระดาษเขียนสีน้ำ

เทคนิค สีน้ำ(Water Color) ขนาด 70 x 100 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) สังคมของชาวอีสานส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม มีอาชีพทำนาเป็นหลัก การเก็บรักษาข้าวเปลือกให้อยู่ในสภาพดีที่พร้อมจะนำมาเป็นอาหาร แลกเปลี่ยนหรือขายได้ตลอดปี จึงมีความสำคัญและจำเป็น หลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว ชาวนาจะนำข้าวเปลือกมาเก็บไว้ที่ “เล้าข้าว” ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับคำว่า “ยุ้ง” หรือ “ฉาง” ซึ่งจะต่างกันตรงที่ เล้าข้าวของอีสานจะมีขนาดเล็กกว่า วัสดุที่ใช้สร้างในอดีตจะทำด้วยไม้ไผ่ขัดและ แต่ปัจจุบันพัฒนามาเป็นแผ่นไม้จริง ลักษณะพิเศษของเล้าข้าวได้แก่ โครงสร้างจะมีเสาอยู่ข้างนอก

เป็นตัววัดโครงสร้างอื่น ๆ ไว้ภายใน ประตูเล้าข้าวทำด้วยไม้แผ่นเพื่อสอดเข้าร่องทั้งสองข้างทางแนวตั้ง (แนวยืน) ของวงกบ เวลาเปิดหรือปิดก็จะเอาออกหรือเอาเข้าที่ละแผ่น สามารถเก็บข้าวได้มาก นอกจากนี้การสร้างเล้าข้าวต้องสร้างตามความเชื่อ ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ห้ามไม่ให้ประตูเล้าข้าวอยู่ทางทิศเหนือ เป็นต้น

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) งานชิ้นนี้ได้แสดงออกถึงคุณสมบัติของสีน้ำได้เป็นอย่างดี สีสมีความโปร่งใส มีน้ำหนัก(Value)ทุกระดับ ตั้งแต่เข้มสุดไปจนถึงสว่างด้วยสีรวมทั้งแสงเงาเป็นไปตามความจริง มีการใช้สีตรงข้ามกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างเล้าข้าวกับต้นไม้ การสร้างพื้นผิว(Texture)ด้วยเทคนิคของพู่กันที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น น้ำหนักของสี ทิศทางของเส้นขนาดต่าง ๆ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การเน้นหรือการย้ำ(Emphasis)ของเล้าข้าวอยู่จุดกึ่งกลางภาพที่มีขนาดใหญ่ จะได้ให้น้ำหนักภาพที่มีลักษณะสมดุล(Balance)ซ้าย-ขวา เท่ากัน และสร้างระยะความลึกด้วยน้ำหนักและขนาดสัดส่วนของวัตถุ มีความเคลื่อนไหวของกิ่งไม้และใบไม้เพียงเล็กน้อย แสงเงาบ่งบอกถึงช่วงเวลาของภาพ มีเงาดกกระทบทำให้เกิดภาพของวัตถุที่ชัดเจน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ เือนอีสาน ” เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดรูปแบบการก่อสร้างที่พักอาศัยให้เหมาะกับสภาพทางภูมิศาสตร์และประโยชน์ใช้สอย เือนหรือบ้านของคนอีสานโดยทั่วไปแล้วจะสร้างเพียงชั้นเดียว แต่มีเสาที่สูง เพื่อให้ด้านล่าง(ใต้ถุน)ได้ใช้ประโยชน์อีกด้วย เช่น ใช้เป็นที่สำหรับทอดผ้า เพราะมีอากาศถ่ายเทและเย็นสบาย บางบ้านก็นำไม้มาล้อมเสาใต้ถุนบ้านเพื่อทำเป็นคอกเลี้ยงสัตว์ บ้านใดบ้านจะใช้เชือกผูกติดกับชานบ้าน เวลาออกไปทำไร่ทำนาก็จะดึงบันไดออกจากชานบ้านโดยมีเชือกผูกติดอยู่เพื่อป้องกันสุนัขขึ้นบนบ้าน ทุกบ้านจะมีตุ่มน้ำประมาณ 1-2 ตุ่ม ขนาดไม่ใหญ่และเล็กจนเกินไปสำหรับไว้เป็นน้ำดื่ม เป็นต้น รูปแบบบ้านอีสานมีหลายประเภทได้แก่ เรือนเหยา ตูบต่อเล้า เรือนเกย เรือนโข่ง และเรือนแฝด วัฒนธรรมการสร้างในลักษณะเช่นนี้ค่อย ๆ ถูกกลืนเพราะมีรูปแบบของบ้านที่ทันสมัยทั้งในด้านความสวยงาม วัสดุอุปกรณ์ที่สะดวกครบครัน และเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความร่ำรวยความมีฐานะทางสังคม เจ้าของบ้านอีสานรูปแบบเดิมกำลังรอดความพร้อมเมื่อมีโอกาสก็จะสร้างบ้านที่มีรูปแบบสมัยใหม่ ดังเช่น หมู่บ้านจัดสรรที่ผุดขึ้นราวดอกเห็ด

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ เล้าข้าว ” เป็นการแสดงให้เห็นภูมิปัญญาของชาวบ้านในการสร้างที่เก็บข้าวเปลือกให้คงสภาพที่ดี รวมทั้งรูปแบบของการสร้างที่แตกต่างไปจากการสร้างบ้าน เช่น โครงสร้างของเล้าข้าว ประตูเล้าข้าว พื้นและฝาเล้าข้าว เป็นต้น เพราะนอกจากจะป้องกันความชื้นของอากาศแล้วยังสามารถป้องกันพวกสัตว์และแมลงต่าง ๆ ได้ด้วย นอกจากนี้ยังมีความเชื่อในการสร้างเล้าข้าวอีกด้วย เช่น ห้ามหันประตูเล้าข้าวเข้าหาเรือน เหตุผลเพราะเรื่องความสะดวกสบายในการขนย้ายข้าวเข้า-ออกเป็นสำคัญ ในภาพนี้ศิลปินได้สะท้อนให้เห็นเล้าข้าวที่ผ่านการใช้งานมาจนทรุดโทรมและในที่สุดก็ถูกทอดทิ้งให้ผุพังตามกาลเวลา เล้าข้าวเป็นสื่อที่สามารถบ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์ของวิถีชีวิตของชาวนาเป็นอย่างดี

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายธีระวัฒน์ คะนะมะ
(Mr. Teerawat Kanama)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 30 ธันวาคม พ.ศ. 2507 จังหวัดมหาสารคาม

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน/ที่ทำงาน บ้านเลขที่ 1113 / 133 บ้านลานคูน อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทร. 0-4372-3411

1.4 อาชีพ ศิลปินอิสระ/อาจารย์พิเศษ

1.5 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาศิลปไทย

1.6 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 11-15 ปี

1.7 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2528 -แสดงงานศิลปกรรมเยาวชนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2
-แสดงงานศิลปกรรมร่วมสมัยศิลปินรุ่นเยาว์ เนื่องในโอกาสวันศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 2
- 2529 -แสดงผลงานจิตรกรรมรางวัลบัวหลวง ครั้งที่ 10
-แสดงงานนิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 32
-แสดงงานศิลปกรรมร่วมสมัยศิลปินรุ่นเยาว์ เนื่องในโอกาสวันศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 3
-แสดงผลงานเทิดพระเกียรติ ในหลวงของเรา ของบริษัทไฟฟ้าฟิลลิป(ประเทศไทย) จำกัด
-แสดงผลงานเทิดพระเกียรติ ในหลวงของเรา ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
- 2530 -แสดงผลงานจิตรกรรมรางวัลบัวหลวง ครั้งที่ 11
-แสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 33
-แสดงผลงานศิลปกรรมเยาวชนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3

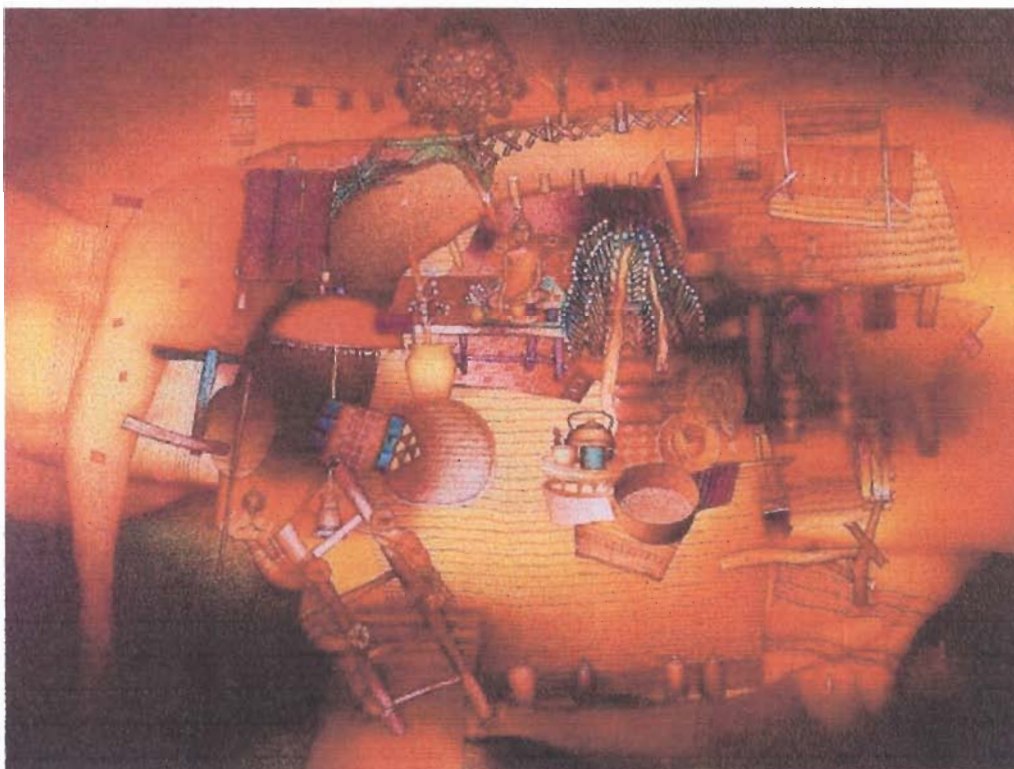
- แสดงผลงานเทิดพระเกียรติ ในหลวงของเรา ของสมาคมนักหนังสือพิมพ์
แห่งประเทศไทย
- แสดงผลงานจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องใน
วโรกาสที่มีพระชนมายุครบ 60 พรรษา โดยธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)
- ร่วมเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดพุทธประทีป ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
- 2531 -แสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)
- แสดงผลงานจิตรกรรมรางวัลบัวหลวง ครั้งที่ 12
- แสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 34
- แสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยศิลปินรุ่นเยาว์เนื่องในโอกาสวันศิลป์ พีระศรี ครั้งที่ 5
- แสดงผลงานศิลปกรรม พลังงานกับชีวิต ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
- ร่วมเขียนภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยกับกลุ่มศิลปินไทย ระดับตงกแต่งศาลาไทย
ประเทศออสเตรเลีย
- ได้รับคัดเลือกกร่วมแสดงผลงานจิตรกรรม ภาพถ่ายและศิลปะเด็กอาเซียน ณ กลุ่ม
ประเทศอาเซียน
- 2532 -แสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ของธนาคารกสิกรไทย
- แสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยศิลปินรุ่นเยาว์ เนื่องในโอกาสวันศิลป์ พีระศรี
ครั้งที่ 6
- แสดงผลงานจิตรกรรมรางวัลบัวหลวง ครั้งที่ 13
- รวมเขียนภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัยกับกลุ่มศิลปินไทย ระดับตงกแต่งศาลาไทย
ประเทศสเปน
- แสดงผลงาน นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต โดยบริษัทโตชิบา(ประเทศไทย) จำกัด
- 2533 -แสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย
- แสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 36
- แสดงผลงานจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี เนื่อง
ในวโรกาสทรงมีพระชนมายุครบ 90 พรรษา ของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)
- แสดงผลงาน นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต โดยบริษัทโตชิบา(ประเทศไทย) จำกัด
- ได้รับคัดเลือกกร่วมแสดงผลงานศิลปกรรม ณ ประเทศญี่ปุ่น
- แสดงผลงานกลุ่ม “ศิลปินไทย 23” ณ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)
- 2534 -แสดงผลงานจิตรกรรมเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช
กุมารี เนื่องในวโรกาสทรงมีพระชนมายุครบ 36 พรรษา โดยธนาคารกสิกรไทย
จำกัด(มหาชน)
- แสดงผลงานกลุ่ม “ไทย” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2535 -แสดงผลงานจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
เนื่องในวโรกาสทรงมีพระชนมายุครบ 60 พรรษา โดยธนาคารกสิกรไทย
จำกัด(มหาชน)
- แสดงผลงานเดี่ยว ชุด “ฮุบแต้มบ้านเฮา” ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้
- 2536 -แสดงผลงานจิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ที่
ทรงมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา

- 2537 -แสดงผลงานกลุ่ม “ไทย” ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนสปาร์ค
 -แสดงผลงานศิลปกรรมเทิดพระเกียรติกาญจนาภิเษกสมโภช ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ เป็นปีที่ 50 จัดโดยธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
 -แสดงผลงานศิลปกรรมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ครองราชย์เป็นที่ 50 จัดโดย ศูนย์สรรพสินค้าซีคอนสแควร์
- 2537-2543 -แสดงผลงานศิลปะไทย ของภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และ ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
 -แสดงผลงานกลุ่ม “ไท-อีสาน” ครั้งที่ 1-6 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ และจังหวัดต่างๆ ในภาคอีสาน
- 2538 -แสดงผลงานกลุ่ม ชุด “คนชนบท” ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนสปาร์ค
- 2539 -แสดงผลงานเขียนภาพประกอบบทพระราชนิพนธ์ พระมหาชนก ณ ศาลาดุสิตาลัย สวนจิตรลดา และแสดงผลงาน ณ ห้องมทิตร์ ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด(มหาชน)
- 2541 -แสดงผลงานศิลปกรรม “ภาพอีสาน” ในโอกาสเปิดหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ขอนแก่น
- 2543 -แสดงผลงานศิลปกรรม ณ ศูนย์สรรพสินค้าซีคอนสแควร์
 -แสดงผลงานศิลปกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย
 -แสดงผลงาน “เช่าฝัน – ปันรัก” โดยมูลนิธิดวงประทีป ณ โรงแรมอมารี
 -แสดงผลงานศิลปกรรม “แม่น้ำของแผ่นดิน” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , หอศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2543 -แสดงผลงาน พระมหาชนก ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ หอศิลป์เมืองหงส์ โรงเรียนจตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก จังหวัดร้อยเอ็ด
 -แสดงผลงาน ศิลป์เพื่อศิลป์พระศรี ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2544 -แสดงผลงานเดี่ยว ชุด “โคตรเหง้าเหล้าก้อ” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ขอนแก่น
 -แสดงผลงานศิลปกรรม “อวสานของการเจริญเติบโต? วิถีชีวิตการพัฒนาสู่อนาคต ที่ยั่งยืน” โดยมูลนิธิไฮนริค เบิลล์ ประเทศเยอรมัน ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ และหอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 -แสดงผลงานศิลปกรรมกลุ่มอีสาน“อีสานมีวันนี้ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 -แสดงผลงาน ศิลป์สู่สหสวรรคใหม่สุขุทัย ณ เวียงตะวันแกลอรี่
 -แสดงผลงาน ศิลปะเพื่อสายน้ำ โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย ณ สยามดิสคัฟเวอร์ เซนเตอร์
- 2544-2545 -การแสดงผลงานศิลปกรรม กลุ่มอีสาน ครั้งที่ 8 และกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว “ฮ่วมแสง ปั้นแต่ม” ณ สีส้มแกลเลอรี และหอ ศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.8 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ เชื่อชาติราษฎร์ ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะครีลิค ,ผ้าแคนวาส(Canvas)
เทคนิค	สีอะครีลิคบนผ้าแคนวาส(Acrylic on Canvas)
ขนาด	140 x 190 เซนติเมตร พ.ศ. 2535

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

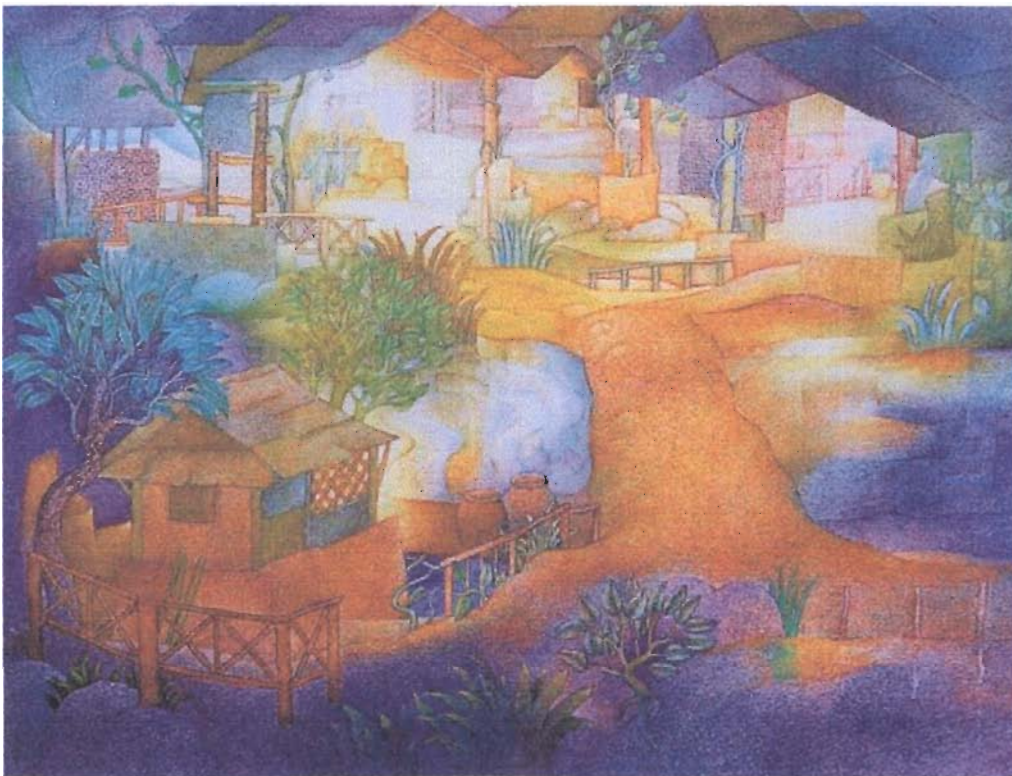
แนวความคิดของผลงาน(Concept) คนอีสานมีประเพณีสืบทอดปฏิบัติกันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อไม่ให้วัฒนธรรมได้ขาดหายไปดังเช่น การทำพานบายศรี เป็นพิธีกรรมที่แสดงความเป็นสิริมงคลในโอกาสต่างๆได้แก่ พานบายศรีพิธีต้อนรับคนสำคัญของแขกบ้านแขกเมือง พานบายศรีในประเพณีผูกเสี่ยว อันเป็นประเพณีดั้งเดิมของกลุ่มวัฒนธรรมไท-ลาว พานบายศรีในพิธีกินดองหรือพิธีแต่งงานบางที่ก็เรียกว่า “พานขวัญ” ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคล นำความสุขความเจริญมาให้แก่คู่บ่าวสาว เป็นต้น ประเพณีขึ้นบ้านใหม่ก็เป็นอีกประเพณีหนึ่ง มักจะเลือกเอาวัน “ขึ้นหนึ่งค่ำ” เป็นวันที่ดีที่สุดถือเป็นวันสุกฤกษ์ วัฒนธรรมการทอผ้าเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวอีสาน ซึ่งเป็นรูปแบบเฉพาะท้องถิ่นจนเป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาค และคนอีสานนั้นถือว่าการทอผ้าเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ส่วนผู้ชายมีหน้าที่ในการทำเครื่องจักสาน สิ่งเหล่านี้คือประเพณีของคนอีสาน

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สีในโทนร้อนเป็นส่วนใหญ่ให้ความรู้สึกตื่นเต้นและสนุกสนาน การใช้สีเข้มทับให้ความรู้สึกลึกลับน่าสนใจ เนื่องจากภาพเขียนจิตรกรรมไทยร่วมสมัยมีการเน้นในเรื่องน้ำหนักแสงสว่างและเส้นเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดรูปร่างและรูปทรง(Shape / Form)ที่ชัดเจน พื้นผิวของภาพ(Texture)เกิดจากร่องรอยของพู่กันขนาดเล็กทำให้เกิดน้ำหนักของแสงสว่าง

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ในภาพมีความหลากหลาย(Variety) ในด้านเนื้อหา เป็นการหล่อหลอมเรื่องราวต่าง ๆ มาไว้ด้วยกัน ถึงแม้จะใช้สีโทนร้อนเป็นส่วนใหญ่แต่ก็มีความกลมกลืน(Harmony)ในด้านบรรยากาศให้ความรู้สึกเข้าใจสันทัด ศิลปินพยายามนำเนื้อหามาจัดวางไว้ตรงกลางภาพเป็นการเน้นหรือการย้ำ(Emphasis)ให้เด่นชัด โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วน(Proportion)ของวัตถุสิ่งของ

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ แสงสะท้อนธารา ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะครีลิค ,ผ้าแคนวาส(Canvas)
เทคนิค	สีอะครีลิคบนผ้าแคนวาส(Acrylic on Canvas)
ขนาด	80 x 100 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) แม่น้ำเปรียบเสมือนเส้นโลหิตที่หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คน โดยเฉพาะชาวอีสานที่มีอาชีพเกษตรกร จะสังเกตได้ว่าชุมชนในชนบทของภาคอีสานนิยมสร้าง

บ้านเรือนอยู่ตามริมแม่น้ำ เพื่อต้องการน้ำไว้ใช้ในการเกษตรและเพื่อบริโภค ทำให้ก่อเกิดวิถีชีวิตที่มีความผูกพันอย่างแนบแน่นระหว่างชุมชนกับสายน้ำ ศิลปินต้องการแสดงออกถึงการอยู่ร่วมกันของชุมชนด้วยความรัก ความสงบ บรรยากาศความอบอุ่นของคนที่อยู่ตามสายน้ำ แสงสว่างภายในบ้านบอกให้ทราบถึงวิถีชีวิตของชุมชนที่พึ่งพาอาศัยกันอย่างมีความสุข เป็นมุมมองหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความสุขแบบเรียบง่ายของคนอีสาน

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้โทนสีน้ำเงินเป็นสีพื้นที่ทำให้ความรู้สึกสงบนิ่งและมีสีโทนร้อน ได้แก่ สีน้ำตาล สีเหลือง ให้ความรู้สึกอบอุ่นมีชีวิตชีวา สีเขียวของต้นไม้ซึ่งได้รับความชุ่มชื้นจากสายน้ำแผ่กิ่งก้านสาขาอย่างงดงาม รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของบ้านได้สกัดตัดทอนให้เหลือแต่ส่วนสำคัญที่ดูเรียบง่าย สงบเงียบ พื้นผิว(Texture)เกิดจากการใช้ปูนที่มีขนาดเล็กสร้างความกลมกลืน สีและเส้นที่แสดงถึงความอ่อนไหวของสายน้ำได้อย่างลงตัว

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินต้องการเน้นบรรยากาศความกลมกลืน(Harmony)ทั้งในด้านเทคนิค สี และรูปร่าง/รูปทรงให้มีความสัมพันธ์กัน การจัดวางภาพโดยใช้ความลดหลั่น(Gradation)ของบ้านทับซ้อนกันทำให้เกิดระยะใกล้-ไกล มีความลึกและมีมิติของภาพ มีความเคลื่อนไหว/จังหวะ(Movement / Rhythm)ของสายน้ำอย่างช้า ๆ น้ำหนักของแสงสว่างที่อยู่ในบ้านแสดงให้เห็นถึงความอบอุ่นของชุมชน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ เชื้อชาติราษฎร์ ” ศิลปินได้นำเอาสัญลักษณ์นิยมทางด้านวัฒนธรรมของคนอีสานในเรื่องต่างๆมาจัดวางใหม่โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วน(Proportion)ที่เป็นจริง เช่น พานบายสีที่แสดงถึงความเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นศิริมงคล การนำผ้าลายขิดที่สวยงามมาผูกที่บันไดเป็นสัญลักษณ์ของประเพณีขึ้นบ้านใหม่ พระพุทธรูปเป็นสัญลักษณ์ของความผูกพันและศรัทธาต่อพุทธศาสนา รวมทั้งเครื่องนุ่งห่มที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวอีสาน ตลอดจนเครื่องใช้ภายในบ้าน หมอนสามเหลี่ยม ภาชนะเครื่องใช้ และเครื่องใช้ในพิธีทางศาสนาหรือพิธีกรรมต่างๆ สัญลักษณ์แต่ละชนิดเกี่ยวข้องทั้งความเชื่อในอำนาจนอกเหนือธรรมชาติและพุทธศาสนาเถรวาท มีทั้งพิธีกรรมอันเป็นประเพณีที่เป็นสิ่งปฏิบัติและจารีตที่ยึดถือสืบต่อกันมา

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ แสงสะท้อนธารา ” วิถีชีวิตของคนอีสานมีความผูกพันอยู่กับสายน้ำมาโดยตลอด ได้แก่ แม่น้ำโขง ซึ่งมีความยาวเป็นอันดับ 10 ของโลก ได้สะท้อนออกมาในรูปการเคารพนับถือแม่น้ำ เช่น ความเชื่อเรื่องพญานาค พิธีกรรมการจับปลาบึก แม่น้ำมูลมีความยาว 641 กิโลเมตร แม่น้ำชี และแม่น้ำสงครามล้วนมีผลต่อการดำรงชีพของชาวอีสานทั้งสิ้น ศิลปินได้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับสายน้ำ ชุมชนอาศัยสายน้ำเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเพื่อใช้ในการบริโภค ศิลปินได้สะท้อนให้เห็นบรรยากาศชุมชนในชนบทที่มีความอุดมสมบูรณ์ ความร่มรื่น ความสงบเงียบ และความสุขของผู้คนที่อยู่ริมแม่น้ำ เป็นการนำความประทับใจของศิลปินมาผสมผสานจินตนาการทางด้านศิลปะทำให้มองเห็นความงามของสิ่งเหล่านี้และได้แต่หวังว่าความงามระหว่างชุมชนกับสายน้ำจะอยู่คู่กันตลอดไป

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายนคร เหล่าหล้า
(Mr.Nakom Loala)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 20 สิงหาคม พ.ศ. 2497 จังหวัดนครพนม

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 4/1 ซอยวิบูลย์มีจฉา ถนนสว่างนคร อำเภอเมือง
จังหวัดนครพนม 48000

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน โรงเรียนนครพนมวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000
โทร. 0-4251-1509

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2529 -ร่วมแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 32
-ร่วมแสดงงานศิลปกรรมร่วมสมัย ธนาคารกสิกรไทย
-ร่วมแสดงงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสเฉลิม
พระชนมพรรษา ครบ 60 พรรษา
- 2534 -ร่วมแสดงงานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมราชินีนาถ เฉลิมพระชนมพรรษา ครบ
60 พรรษา
- 2537 -ร่วมแสดงงานกลุ่มไทอีสาน ที่จังหวัดอุบลราชธานี ,อุดรธานี ,มหาสารคาม
- 2538 -ร่วมแสดงงานกลุ่มไทอีสาน ที่จังหวัดขอนแก่น ,อุดรธานี ,มหาสารคาม
- 2539 -ร่วมแสดงงานกลุ่มไทอีสาน ที่จังหวัดสกลนคร ,เลย .มหาสารคาม

- 2540 -ร่วมแสดงงานกลุ่มไทอีสาน ที่จังหวัดบุรีรัมย์ ,ศูนย์สังคีตศิลป์ อนุคารกรุงเทพ และจังหวัดมหาสารคาม
-ร่วมแสดงงานกลุ่มจินตภาพและความบริสุทธิ์ที่แกลเลอรี่อาร์ต เดอะแกลเลอรีเรีย พลาซ่า สีลม
- 2541 -ร่วมแสดงงานกลุ่มไทอีสาน ที่จังหวัดร้อยเอ็ด นครราชสีมา และมหาสารคาม
- 2542 -ร่วมแสดงงานจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 23
- 2543 -ร่วมแสดงงานกลุ่มไทอีสาน ที่จังหวัดขอนแก่น ,สุรินทร์และมหาสารคาม
-ได้รับรางวัลเหรียญเงินจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 24 ศูนย์สังคีตศิลป์ อนุคารกรุงเทพ จำกัด
- 2544 -ได้รับรางวัลดีเด่นจิตรกรรมบัวหลวงต้นแบบภาพปัก โดยมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพใน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
-แสดงงานกลุ่ม “ค” เมอร์คิวรี่อาร์ตแกลลอรี่ชิดลม
-แสดงงานจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 24

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ บุญบังไฟ ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีอะครีลิค ,ผ้าแคนวาส(Canvas)

เทคนิค	สีอะครีลิคบนผ้าแคนวาส(Acrylic on Canvas)	
ขนาด	170 x 145 เซนติเมตร	พ.ศ. 2543

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) บุญบังไฟเป็นประเพณีที่เกิดจากความเชื่อ เมื่อถึงเดือนหกเริ่มฤดูทำนา ชาวบ้านร่วมกันจุดบังไฟเป็นการบูชาขอให้พญาแถนบันดาลฝนให้ตกลงนามีการจัดชบวนแห่บังไฟที่ตกแต่งอย่างงดงาม มีการเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน การแข่ง การท้อนรำเป็นที่สนุกสนานครั้นเสร็จ บังไฟหมู่บ้านใดที่จุดไม่ขึ้น ชาวบ้านหมู่บ้านนั้นก็ถูกจับลงในโคลนเพื่อเป็นการทำโทษ หรือในบางที่ก็มีการประกวดความสูงของบังไฟอีกด้วย การแข่งจะมีดนตรีพื้นเมืองประกอบด้วย กลองยาว ฉาบ ฉิ่ง แคน การแข่งเป็นศิลปะการรำรำพื้นเมืองที่สวยงาม ที่จังหวัดการแข่งต่าง ๆ จะสะท้อนให้เห็นชีวิตของชาวอีสาน ทุด้เป็นอย่างดี

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ใช้สีโทนร้อนสดใสให้ความรู้สึกตื่นเต้นสนุกสนาน น้ำหนัก (Value)ของสีมีทุกระดับจากเข้มสดจนถึงสว่าง ที่สำคัญคือการใช้เส้น(Line)ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของงานจิตรกรรมไทย รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของคนในการแสดงออกท่าทางต่าง ๆ เต็มไปด้วยความสนุกสนานทั้งชาย-หญิงทุกวัย ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ภาพจะมีน้ำหนักแต่ไม่เน้นแสงเงา

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินต้องการให้เห็นถึงความสนุกสนานของผู้คน ผลงานจึงมีลักษณะของความหลากหลาย(Variety)จะมองเห็นทุกมุมมองของการมีส่วนร่วมประเพณีบุญบังไฟ การเน้น/การย้ำ(Emphasis)โดยให้ภาพบังไฟเป็นจุดสนใจของภาพอยู่ตรงกลาง ชบวนแห่บังไฟมีดนตรีประกอบกันอย่างครื้นเครงสนุกสนาน ทำให้ภาพมีความเคลื่อนไหว/จังหวะ(Movement/Rhythm)

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ สนุกสนานบนลานดิน ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะครีลิค ,ผ้าแคนวาส(Canvas)
เทคนิค	สีอะครีลิคบนผ้าแคนวาส(Acrylic on Canvas)
ขนาด	60 x 80 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เครื่องดนตรีของชาวอีสานมีเอกลักษณ์เฉพาะ ได้แก่ โปงลางเป็นเครื่องดนตรีประเภทเคาะทำนองมีลักษณะคล้ายระนาด พิณเป็นเครื่องดีดประเภทสาย ใช้บรรเลงได้ทั้งทำนองเพลงและประสานเสียงแคน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมกลองยาวเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี โหวดเป็นเครื่องเป่า โห่ไชยงรัดปากโห่เป็นเครื่องดนตรีประเภทดีด เครื่องดนตรีอีสานเหล่านี้เมื่อบรรเลงเป็นวงจะให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินและเ้าใจเวลามีงานเทศกาลหรืองานบุญต่าง ๆ ก็มักจะมีการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ต้องการสะท้อนให้เห็นเครื่องดนตรีแต่ละชนิดของชาวอีสานมาบรรเลงร่วมกัน โดยใช้รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของคนที่กำลังบรรเลงดนตรีอย่างสนุกสนาน มีคนร้ายรำประกอบดนตรีไปด้วย การใช้สีไม่รุนแรงเหมือนผลงานชิ้นที่ 1 ให้นำหนักสีลดลงนุ่มนวลอ่อนช้อย ให้ความสำคัญของเส้น(Line)ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของงานจิตรกรรมไทย ปลอ่ยให้มีพื้นที่ว่าง(Space) เพื่อต้องการเน้นเครื่องดนตรีอีสาน

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) มีความกลมกลืน(Harmony)ในเรื่องของการใช้สีที่นุ่มนวล น้ำหนักอ่อนเบา กริยาท่าทางของคนมีความสนุกสนานและความเคลื่อนไหว (Movement) การจัดภาพอยู่ในลักษณะที่มีความสมดุล(Balance) และมีจุดเด่นอยู่ตรงกลางภาพ เป็นการนำเสนอแบบตรงไปตรงมา

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ บุญบั้งไฟ ” เป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณ เพราะมีความเชื่อว่า การจุดบั้งไฟเป็นการบูชาเทพยดาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย เพื่อขอบันดาลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล และมีปริมาณเพียงพอต่อการปลูกพืชพรรณธัญญาหาร ซึ่งชาวอีสานจะจัดประเพณีบุญบั้งไฟในเดือนหกของทุกปี ศิลปินต้องการถ่ายทอดบรรยากาศของความสุขสนุกสนาน โดยให้เห็นภาพทุกมุมมอง แม้แต่คนที่นั่งล้อมวงบรรเลงดนตรีอยู่ในบ้าน ขบวนแห่ของบุญบั้งไฟ การร้ายรำประกอบจังหวะของดนตรีอย่างสนุกสนาน ผู้คนกำลังจ้องมองการจุดบั้งไฟด้วยใจระทึก และมีการลงโทษหมู่บ้านที่ทำบั้งไฟไม่ขึ้นโดยการจับโยนลงโคลน บ้านที่ศิลปินเขียนในภาพเป็นบ้านที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของบ้านในชนบท กริยาท่าทางต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและความเชื่อของคนอีสานได้เป็นอย่างดี

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ สนุกสนานบนลานดิน ” ดนตรีอีสานเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เป็นพิธีกรรมการเล่นและกิจกรรมนันทนาการ เป็นการแสดงออกที่สะท้อนถึงคำกล่าวที่ว่า “ เวลาทำงาน ทำจริง เวลาเล่น เล่นจริง ” เป็นลักษณะพิเศษของชาวอีสานมาแต่โบราณ ดนตรีพื้นเมืองอีสานมีลักษณะตามท้องถิ่น และผสมผสานกับวัฒนธรรมที่อยู่ใกล้เคียง เช่น ชุมชนอีสานตอนบนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมกลุ่มลุ่มแม่น้ำโขง ชุมชนอีสานใต้มีความใกล้ชิด

และผสมผสานกับวัฒนธรรมเขมร เครื่องดนตรี พิณ แคน โป่งกลาง โหวด ไท กลองยาวหรือกลองหางหรือบางที่เรียกว่ากลองกันโล่ง เพื่อนำมาบรรเลงเป็นจังหวะทำนองดนตรีจะสะท้อนให้เห็นถึงอารมณ์และอุปนิสัยของคนอีสานที่ชอบความสนุกสนาน ศิลปินได้ถ่ายทอดภาพเขียนที่บ่งบอกได้ชัดเจนถึงความเป็นวัฒนธรรมอีสาน นอกเหนือจากเครื่องดนตรีแล้ว ภาพใบหน้าของคนที่เล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านและผู้คนที่พอร่าก็มีลักษณะหน้าตาที่เป็นคนอีสานอย่างชัดเจนเช่นกัน เพราะเป็นการภาพเขียนจิตรกรรมไทยร่วมสมัยที่สะท้อนสังคม

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายนพรัตน์ แจ็กไธสง
(Mr.Noparat Jekthaisong)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 27 กันยายน พ.ศ. 2496 จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 34 หมู่ 3 ตำบลพุทไธสง
อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ 31120 โทร. 0-4465-5293

1.4 อาชีพ   รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน   โรงเรียนพุทธโธสง อำเภอบุพพัทโธสง จังหวัดบุรีรัมย์ 31120

1.6 วุฒิการศึกษา   ปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย   21-25 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2526-2527   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 1 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ ณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ ณ ศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์
- 2527   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 2 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ชุด “อีสานร่วมสมัย” ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
- 2529   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 3 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ชุด “ของดีอีสาน” ณ หอพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
- 2532   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 4 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- 2533   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 5 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ชุด “เบิ่งฟ้า แนมดิน” ณ ห้างเซ็นทรัลพาร์ทเมนท์สโตร์ จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ
- 2535   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 6 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ชุด “เทิงฟ้า บ่มีนบกบิน เเทิงดิน บ่มีลำสัตว์” ณ ศูนย์สรรพสินค้าโรเจอร์ชิตี้ กรุงเทพฯ
- 2543   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 7 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ชุด “อีสานมีอนี้ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544-2545   -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 8 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแฮง ปั้นแต่ม” ณ ลีลมเกลเลอเรีย กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย   จิตรกรรม(Painting) และประติมากรรม(Sculpture)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ อัสสรเจียรจำ ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีน้ำ ,ผ้าใบ

เทคนิค สีน้ำบนผ้าใบ(Water Colour on Canvas)

ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) มีความประทับใจในสถาปัตยกรรมของเขมรโบราณ นครวัดในประเทศกัมพูชาเป็นศูนย์กลางทางด้านศิลปะและศาสนาได้แผ่อิทธิพลเป็นพื้นที่บริเวณกว้าง ในภาคอีสานตอนใต้ได้ปรากฏคุณค่าทางความงามด้านศิลปะของเขมรในรูปแบบโบราณสถานที่ยังคงปรากฏให้เห็น ความงดงามของภาพสลักหินนางอัปสรที่ปรากฏให้เห็นนั้นได้บ่งบอกถึงความเชื่อและพิธีกรรมของคนในสมัยโบราณ

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ศิลปินได้ให้ความสำคัญของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของนางอัปสรในท่าทางที่อ่อนช้อยงดงาม ซึ่งหน้าตาอาจจะไม่เหมือนนางอัปสร

ในอดีต แต่มีหน้าต่างที่ศิลปินจินตนาการขึ้นมาเอง การสร้างพื้นผิว(Texture)ของปราสาทหินโดยการเลียนแบบให้มีลักษณะเหมือนจริง และมีน้ำหนัก(Value)ที่บดบัง ให้ความรู้สึกหนักแน่นมีพลัง การใช้สี(Color)จะเน้นบรรยากาศสีที่ไม่สดจนเกินไป ใช้สีไม่มาก สีส่วนใหญ่จะเป็นสีน้ำตาลซึ่งให้ความรู้สึกเก่า

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดวางภาพในลักษณะความสมดุล(Balance)ซ้าย-ขวาที่เท่ากัน(ในความรู้สึก) และการเน้น/การย้ำ(Emphasis)ของสัญลักษณ์นางอัปสรให้มีขนาดใหญ่เพื่อให้เป็นจุดเด่นของภาพ สีสันมีความกลมกลืน(Harmony) ทำให้มีบรรยากาศที่น่าศรัทธาและเลื่อมใส นางอัปสรมีลักษณะท่าทางที่เคลื่อนไหว/จังหวะ(Movement / Rhythm)อย่างงดงาม

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ไตรลักษณ์”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ ไม้ประดู่

เทคนิค การแกะสลัก(Carving)

ขนาด 50 x 170 เซนติเมตร

พ.ศ. 2540

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นการแกะสลักไม้ที่มีรูปทรงเป็นโบเสมา ซึ่งแกะสลักเป็นรูปนูนปานกลาง(Middle Relief)โดยนำเอาภาพแกะสลักของศิลปะขอมมาเป็นสื่อในการ

แสดงออก โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นผลงาน 3 ชั้นด้วยกัน ชั้นแรกเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับโลกมนุษย์ที่มีการต่อสู้แข่งขันกันทุกอย่าง ชั้นที่สองเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับสรวงสวรรค์ที่มีเทวดาและนางอัปสรเสวยสุขอยู่อย่างสบาย และชั้นที่สามมีเนื้อหาเกี่ยวกับการนิพพานขององค์เทพ(พระพุทธเจ้าตรัสรู้)

2.3.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) ภายนอกเป็นลักษณะของใบเสมาซึ่งใบเสมาหินเป็นโบราณวัตถุที่สำคัญอย่างหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นหลักเขตของบริเวณที่ศักดิ์สิทธิ์ มีการนำลวดลายที่มีเส้น(Line)โค้งของเขมรโบราณมาแกะสลักเพื่อให้เกิดความงาม การสร้างพื้นผิว(Texture)มีทั้งเรียบและขรุขระของร่องรอยของเครื่องมือที่ใช้แกะสลัก เนื่องจากใช้ไม้ประดู่เมื่อเวลาทำให้เกิดความงามด้วยลายเนื้อไม้ที่เป็นธรรมชาติ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดวางภาพมีลักษณะของความสมดุล(Balance)เท่ากันทั้งซ้ายและขวา ซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปของงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับศาสนาทั้งงานจิตรกรรมและประติมากรรม สื่อสัญลักษณ์ที่นำมาถ่ายทอดมีความลดหลั่น(Gradation)ของความนูนแต่ละชั้นของภาพ เป็นการจัดวางเนื้อหาและลวดลายลงบนพื้นได้อย่างกลมกลืน(Harmony) ซึ่งเป็น การนำเอาศิลปะขอมโบราณมาประยุกต์ให้เข้ากับจินตนาการของศิลปินเอง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ นางอัปสรเรไร ” เป็นภาพเทพธิดาที่มาจาก สวรรค์ซึ่งปรากฏเป็นภาพสลักของนครวัด(Angkor)ในประเทศกัมพูชา วัฒนธรรมทางด้าน สถาปัตยกรรม ศาสนา และความเชื่อเหล่านี้ได้ปรากฏให้เห็นเป็นโบราณสถานในอีสานได้อย่างเด่นชัด ได้แก่ ปราสาทหินพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ และปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ศิลปินได้ ถ่ายทอดศิลปะขอมโบราณโดยนำมาจัดองค์ประกอบขึ้นใหม่ผสมผสานกับจินตนาการของตน ซึ่ง นางอัปสรจะมีหน้าตาเหมือนคนจริง(ไม่เหมือนในอดีต) เป็นการนำเอาศิลปะโบราณของขอม มาผสมผสานแนวคิดของศิลปินให้เกิดเป็นผลงานชิ้นใหม่

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ ไตรลักษณ์ ” รูปทรงภายนอกของผลงาน ได้แบบอย่างมาจากใบเสมาหินในสมัยโบราณที่พบในภาคอีสาน ทำหน้าที่เป็นหลักเขตของบริเวณที่ ศักดิ์สิทธิ์ และเครื่องหมายบริเวณศักดิ์สิทธิ์ไปในตัว บางทีก็จะแกะสลักเป็นภาพชาดก หรือ พุทธประวัติ ทำให้เราทราบว่าชาวอีสานโบราณนับถือพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานสำคัญ ส่วนเนื้อหาที่ ศิลปินได้แกะสลักนั้น แบ่งออกเป็นสามชั้น ชั้นแรกเป็นโลกมนุษย์ที่ต้องมีการดิ้นรนต่อสู้ การแข่งขัน การเอารัดเอาเปรียบ ชั้นที่สองเป็นชั้นสรวงสวรรค์ที่มีความพร้อมทุกด้าน มีแต่ความสุข ความ สะดวกสบาย โดยศิลปินได้นำเทวดาและนางอัปสรมาเป็นสื่อ และชั้นที่สามชั้นสุดท้ายเป็นเรื่องราว เกี่ยวกับการนิพพานของพระพุทธเจ้า โดยได้นำเอาองค์เทพในศิลปะขอมมาเป็นสื่อให้เห็นการหลุดพ้น จากชั้นแรกและชั้นที่สอง ซึ่งจะคล้ายกับพระพุทธเจ้าที่ออกบวชจนถึงขั้นตรัสรู้ “ไตรลักษณ์”เป็น การนำเสนอลักษณะทั้งสามภาพตามความเชื่อของศาสนาพุทธ แต่ได้ใช้สื่อในการถ่ายทอดที่เป็น ศิลปะขอมโบราณแทน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายนิยม วงศ์พงษ์คำ
(Mr.Niyom Wongpongkham)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 12 กันยายน พ.ศ. 2507 จังหวัดหนองคาย

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน แฟลตป่าดู่ 11 มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40002

1.4 อาชีพ รัฐบาล

1.5 สถานที่ทำงาน สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002
โทร. 0-4334-3452-3 ต่อ 131

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาไทยคดีศึกษา

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 5-10 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

2532-2545 -นิทรรศการศิลปกรรม “ART LONGA VITABREVIS”

2542 -การแสดงศิลปกรรมคืนชีวิตให้สายน้ำ สืบสานความเป็นไทย ถวายในหลวง
“แม่น้ำของแผ่นดิน” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และหอศิลป์วัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2543 -นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร ครั้งที่ 6 กลุ่มไท-อีสาน ณ หอศิลป์
วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ ห้องโถงตึกช่าง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ และ
ห้องนิทรรศการ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

-นิทรรศการผลงานศิลปกรรม ครั้งที่ 7 กลุ่มศิลปินอีสาน ร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “ชุดอีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2544-2545 -การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 และกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “ร่วมแสง ปันแต้ม” ณ สีส้ม แกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ ภุมิปัญญาที่แตกต่างบนความเชื่ออย่างเดียวกัน ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะคริลิก ,ผ้าใบ
เทคนิค	สีอะคริลิกบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)
ขนาด	115 x 165 เซนติเมตร
	พ.ศ. 2540

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

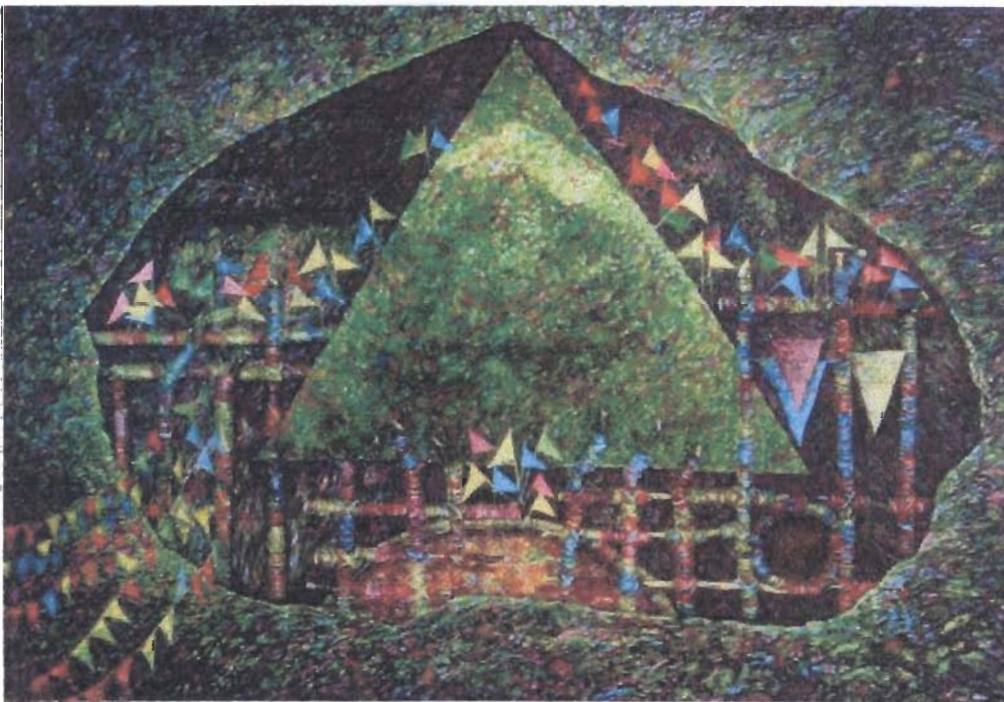
แนวความคิดของผลงาน(Concept) คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ ชาวอีสานมีความผูกพันกับศาสนาอย่างเหนียวแน่น และได้แสดงภูมิปัญญาของตนออกมาในลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยการเขียนภาพจิตรกรรมไทยที่เกี่ยวข้องกับนิทานชาดกไว้บนผนังโบสถ์ ซึ่งคล้าย ๆ กับการเขียนจิตรกรรมไทยในโบสถ์ของจังหวัดในภาคกลาง แต่การแสดงออกจะมีความแตกต่างกันบ้างขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ความสามารถของช่างในพื้นที่นั้น ๆ

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ในผลงานจิตรกรรมไทยโดยทั่วไป จะให้ความสำคัญของเส้น(Line)เป็นสำคัญ เพราะพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทุกแขนง เส้น(Line)ในผลงานจิตรกรรมไทยเป็นการสร้างรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของเนื้อหาได้อย่างชัดเจน เช่น ภาพพระพุทธเจ้า เทวดา ภูเข่า ต้นไม้ เป็นต้น การใช้สี(Color)ในภาพงานจะมีความแตกต่างกัน ในภาคกลางสีจะมีความสดใส นิยมใช้หลายสี ส่วนสีที่ใช้เขียนจิตรกรรมไทยในภาคอีสานจะใช้จำนวนสีจะน้อยกว่าและมีมือเป็นช่วงท้องถิ่น

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินต้องการเปรียบเทียบภาพเขียนจิตรกรรมไทยในแนวประเพณีของภาคกลางและภาคอีสาน จึงได้จัดวางภาพในลักษณะสมดุล(Balance)ซ้าย-ขวาในด้านของน้ำหนักและเนื้อหา ภาพมีความกลมกลืน(Harmony) ในเรื่องของบรรยากาศและโทนสีที่บอกให้เห็นถึงกาลเวลาของภาพเขียนที่มีต่อพุทธศาสนา

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ ความเชื่อพิธีกรรมธรรมชาติ ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะคริลิก ,ผ้าใบ
เทคนิค	สีอะคริลิกบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)
ขนาด	150 x 200 เซนติเมตร พ.ศ. 2542

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ชาวอีสานมีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เกิดวัฒนธรรมแตกต่างกันออกไป โดยมีกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาวเป็นหลัก และวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างออกไปตามสภาพท้องถิ่น สิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้หรือไม่สามารถให้คำตอบที่ชัดเจนได้จึงทำให้เกิดความเชื่อในแต่ละท้องถิ่นและก่อให้เกิดพิธีกรรมขึ้น เพื่อผลทางด้านจิตใจเป็นสำคัญ

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เป็นการถ่ายทอดความเชื่อด้วยสัญลักษณ์ที่เป็นรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) เรขาคณิต อันได้แก่ รูปสามเหลี่ยม และรูปทรงอิสระ การใช้น้ำหนัก(Value)ของสีและบรรยากาศของภาพ ให้ความรู้สึกพิศวงหรือน่าสงสัย มีการใช้สีที่สดใสเพื่อให้เกิดเรื่องราวที่น่าสนใจของภาพโดยระบายสีตรงข้ามกับสีพื้น เช่น แดง ฟ้ำ และเหลือง เป็นต้น ใช้พู่กันสร้างพื้นผิว(Texture)ให้เกิดร่องรอยต่างๆที่ซับซ้อน

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดภาพให้ความรู้สึกมั่นคง และมีความเคลื่อนไหว/จังหวะ(Movement / Rhythm)เพียงเล็กน้อย รูปสามเหลี่ยมเป็นการเน้น/ย้ำ(Emphasis)ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่อที่มีต่อธรรมชาติ สีเขียวและสีดำทำให้ภาพมีความกลมกลืน(Harmony)ในด้านบรรยากาศของสิ่งที่ไม่สามารถอธิบายได้

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ภูมิปัญญาที่แตกต่างบนความเชื่ออย่างเดียวกัน ” ความศรัทธาที่มีต่อพระพุทธศาสนาของชาวอีสานได้สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญา และความสามารถในการถ่ายทอดศิลปะทางด้านจิตรกรรมที่มีเหลืออยู่ในวัดหรือโบสถ์ ช่างที่เขียนภาพจิตรกรรมไทยของชาวอีสานในอดีตมีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวซึ่งเป็นนิทานชาดกของพระพุทธเจ้า เช่น เรื่อง “สังข์ศิลป์ชัย” หรือ “สินไซ” เป็นเรื่องที่รู้จักแพร่หลายที่สุดในหมู่คนอีสานวัยกลางคนขึ้นไป เพราะเป็นการถ่ายทอดลักษณะของความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด และปรัชญาของคนสมัยก่อนไว้มากมาย ซึ่งปรากฏเค้าโครงเรื่องของวรรณคดีภาษาอีสานอีกด้วย

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ ความเชื่อพิธีกรรมธรรมชาติ ” วัฒนธรรมอีสานมีความหลากหลาย ประเพณีและพิธีกรรมเกี่ยวข้องกับความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ และพระพุทธศาสนา มีทั้งพิธีกรรมอันเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ประเพณี 12 เดือนที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและความเชื่อในการดำรงชีวิตทางการเกษตรกรรมอันได้แก่ ประเพณี “ฮีดลิบสอง” เช่น บุญเดือนอ้ายเป็นบุญเข้ากรรม บุญเดือนยี่เป็นบุญคูณลานหรือบุญคูณข้าว บุญเดือนสามเป็นบุญข้าวจี เป็นต้น ภาพที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นพิธีกรรมใดเพียงแต่สะท้อนให้เห็นว่าชาวอีสานมีความเชื่อในสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ และสิ่งที่ยอยู่นอกเหนือธรรมชาติแล้วประกอบเป็นพิธีกรรมขึ้นมา

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายนิพนธ์ คุณารักษ์
(Mr.Nipon Kunaruk)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2505 จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน แพลตปาตู 11(ห้องเลขที่ 11-4-19) มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40002 โทร./โทรสาร 0-4324-6592

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

2524 -การแสดงศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ

2527 -การแสดงศิลปกรรมเยาวชนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 กรุงเทพฯ

2531 -การแสดงศิลปกรรมกลุ่มคนคล้ายกัน มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2534 -การประกวดศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติ ในวโรกาสเฉลิมพระชนมายุ 36 พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ

-การแสดงนิทรรศการศิลปกรรม โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

2543 -นิทรรศการผลงานศิลปกรรม ครั้งที่ 7 กลุ่มศิลปินอีสานร่วมกับศิลปินสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “อีสานมีอนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลปวัฒนธรรม

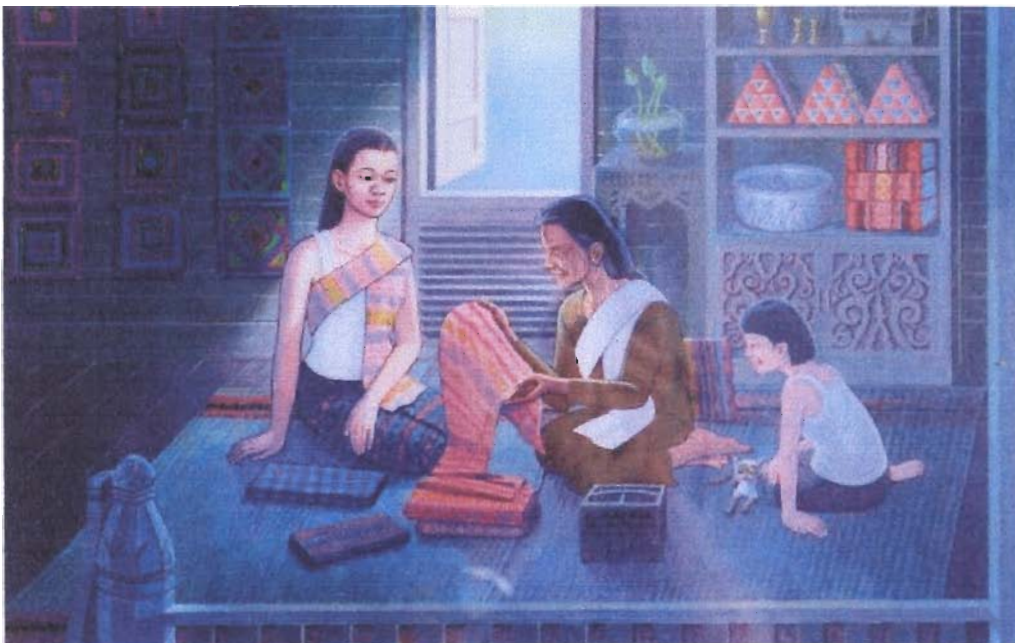
มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2544-2545 -การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ของกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8
และกลุ่มศิลปิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ข่มแสง ปั่นแต้ม”
ณ สีลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “วิถีอีสาน 1 ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะครีลิค ,ผ้าแคนวาส(Canvas)
เทคนิค	สีอะครีลิคบนผ้าแคนวาส(Acrylic on Canvas)
ขนาด	60 x 80 เซนติเมตร พ.ศ. 2538

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ผู้หญิงชาวอีสานในชนบท จะต้องเรียนรู้การทอผ้า ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างจากการเก็บเกี่ยว โดยแม่จะถ่ายทอดให้ลูกสาวได้เรียนรู้วิธีการทอผ้า ผู้หญิงต้องแก่งานบ้านงานเรือน เวลาไปทำบุญที่วัดก็จะใส่ผ้าที่ทอ เช่น ผ้ามัดหมี่ ผ้าซิด หรือนำหมอนซิดไปถวายวัด ผ้าทอเป็นสัญลักษณ์และศิลปะอย่างหนึ่งซึ่งเกิดจากการคิดค้นการออกแบบเป็นลวดลายต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นเครื่องใช้ที่สำคัญในครัวเรือนทั้งสิ้น การทอผ้าถือเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่อดีต และมีความเชื่อผสมผสานกันมาจนถึงปัจจุบัน

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การเขียนภาพได้นำเอาวิธีการเขียนแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัยมาใช้ โดยเน้นความเหมือนจริง ภาพมีน้ำหนัก(Value) ของแสงเงา ซึ่งจะแตกต่างจากจิตรกรรมไทยแนวประเพณี ซึ่งนิยมเขียนเรื่องอดีตที่เกี่ยวกับพระพุทธรองค์ พุทธประวัติ พุทธชาดก เป็นต้น การเขียนภาพได้นั้นเรื่องของเส้น(Line)ตัดขอบรูปภาพ ซึ่งเป็นลักษณะของงานจิตรกรรมไทย และให้ความสำคัญของสี(Color)ที่มีความสดใส รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) ให้ความรู้สึกเหมือนจริง

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดวางภาพในลักษณะมีความสมดุล (Balance) และมีการเน้น/การย้ำ(Emphasis)ของเนื้อหาที่ต้องการแสดงออกเรื่องการทำผ้า โดยให้สีของผ้ามีความสดใสและแสดงให้เห็นลวดลายต่าง ๆ บนผ้าทอ ศิลปินต้องการสร้างความกลมกลืน (Harmony)ของบรรยากาศโดยใช้โทนสีที่ให้ความรู้สึกสบาย สงบเสถียร นอกจากนี้การเขียนภาพได้ให้ความสำคัญในเรื่องของสัดส่วน(Proportion)ที่เหมือนจริง ดูแล้วเข้าใจง่ายตรงไปตรงมา

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ วิถีอีสาน 2 ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีอะครีลิค ,ผ้าแคนวาส(Canvas)

เทคนิค	สีอะครีลิคบนผ้าแคนวาส(Acrylic on Canvas)
ขนาด	60 x 80 เซนติเมตร พ.ศ. 2542

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) วิถีชีวิตของคนอีสานที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การอาบน้ำจะต้องตื่นตั้งแต่เช้ามืดไปกันเป็นครอบครัว ซึ่งมีระยะที่ไกลมาก ถ้าจะใช้รถเข็นก็ไม่สะดวก เพราะถนนไม่ดี และกว่าจะกลับมาถึงบ้านก็ประมาณ 6-7 โมงเช้า เป็นกิจวัตรประจำวันของแม่บ้าน ในช่วงฤดูแล้ง ในระหว่างทางก็จะมีต้นคุณผลิดอกเหลืองอร่าม เป็นภาพที่มีความประทับใจของศิลปินเมื่อครั้งอยู่ในวัยเด็ก

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เป็นการเขียนภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ให้ความสำคัญของเส้น(Line)ที่เด่นชัดอ่อนช้อยงดงาม การใช้สี(Color)ที่สดใสและบรรยากาศของภาพในลักษณะเหมือนจริง มีน้ำหนัก(Value)ของแสงเงาที่ชัดเจน รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ที่บ่งบอกถึงลักษณะใบหน้าและการแต่งกายของคนอีสานที่มีความงดงาม รูปทรงบางอย่างในภาพก็ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมาใหม่ เช่น ต้นหญ้า เป็นต้น แต่บางรูปทรงก็เขียนเหมือนจริง เช่น ดอกคุณ เป็นต้น

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินมีความประทับใจในวิถีชีวิตของคนอีสาน มองเห็นความงามของการอาบน้ำ จึงสร้างบรรยากาศให้ดูกลมกลืน(Harmony)ในเรื่องของสี ท่าทางของคนมีความงดงามและเคลื่อนไหว(Movement) มีจังหวะ(Rhythm) มีลีลาที่อ่อนช้อย เน้นสัดส่วน(Proportion)ที่ถูกต้องเหมือนจริง และผสมผสานจินตนาการที่เกินความจริง คล้ายงานจิตรกรรมไทยแนวประเพณีในบางส่วน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ วิถีอีสาน 1 ” การทอผ้าของชาวอีสาน ผู้หญิงจะต้องได้รับการถ่ายทอดวิธีการทอผ้าโดยฝึกฝนตั้งแต่วัยเยาว์ เนื่องจากต้องทอผ้าเพื่อไว้ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา ขบวนการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยเริ่มตั้งแต่การปลูกฝ้ายไปจนถึงการทอผ้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวเกษตรกร และความเชื่อการทอผ้าเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่สืบทอดกันมา การทอผ้าถือว่ามีขบวนการที่สลับซับซ้อน แสดงให้เห็นถึงความขยันอดทน และภูมิปัญญาในการคิดค้นลวดลายต่าง ๆ บนผืนผ้าที่มีความสวยงามละเอียด ประณีต ถือเป็นงานศิลปะแขนงหนึ่งที่ควรส่งเสริมและอนุรักษ์ไว้

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ วิถีอีสาน 2 ” พื้นแผ่นดินอีสานเมื่อถึงฤดูแล้งน้ำจะแห้งขอด ชาวนาต้องตื่นตั้งแต่เช้าเพื่อไปตักน้ำหรือหามาเพื่อใช้บริโภค ศิลปินมีความประทับใจเรื่องราวเหล่านี้ จึงถ่ายทอดออกมาในลักษณะให้เกิดความงาม ซึ่งเป็นการผสมผสานความเหมือนจริง(Realism)กับความงามที่เกินจริง เช่น การแต่งกายของผู้หญิงโดยทั่วไปจะแต่งกายในลักษณะธรรมดา แต่ศิลปินต้องการถ่ายทอดความงามของลวดลายบนผ้าที่สวมใส่ ตะกร้าที่สานทำขึ้นมาเพื่อเป็นภาชนะตักน้ำ และขณะที่อาบน้ำเดินไปนั้นน้ำอาจจะหกทิ้งระหว่างทางบ้าง นี่คือวิถีชีวิตของคนอีสานที่มีความขยันและอดทน สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายบริรักษ์ สุภตริยวรพงษ์
(Mr. Borirak Supatlyaworapong)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 28 กันยายน พ.ศ. 2509 จังหวัดมหาสารคาม

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 33 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44001

1.5 สถานที่ทำงาน โปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44001
โทร. 0-4372-2118-19 ต่อ 328

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.6 วุฒิกการศึกษา ปริญญาตรี สาขาจิตรกรรม

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 11-15 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

2529-2543 -การแสดงนิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยศิลปินรุ่นใหม่ ครั้งที่ 3, 4, 5, 6, 7
และ 8 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ

2532 -งานแสดงศิลปกรรม การประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 13 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ

2534 -การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย

2537 -การแสดงงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 37

2537-2540 -นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร กลุ่ม “ไท-อีสาน” ครั้งที่ 1, 2 และ 3

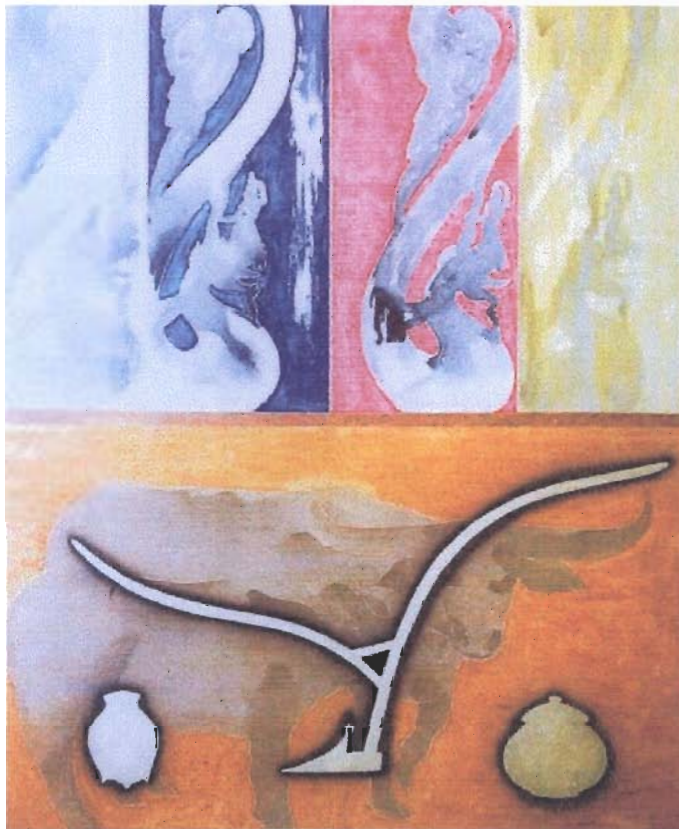
2540 -นิทรรศการวาดเส้น ชุด “การเดินทางของเส้น” ณ อี-ออง แกลเลอรี
จังหวัดมหาสารคาม

- นิทรรศการสื่อผสม ชุด “สื่อกับจิตวิญญาณ” ณ อี-ออง แกลเลอรี
จังหวัดมหาสารคาม
- 2542 -นิทรรศการคืนชีวิตให้สายน้ำ สืบสานความเป็นไทยถวายเป็นหลวง “แม่น้ำของ
แผ่นดิน” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ
- 2543 -นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร กลุ่ม“ไท-อีสาน” ครั้งที่ 6 ณ หอศิลป์
วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2545 -การแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรมสีน้ำ ของคณาจารย์สถาบันราชภัฏ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ชานนา ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีอะคริลิค ,สีน้ำมัน ,สีน้ำ ,สีจากดิน(ธรรมชาติ)

เทคนิค สีผสม(Mixed Color)

ขนาด 112 x 135 เซนติเมตร พ.ศ.2542

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept)

วิถีชีวิตชนบทอีสานที่สะท้อนให้เห็นโดยทั่วไป

เช่น สถาปัตยกรรม จิตรกรรม และประติมากรรม

สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรม รวมทั้ง

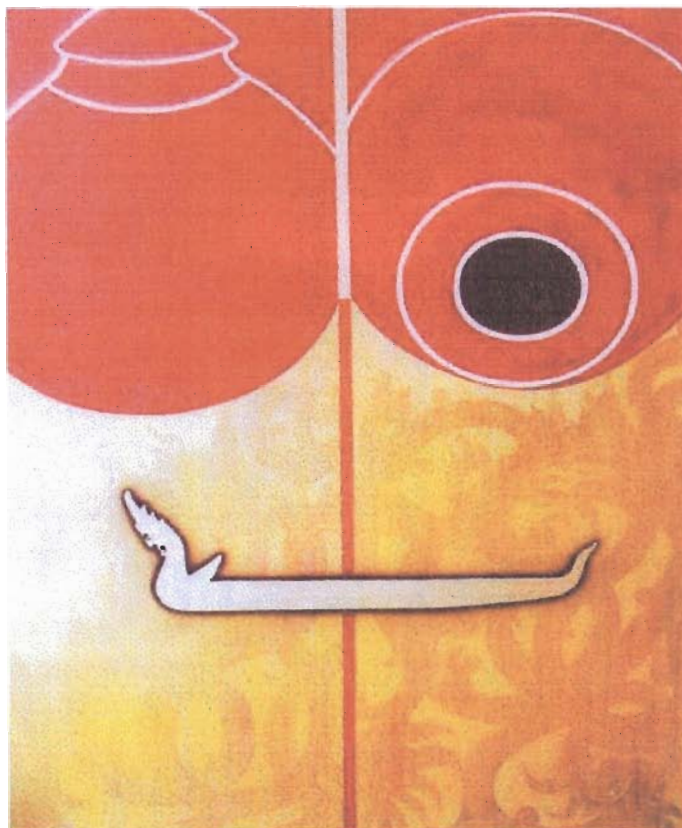
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ผลงานชุดนี้ต้องการนำเอาสัญลักษณ์ คือ สิ่งปรากฏและจำเป็นต่อวิถีชีวิตในช่วงของอดีต เช่น รูปสัตว์(ควาย) รูปภาชนะ(หม้อ) รูปเครื่องมือเครื่องมือ(ไถ) นำมาประกอบกันอย่างง่าย ๆ

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สี(Color)ไม่ซับซ้อน เป็นแบบง่าย ๆ และมีความหมายในตัวของมันเอง เช่น สีทองเกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนา น้ำหนัก(Value) เพื่อเน้นสี, รูปร่าง และเส้น นอกจากนี้ เส้นแสดงขอบเขตของรูปทรงและพื้นที่ว่าง รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)เสนอรูปทรงให้ดูชัดเจน และน่าสนใจ ทำให้พื้นที่ว่าง(Space)มีความหมาย ทำแบบปิดและเปิด พื้นผิว(Texture)เน้นลักษณะผิวที่เกิดจากการสร้างขึ้นและพื้นผิวจริง คือ เกิดจากการสร้างด้วยวัสดุจริง เช่น ดิน เป็นต้น

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ในแต่ละภาพกำหนดเรื่องราว(เนื้อหา) แล้วนำสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องจัดวางสร้างความสมดุล(Balance) ในลักษณะตรงกลางแล้วกระจายออกแต่ไม่ถึงกับเท่ากันทั้งสองข้างจนเกินไป เน้น(Emphasis)ในส่วนที่เป็นรูปสัญลักษณ์ของสาระเรื่องราว เน้นด้วยขนาด, สี, สัดส่วน ประสานกับพื้นที่ว่าง เน้นความกลมกลืน(Harmony)ของภาพ ไม่เน้นความขัดแย้ง ใช้เทคนิคทางจิตรกรรมสร้างความหลากหลาย(Variety)เพื่อให้ดูไม่น่าเบื่อ ไม่เน้นให้เกิดความเคลื่อนไหว(Movement)ที่รุนแรง และดูไม่นิ่งจนเกินไป รูปทรงมีขนาดใหญ่และชัดเจน

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ รูปสัญลักษณ์...สภาวะจิต ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะคริลิก ,สีน้ำมัน ,สีน้ำ ,สีจากดิน(ธรรมชาติ)
เทคนิค	สีผสม(Mixed Color)
ขนาด	100 x 120 เซนติเมตร
	พ.ศ. 2542

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นการนำเอาสัญลักษณ์ของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่พบเห็นในวิถีชีวิตของคนอีสานมาเป็นสื่อเพื่อสะท้อนให้เห็นคุณค่าทั้งทางด้านสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา(รางรดน้ำ) นำมาจัดองค์ประกอบแบบง่าย ๆ แต่ดู น่าสนใจ ซึ่งมีลักษณะแนวความคิดคล้ายผลงานชิ้นที่ 1

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สี(Color)ที่เรียบง่ายและแบน โดยจะเน้นที่รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของรูปสัญลักษณ์ที่เป็นภาชนะเครื่องใช้ที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตที่มีความผูกพันของชาวอีสานให้ดูชัดเจน เด่น และน่าสนใจ การสร้างพื้นผิว(Texture)มีทั้ง เกิดจากการสร้างขึ้นและเกิดจากการสร้างด้วยวัสดุจริง ทำให้พื้นที่ว่าง(Space)มีความหมายในลักษณะ เปิดและปิด เส้น(Line)เน้นแสดงขอบเขตของรูปทรงและพื้นที่ว่าง

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ให้ความสำคัญในการจัดวางภาพที่มีความสมดุล(Balance)ทั้งสองข้างแต่ไม่มากจนเกินไป เป็นการเน้น/การย้ำ(Emphasis)ในส่วนที่เป็น รูปสัญลักษณ์ของสาระเรื่องราว ขนาด ,สี(แดงและทอง) ,สัดส่วน ประสานกับพื้นที่ว่าง ในเทคนิคที่มีความหลากหลาย(Variety)ทางจิตรกรรมเพื่อให้ดูไม่น่าเบื่อ ภาพจะดูนิ่ง มีความเคลื่อนไหว (Movement)เพียงเล็กน้อย จัดให้รูปทรงมีขนาดใหญ่และชัดเจน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ ชานา ” ศิลปินได้นำเอาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวอีสาน จำพวกเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิต และสถาปัตยกรรม ตลอดจนความเชื่อในเรื่องของ ศาสนามานำเสนอ ได้แก่ ภาพคันทวย ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ส่วนหนึ่งของสถาปัตยกรรมที่มีทั้งความงาม และความเชื่อรวมอยู่ด้วย โดยแสดงออกมาในเรื่องของสี(ทอง, เหลือง, และแดง) ,พื้นผิว การผูกเรือนตามกาลเวลา ภาพคันไถและควายเป็นสัญลักษณ์คู่กัน ช่อง ที่เป็นภาชนะใส่ปลา และหม้อ เป็นภาชนะสำหรับใช้เอนกประสงค์ มีความผูกพันกับคนอีสานมาโดยตลอด

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ รูปสัญลักษณ์...สภาวะจิต ” ศิลปินต้องการแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวอีสาน โดยนำเอาสัญลักษณ์ของภาชนะเครื่องใช้ ได้แก่ หม้อหรือไห เป็นเครื่องใช้ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตมายาวนาน เช่น การถนอมอาหารเพื่อเก็บอาหารไว้ให้นานและไม่ให้อาหารเน่าเสีย ส่วนใหญ่ก็จะหมักเกลือเอาไว้ในหม้อหรือไหแล้วปิดไว้เพื่อไม่ให้อากาศเข้า ส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาได้แก่การนำรูปสัญลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของรางรดน้ำที่ใช้สำหรับ สรงน้ำพระพุทธรูปเนื่องในพิธีต่างๆ เช่น เดือนห้าบุญสรงน้ำ หรือบุญฮอดสรง พระสงฆ์จะนำพระพุทธรูปออกจากโบสถ์มาไว้ที่หอสรง ตอนบ่ายชาวบ้านจะนำน้ำอบ น้ำหอม มาร่วมกันสรงน้ำพระพุทธรูปที่หอสรง

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

- 1.1 ศิลปิน **นางประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์**
(Miss.Praphapom Supatlyaworapong)
- 1.2 วัน เดือน ปี เกิด 29 มกราคม พ.ศ. 2513 จังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 33 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44001
- 1.4 อาชีพ รับราชการ
- 1.5 สถานที่ทำงาน โปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44001
โทร. 0-4372-2118-19 ต่อ 328
- 1.6 วุฒิกการศึกษา ปริญญาตรี สาขาจิตรกรรม
- 1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 5-10 ปี
- 1.8 ประวัติการแสดงผลงาน
- 2535-2544 -ร่วมแสดงงานจิตรกรรมสีน้ำ “เยาวชนผู้รักธรรมชาติ” โดยสไมล์เรดิโอ กับการ
ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- งานแสดงศิลปกรรมการประกวดศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 7 ณ หอศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ
- นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร ครั้งที่ 3, 4, 5 และ 6 กลุ่มไท-อีสาน
- นิทรรศการศิลปกรรม “ภาพอีสาน” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นิทรรศการศิลปสัญจร “วาดเส้นและสีน้ำ 2 คน” ณ คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น และสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
- การแสดงศิลปกรรมคืนชีวิตให้กับสายน้ำ สืบสานความเป็นไทยถวายในหลวง

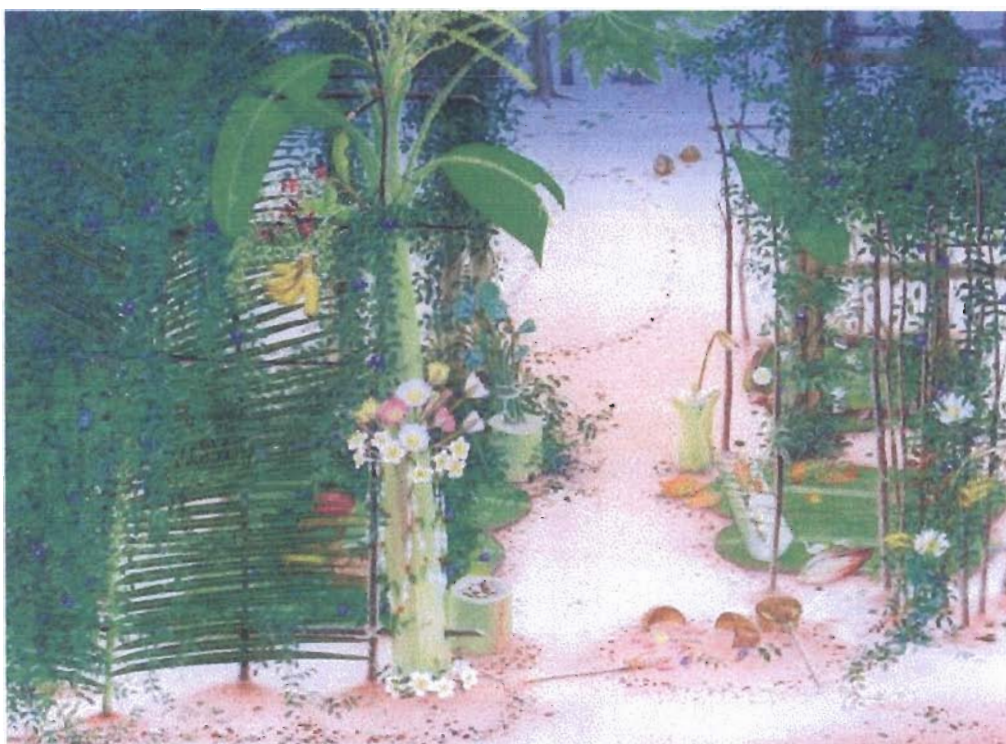
“แม่น้ำของแผ่นดิน” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

-การแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรมสีน้ำ ของคณาจารย์สถาบันราชภัฏ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “เล่นริมน้ำ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีอะครีลิค ,ผ้าใบ(Canvas)

เทคนิค สีอะครีลิคบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)

ขนาด 133 x 150 เซนติเมตร พ.ศ. 2539

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นความประทับใจในวัยเด็ก ซึ่งเด็กทุกคนจะมีพฤติกรรมเหมือนกัน คือ การเล่น ในสภาพแวดล้อมของชนบทอีสาน การเล่นของเด็กขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ที่ทำได้จากธรรมชาตินำมาประกอบการเล่น เช่น ก้านกล้วย กะลา ดอกไม้ เป็นต้น การเล่นของเด็กเป็นการสะท้อนถึงวิถีการเล่นของเด็กและสิ่งแวดล้อมในชนบท

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สี(Color) เนื่องจากภาพที่ถ่ายทอดออกมาเป็นสภาพแวดล้อมในชนบทที่มีต้นไม้เตี้ยๆและพื้นดินที่ปนทราย ดังนั้น จึงใช้สีในโทนเย็นคือ ใช้สีเขียวเป็นส่วนใหญ่ รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)มีลักษณะเหมือนจริงตามธรรมชาติ พื้นผิว(Texture)ทำขึ้นด้วยเทคนิคต่างๆเพื่อเลียนแบบพื้นผิวตามธรรมชาติ น้ำหนัก(Value)ทำให้เกิดระยะใกล้-ไกลเหมือนจริง

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินพยายามสร้างผลงานให้มีความกลมกลืน(Harmony) ที่มีลักษณะร่วมรื่น เย็นสบาย และสงบเงียบ ซึ่งเป็นสภาพของสิ่งแวดล้อมในชนบทจริงๆ ในภาพมีความสมดุล(Balance)ไม่มากนัก แต่จะให้ความรู้สึกของการลดหลั่น(Gradation) ที่บอกระยะความใกล้-ไกล สัดส่วน(Proportion)เหมือนจริงตามธรรมชาติ และมีความหลากหลาย(Variety) ขนาดขึ้นอยู่กับระยะใกล้-ไกล

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ เล่นริมน้ำ ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีอะครีลิค ,ผ้าใบ(Canvas)

เทคนิค สีอะครีลิคบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)

ขนาด 120 x 150 เซนติเมตร พ.ศ. 2539

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ศิลปินมีความประทับใจในวัยเด็กที่สะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันระหว่างวิถีชีวิตของคนชนบทกับธรรมชาติ ตลอดจนการเล่นของเด็กที่มีความ

สนุกสนาน และมีจินตนาการตามสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่ตามริมแม่น้ำ การละเล่นของเด็กไม่มีขีดจำกัดว่าจะเป็นพื้นดินหรือพื้นน้ำ เด็กจะมีจินตนาการที่น่าสนใจ

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สี(Color)ที่ให้ความรู้สึกสงบเยียบตามสภาพแวดล้อมในชนบท แต่จะมีการใช้สีตรงข้ามเพื่อให้เกิดจุดเด่นและน่าสนใจ เช่น สีของดอกไม้หลากสีทำให้น่าสนใจ รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)มีลักษณะเป็นไปตามธรรมชาติ คือเหมือนจริง การสร้างพื้นผิว(Texture)เพื่อเลียนแบบพื้นผิวตามธรรมชาติ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ให้ความสำคัญของความกลมกลืน(Harmony) โดยเน้นความเป็นธรรมชาติริมน้ำ เพิ่มความสว่างของแสงมากกว่าชั้นที่ 1 ซึ่งมีความแตกต่างจากการเล่นบนพื้นดิน ศิลปินสื่อความหมายหลากหลายเพิ่มขึ้น(Variety) เช่น อุปกรณ์การเล่นมีจำนวนอุปกรณ์มากขึ้น มีสีสดใสเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดความน่าสนใจ รวมทั้งศิลปินมีทักษะความสามารถในการเขียนภาพเหมือนจริง(Realism)ค่อนข้างสูง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ เล่นริมน้ำ ” ธรรมชาติของเด็กโดยทั่วไปจะมีการละเล่นตามความรู้สึกนึกคิด หรือตามจินตนาการของตนเอง ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของตน เช่น เล่นตามพื้นดิน โดยหาวัสดุ/อุปกรณ์ ที่มีอยู่บริเวณนั้น ได้แก่ ต้นกล้วย กะลา และดอกไม้ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้หาได้ง่ายตามชนบท และเด็ก ๆ ได้นำมาประกอบการเล่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นความผูกพันระหว่างวิถีชีวิตของคนกับธรรมชาติ และมีความสวยงามเกิดขึ้นในการเล่นเหล่านี้

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ เล่นริมน้ำ ” เป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นถึงการเล่นของเด็กตามชนบทที่แฝงไว้ด้วยความงาม และยังเป็นการประยุกต์ของเล่นที่ได้มาจากธรรมชาติแทบทั้งสิ้น เช่น การทำแพลอยน้ำ การทำเรือจากต้นกล้วยและกะลา เป็นความใฝ่ริษฏีในวัยเด็ก ซึ่งมีความผูกพันกับสิ่งแวดล้อม เป็นภาพการละเล่นที่สร้างสรรค์เป็นเรื่องราว เป็นความคิดฝันและจินตนาการในแบบของเด็กตามชนบท โดยนำเอาวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเป็นอุปกรณ์การเล่น

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายพ่อง เซ่งกิง
(Mr.Pong Sengking)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 1 เมษายน พ.ศ. 2490 จังหวัดสงขลา

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน/สถานที่ทำงาน บ้านเลขที่ 61 หมู่ 4 บ้านโสกกระหนาน ตำบลก้านเหลือง
อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น 40002

1.4 อาชีพ ศิลปินอิสระ / อาจารย์พิเศษ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น

1.5 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาจิตรกรรม

1.6 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย มากกว่า 25 ปี

1.7 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2516 -นิทรรศการศิลปินพันธ์ ของนักศึกษาปริญญาตรี ปีสุดท้ายคณะจิตรกรรม
ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพฯ
- 2519 -การแสดงผลงานการประกวดภาพเขียนเพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์
ธรรมชาติ ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
-การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารศรีนคร ณ อาคารสำนักงานใหญ่
ธนาคารศรีนคร กรุงเทพฯ
- 2520 -นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 2 ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
-นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 3 ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
-ร่วมแสดงงานครบรอบ 3 ปี หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
-นิทรรศการศิลปกรรมของอาจารย์คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ครั้งที่ 1 ณ อาคารจิตรกรรมฯ กรุงเทพฯ

- การแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 24 ณ ห้องแสดงนิทรรศการ
กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ
- 2522 -นิทรรศการศิลปกรรม “ศิลปากร 20” ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์การค้าไทยไดมารู กรุงเทพฯ
- 2542 -นิทรรศการศิลปกรรม “ศิลปากร 20” ครั้งที่ 2 ณ ศูนย์การค้าไทยไดมารู กรุงเทพฯ
- นิทรรศการศิลปกรรม คินชีวิตให้สาชน้ำ สืบสานความเป็นไทยถวายในหลวง
ชุด“แม่น้ำของแผ่นดิน” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์วัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2544 -นิทรรศการผลงานจิตรกรรมสีน้ำ ของคณาจารย์สถาบันราชภัฏ ภาคตะวันออก
เฉิงเหมือ ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2544-2545 -นิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 และกลุ่ม
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแซง บั้นแต้ม” ณ สีส้มแกลเลอรี
กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.8 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “หน้านา ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีฝุ่น ,ดินสอพอง ,เมล็ดมะขาม

เทคนิค สีฝุ่นบนผ้าดิบ(Tempera Painting)

ขนาด 30 x 45 เซนติเมตร

พ.ศ. 2535

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ชาวอีสานส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ภูมิภาคนี้ประเทศไทยภาคดินมีลักษณะเป็นดินปนหินทรายและดินแดง ซึ่งเก็บความชุ่มชื้นได้น้อย ทำให้ประสบภาวะแห้งแล้งอยู่เสมอ การทำนาข้าวจึงต้องรอให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลและมีปริมาณเพียงพอในการปลูกข้าว ข้าวที่ปลูกมีทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว ปลูกกระจายอยู่ทั่วไปทุก ๆ จังหวัด การปลูกข้าวนอกจากจะปลูกไว้กินแล้วยังปลูกไว้เพื่อขายอีกด้วย เมื่อถึงฤดูฝนของทุกปี ถ้าฝนตกต้องตามฤดูกาลสภาพท้องนาของชาวอีสานจะมีบรรยากาศเต็มไปด้วยความสุข เป็นวิถีชีวิตของชาวอีสานที่มีอาชีพเกษตรกรรม

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เป็นการถ่ายทอดวิถีชีวิตของชาวนาในลักษณะของภาพทิวทัศน์(Landscape)ซึ่งจัดเป็นประเภทจิตรกรรมไทยร่วมสมัยที่มีทั้งการเขียนแบบจิตรกรรมไทยประเพณีรวมอยู่ด้วย เพราะฉะนั้นการเขียนภาพจึงเน้นที่รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) ที่เป็นสื่อสัญลักษณ์ ได้แก่ กริยาท่าทางของคนโดยใช้เส้น(Line)ตัดขอบ ซึ่งเป็นลักษณะของจิตรกรรมไทย นอกจากนี้ยังใช้โทนสี(Color)ที่ให้ความรู้สึกสดใสในบรรยากาศของฤดูฝน

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) ศิลปินให้ความสำคัญในเรื่องของความกลมกลืน(Harmony) เพราะท่วงนาในฤดูฝนจะเขียวขจีไปด้วยต้นข้าวและน้ำฝนที่ตกลงมา จะมีเงาของท้องฟ้าสะท้อนให้เห็น เป็นบรรยากาศที่ให้ความหวังแก่ชาวนา รวมถึงการเริ่มต้นของสิ่งที่มีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีความกลมกลืนในเรื่องของสี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสีเขียวและสีน้ำเงิน

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ ไท่แม่โพสพ ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีฝุ่น ,ดินสอพอง ,เมล็ดมะขาม

เทคนิค	สีฝุ่นบนผ้าดิบ(Tempera Painting)
ขนาด	30 x 45 เซนติเมตร พ.ศ. 2535

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ชาวอีสานซึ่งมีอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ การปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตที่ดีนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ แต่ที่สำคัญฝนจะต้องตกตามฤดูกาลและมีปริมาณเพียงพอด้วย เพื่อให้การทำนาได้ผลตามที่คาดหวังไว้ จึงมีพิธีกรรมต่างๆ เช่น ก่อนจะลงมือทำนามจะมีการเลี้ยงตาแฮก เมื่อต้นข้าวโตขึ้นมาอีกหน่อยก็จะทำการ “ไหว้แม่โพสพ” เป็นการรำลึกบุญคุณของแม่โพสพ และขอให้ปลูกข้าวได้ผลผลิตจำนวนมาก

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เป็นการถ่ายทอดผลงานที่มีลักษณะภาพทิวทัศน์(Landscape)เหมือนงานชิ้นที่ 1 แต่จะเพิ่มเนื้อหาในเรื่องความเชื่อทางพิธีกรรม จะให้ความสำคัญของเส้น(Line) ที่ปรากฏเป็นรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) ประกอบกับการใช้น้ำหนัก(Value)ของสีที่มีหลากหลายน้ำหนักเริ่มตั้งแต่เข้มสุดไปจนถึงเบาบาง(สว่าง) ทำให้เกิดระยะได้เป็นอย่างดี

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินต้องการเน้นความกลมกลืน(Harmony)เป็นสำคัญ โดยเฉพาะเรื่องสี ที่ให้ความรู้สึกอุดมสมบูรณ์ของต้นข้าว ได้แก่ สีเขียวและสีฟ้าที่เรามองเห็นได้โดยทั่วไปตามทุ่งนา ได้มีการใช้ความลดหลั่น(Gradation)ของภาพ หรือรูปทรงเป็นไปตามความเป็นจริงเนื่องจากการเขียนมีลักษณะเหมือนจริง(Realism) ผสมผสานจินตนาการของศิลปินตามลักษณะของจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ นานา ” ได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชาวนาที่มีความผูกพันอยู่กับธรรมชาติของฟ้าฝน เมื่อฝนตกต้องตามฤดูกาล ชาวนาจึงทำการปลูกข้าว ในภาพแสดงให้เห็นชาวนายังใช้ควายไถนา ซึ่งเป็นวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ปัจจุบันได้พัฒนามาใช้รถไถนา นอกจากนี้ศิลปินมีความเชี่ยวชาญในการใช้เทคนิคสีฝุ่นเป็นอย่างดี ทำให้ภาพมีบรรยากาศที่สดใสกลมกลืนเข้ากับฤดูฝนได้อย่างเหมาะสม

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ ไหว้แม่โพสพ ” เมื่อการปลูกข้าวของชาวนาขึ้นอยู่กับฟ้าฝน ซึ่งเป็นเรื่องของธรรมชาติ ทำให้ชาวนามีความกังวลใจในการปลูกข้าวว่าจะได้ดีหรือไม่ จึงเกิดพิธีกรรมต่างๆขึ้นมา เช่น พิธีกรรมเลี้ยงตาแฮก ซึ่งเป็นการเลี้ยงให้กับอารักษ์หรือผู้พิทักษ์รักษาไร่นาก่อนจะลงมือทำนา เมื่อข้าวกำลังจะตั้งท้องก็มีพิธีไหว้แม่โพสพเพื่อให้ได้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก และเป็นการรำลึกถึงบุญคุณของแม่โพสพ ตลอดจนการขอขมาที่ได้เหยียบย่ำผืนแผ่นดินในระหว่างทำนา และเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อไป หลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวแล้วก็มีพิธีกรรมที่เรียกว่า บุญคูณลาน หรือ บุญคูณข้าว เพื่อฉลองความอุดมสมบูรณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายเลอพงษ์ พุฒิชชาติ
(Mr.Lerpong Pudthichart)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 5 ธันวาคม พ.ศ. 2494 จังหวัดยโสธร

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 197 ถนนเรืองแสนกรรฐ์ หมู่ที่ 8 ตำบลหยาดฟ้า
อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130 โทร. 0-4579-9146

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน โรงเรียนมหาชนะชัยวิทยาคม อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร 35130
โทร. 0-4579-9097

1.6 วุฒิการศึกษา อนุปริญญา(ปวส.) แผนกศิลปกรรม

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

2520 -นิทรรศการ 5 คนศิลป์ ณ สถาบันวัฒนธรรมอังกฤษ กรุงเทพฯ

2522 -นิทรรศการ 5 คนศิลป์ ณ สำนักงานกลางนักเรียนคริสเตียน กรุงเทพฯ

2523 -แสดงงานเดี่ยว “ศิลปะสะท้อนสังคม” ณ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ

2524 -นิทรรศการ 5 คนศิลป์ ที่สถาบัน A.U.A. กรุงเทพฯ

2525 -ศิลปะแห่งประเทศไทย ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ

2526 -ศิลปะแห่งประเทศไทยร่วมกับศิลปินญี่ปุ่น แสดงงาน ณ ประเทศญี่ปุ่น

2533 -ศิลปะเพื่อสันติภาพ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ

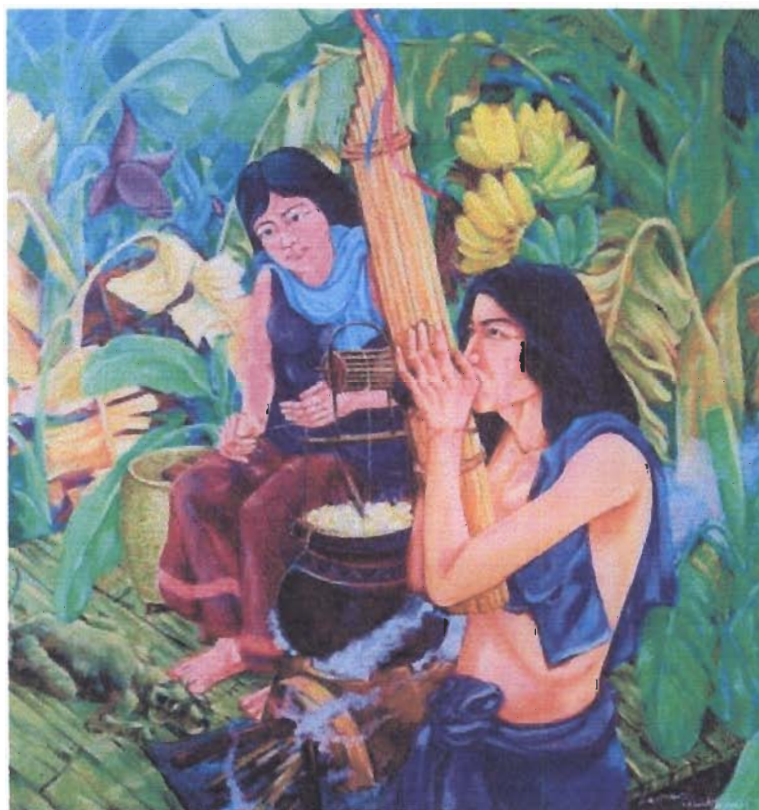
2535 -ศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 6 ชุด “เที่ยงฟ้า บ่มีนกบิน เที่ยงดิน บ่มีลำสัตว์”
ณ ศูนย์การค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ

- 2538 - ศิลปกรรมกลุ่ม “เดินดิน” ที่ห้วงเฮาส์
- 2539 - ศิลปกรรม 4 คนเดินดิน ที่ศูนย์บ้านตึก
- ศิลปกรรมแห่งรัชกาลที่ 9 ที่ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ
- 2541 - ศิลปกรรม 25 ปี 14 ตุลาคม ที่ มศว.ประสานมิตร กรุงเทพฯ
- ศิลปกรรม 25 ปี 14 ตุลาคม ที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ กรุงเทพฯ
- นิทรรศการ “ภาพอีสาน” ที่หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2543 - นิทรรศการ 100 ปี ชาตกาล ปรีดี พนมยงค์ ณ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
- นิทรรศการกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ชุด “อีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544 - นิทรรศการ 25 ปี 6 ตุลาคม สถาบันปรีดี พนมยงค์ กรุงเทพฯ
- 2544-2545 - นิทรรศการกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 ร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแฮง บั้นแต้ม” ณ สีลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ การเดินทางของชีวิต 1 ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน , ผ้าใบ
เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)
ขนาด	140 x 150 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

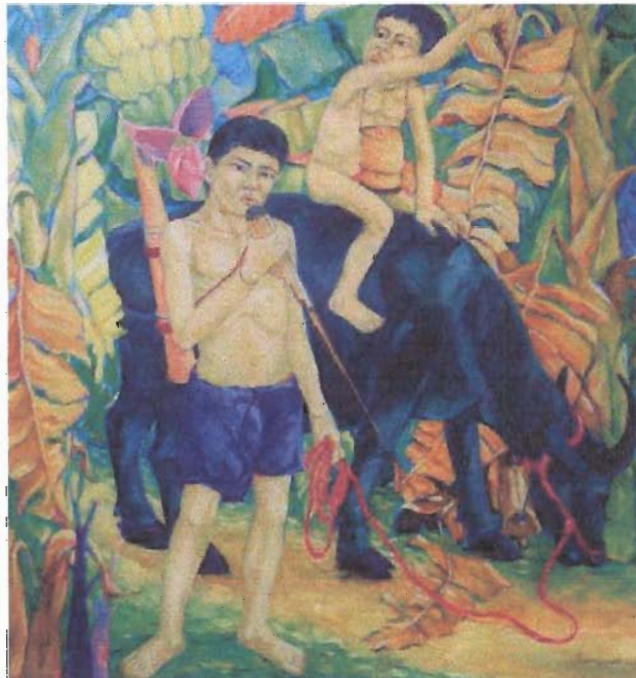
แนวความคิดของผลงาน(Concept) จากประสบการณ์ของศิลปินที่ได้พบเห็นในอดีต ผู้หญิงในชนบทอีสานจะทำหน้าที่ในการทอผ้าเพื่อใช้ในครัวเรือนและพิธีกรรมต่างๆ เมื่อยามว่างจากการทอผ้า หญิงสาวก็จะนั่งที่ระเบียงบ้านทำการสาวไหมเพื่อเป็นการเตรียมเส้นไหม ในขณะที่เดียวกันก็จะมีหนุ่ม ๆ มาพูดคุยหรือมาจีบสาวนั่นเอง ชายหนุ่มก็จะเอาเครื่องดนตรี เช่น แคน มาเป่าให้หญิงสาวที่กำลังสาวไหมได้ฟัง ซึ่งเป็นภาพที่ศิลปินมีความประทับใจ จึงได้ถ่ายทอดออกมาในลักษณะชั้นชมนวิถีชีวิตของชาวชนบทในอีสาน

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ลักษณะของภาพอยู่ที่การใช้สี(color) ที่สดใสตรงไปตรงมา การเขียนภาพหรือสื่อที่เป็นรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) จะไม่เน้นน้ำหนัก (Value) แต่จะใช้เส้น(Line)เป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปทรง การเขียนจะไม่เน้นอารมณ์ของสัญลักษณ์ที่นำมาเป็นสื่อมากนัก แต่จะเน้นที่เนื้อหาเรื่องราว องค์ประกอบทั่วไปและบรรยากาศของภาพ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินต้องการเน้นและย้ำ(Emphasis) ภาพของคนที่เป็นสัญลักษณ์ของการสื่อความหมายที่หญิงสาวกำลังสาวไหม และชายหนุ่มกำลังเป่าแคน บริเวณโดยรอบก็มีต้นกล้วยที่ปลูกไว้ขึ้นเต็มไปหมด ซึ่งเป็นการแสดงอย่างตรงไปตรงมาเข้าใจง่าย ภาพมีความสมดุล(Balance)ทั้งสองข้าง บรรยากาศที่ร่มรื่นและเป็นธรรมชาติ

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ การเดินทางของชีวิต 2 ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน , ผ้าใบ
เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)
ขนาด	140 x 150 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เด็กในชนบทของภาคอีสานในยามว่างมักจะออกไปเลี้ยงควายในบริเวณที่มีทุ่งหญ้า การนำควายออกไปเลี้ยงบางครั้งก็ไปคนเดียวบางครั้งก็ไปกับน้อง ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาส เด็ก ๆ มักจะนำอุปกรณ์ของเล่น หรือเครื่องดนตรีออกไปด้วย เช่น โหวด ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งประเภทเครื่องเป่า หรือบางครั้งก็อาจจะนำวัวไปเล่นด้วย

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ลักษณะการจัดองค์ประกอบคล้ายกับภาพแรก คือการใช้สี(Color)ที่สดใสตรงไปตรงมา จะไม่เน้นน้ำหนัก(Value)ของแสงเงา โดยจะใช้เส้น(Line)เป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปร่าง แต่ก็ไม่เด่นชัดเท่ากับภาพเขียนของจิตรกรกรมไทยร่วมสมัย ในภาพมีการใช้สีที่ตรงกันข้าม แต่ก็สามารถระบายสีได้อย่างลงตัวโดยที่ภาพไม่มีความขัดแย้งกัน

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) จะให้ความสำคัญของสื่อที่เป็นรูปลักษณะ แสดงกริยาท่าทางที่มีความเคลื่อนไหว(Movement) รวมทั้งการใช้สีที่มีทั้งโทนร้อนและโทนเย็นประสานเข้ากันอย่างลงตัว ทำให้เกิดความกลมกลืน(Harmony)ของสีได้อย่างน่าสนใจ และมีเอกลักษณ์เฉพาะของศิลปินเอง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ การเดินทางของชีวิต 1 ” เครื่องนุ่งห่มถือเป็นปัจจัยที่สำคัญของมนุษย์ และเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่ใช้เวลาว่างจากการทำนาหรือทำไร่มาทอผ้าไว้ใช้ในครัวเรือนและพิธีกรรมต่างๆ ในอดีตคนอีสานจะทอผ้าใช้เอง โดยเริ่มจากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมหรือปลูกฝ้ายเพื่อนำมาเป็นใยไหมหรือใยฝ้าย ไปจนถึงการออกแบบลวดลายต่างๆ ได้อย่างงดงาม จนกลายเป็นรูปแบบเฉพาะท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการสะท้อนให้เห็นการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวอีสานอีกด้วย

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ การเดินทางของชีวิต 2 ” แสดงให้เห็นว่า เด็กอีสานเมื่อโตขึ้นก็สามารถช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่การงานของพ่อแม่ เช่น การนำวัวควายไปเลี้ยง และช่วยดูแลน้อง เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้นำเอาเครื่องดนตรีพื้นบ้าน ได้แก่ โหวด ไปฝึกหัดการเป่า ในภาพมีการเตรียมน้ำและกระต๊อบข้าวเหนียวไปด้วย โดยน้ำจะเก็บไว้ในกระบอกลอยใส่พายหลัง เป็นการสะท้อนให้เห็นว่าขณะที่นำสัตว์ไปเลี้ยงเด็ก ๆ ก็หาอุปกรณ์การเล่นและการกินติดตัวไปด้วย เพื่อความสนุกสนานและไม่น่าเบื่อ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของเด็กอีสานอีกมุมมองหนึ่ง

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายวัฒนา ป้อมชัย(ต้อง ต่่านเกวียน)
(Mr.Wattana Pomchal)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2498 จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน/สถานที่ทำงาน บ้านเลขที่ 269 หมู่ 2 ถนนโชคชัยเดชอุดม ตำบลด่านเกวียน
อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190

1.4 อาชีพ ศิลปินอิสระ

1.5 วุฒิการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ศึกษาศิลปะด้วยตนเอง

1.6 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย มากกว่า 25 ปี

1.7 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2522-2545 -การแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1-5 ณ หอศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- การแสดงผลงานศิลปกรรมกลุ่มประติมากรรมไทย ครั้งที่ 1-2 ณ หอศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- การแสดงผลงานนิทรรศการผลงานศิลปกรรม กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 1-8
ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ ,พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ ,
ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ ,
ห้างเซนทรัลพาร์ทเมนท์สโตร์ จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ ,ศูนย์สรรพสินค้า
ริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ ,สีลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- การแสดงผลงานศิลปกรรมกลางแจ้งฤดูหนาว ณ จังหวัดบุรีรัมย์

- การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย “โคราช 29” โดยบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม
ประเทศไทย
- นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย ปี 32 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัด
นครราชสีมา
- ร่วมแสดงกับศิลปินกลุ่มธรรม ครั้งที่ 6 ณ จังหวัดบุรีรัมย์

1.8 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย ประติมากรรม(Sculpture)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อผลงาน “ ช่างปั้นน้อย ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	ดินเหนียว
เทคนิค	ดินเผา(Terracotta) ความร้อน 1,200 องศาเซลเซียส
ขนาด	50 x 110 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) การสัมผัสชีวิตชาวบ้านที่ด่านเกวียน ได้เรียนรู้
วิถีชีวิตของช่างปั้นที่มีความเรียบง่าย สงบ รู้สึกถึงความอบอุ่น ความมีน้ำใจไมตรีของคนที่บ้าน

ด้านเกวียน แบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน การปั้นโอ่ง หม้อ ไห ภาชนะเครื่องใช้ต่างๆ ล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตมายาวนานของชุมชนแห่งนี้ อยากให้คนรุ่นใหม่ได้สัมผัส ผลงานการปั้นของช่างรุ่นเก่าๆ ซึ่งได้แสดงออกถึงภูมิปัญญาของช่างชาวบ้าน

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ลักษณะของผลงานประติมากรรมจะให้ความสำคัญของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) ซึ่งศิลปินสามารถถ่ายทอดออกมาในลักษณะเหมือนจริง(แต่ไม่เน้นรายละเอียด) การจัดวางองค์ประกอบตลอดจนท่าทางของรูปปั้น แสดงให้เห็นความผูกพันระหว่างภาชนะเครื่องปั้นดินเผากับชีวิตในวัยเด็กที่นี่ ผลงานได้แสดงให้เห็นพื้นผิว(Texture) ของดินเผาที่มีความงามอยู่ในตัวของมันเอง และได้บ่งบอกความรู้สึกของเด็กน้อยที่มีต่อเครื่องปั้นดินเผาได้เป็นอย่างดี

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) เป็นการเน้น/การย้า(Emphasis)ของรูปทรงให้มีท่าทางสง่างาม และเป็นการแสดงให้เห็นถึงทักษะการปั้นของศิลปินที่มีความชำนาญสามารถแสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกในผลงานได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสัดส่วน(Proportion) โดยเฉพาะความสวยงามของพื้นผิว(Texture)ของดินด้านเกวียนที่มีลักษณะพิเศษคุณสมบัติของดินที่นำมาปั้นนั้นมีส่วนผสมของธาตุเหล็กที่ทำให้ดินมีความแข็งแกร่ง สีสวยงาม

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อผลงาน “ความรักความผูกพัน”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	ดินเหนียว
เทคนิค	ดินเผา(Terracotta) ความร้อน 1,200 องศาเซลเซียส
ขนาด	40 x 100 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) หมูบ้านด่านเกวียนเป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงด้านเครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่โบราณ โดยการใช้ดินแถบแม่น้ำมูลมาปั้นเป็นภาชนะใช้สอยต่างๆ ศิลปินได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนแห่งนี้มาเป็นเวลาที่ยาวนาน ได้พบเห็นและสัมผัสวิถีชีวิตของชาวบ้านในช่วงที่ยังไม่เจริญ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีแต่ความเรียบง่าย ไม่มีไฟฟ้าใช้ ที่นี้มีแต่ความจริงใจให้กันและกัน ในตอนเย็นแม่จะพาลูกน้อยไปอาบน้ำที่ริมแม่น้ำมูล ทำให้เกิดภาพความประทับใจในความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูก

2.3.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ผลงานได้ให้ความสำคัญของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) โดยเฉพาะแม่กับลูกที่มีความรักความผูกพัน ศิลปินมีความชำนาญที่สามารถเผาแล้วไม่แตกร้าว การวางน้ำหนัก(Value)ของงานเพื่อให้เกิดความงามลงตัว นอกจากนี้ยังแสดงลักษณะพื้นผิว(Texture)ของดินที่ด่านเกวียนที่มีความงามอยู่แล้วประสานกับความสามารถของศิลปิน ทำให้งานมีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ถึงแม้ศิลปินได้ใช้สื่อระหว่างแม่กับลูกมาสร้างงานประติมากรรมให้เกิดความงาม แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับต้นๆคือ ความสมดุล(Balance)ของการวางท่าทาง โดยยังคงความงามงดงามไว้ ซึ่งศิลปินได้ถ่ายทอดออกมาในลักษณะเหมือนจริง แต่ไม่เน้นรายละเอียดมากนัก ผลงานบ่งบอกถึงความรู้สึกความผูกพันระหว่างแม่กับลูก

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อผลงาน “ ช่างปั้นน้อย ” เป็นการสะท้อนให้เห็นความผูกพันของช่างปั้นชาวบ้านที่ด่านเกวียน ที่ได้ดำเนินชีวิตด้วยการปั้นภาชนะเครื่องใช้ เช่น หม้อ ไห โอ่ง อ่าง ฯลฯ มาตั้งแต่สมัยโบราณ แล้วบรรทุกใส่เกวียนไปเร่ขายตามหมู่บ้านต่างๆ หรือแลกเปลี่ยนข้าวสาร ข้าวเปลือก และสินค้าป่า ปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบให้ทันสมัยมากขึ้น แต่ยังคงยึดขนบการที่ใช้มือและแป้นหมุนด้วยเท้า ซึ่งจะต้องอาศัยความชำนาญในการทำเป็นอย่างมาก เครื่องปั้นดินเผาที่ด่านเกวียนเป็นสื่อที่บ่งบอกถึงจิตวิญญาณของช่างปั้นได้เป็นอย่างดี

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อผลงาน “ ความรักความผูกพัน ” ศิลปินได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด่านเกวียน แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเองนี้ ศิลปินมีความเชื่อว่า “ชาวบ้านเป็นครูที่ดีที่สุด” ดังนั้น ผลงานจึงสะท้อนวิถีชีวิตของช่างปั้นที่ด่านเกวียนในอดีต ซึ่งมีแต่ความรู้สึกที่ดีต่อกัน ความอบอุ่น ความจริงใจของชาวบ้านเป็นพลังให้ชีวิตต้องต่อสู้ ผนวกกับภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์เครื่องปั้นดินเผาได้พัฒนาทั้งในด้านรูปแบบและด้านธุรกิจ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายศักดิ์ชัย อุทธิโท
(Mr.Sakchal Utttho)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 3 ตุลาคม พ.ศ. 2511 จังหวัดอุบลราชธานี

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน/สถานที่ทำงาน คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
โทร./โทรสาร 0-4371-2045

1.4 อาชีพ อาจารย์พิเศษ

1.5 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาจิตรกรรม

1.6 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 11-15 ปี

1.7 ประวัติการแสดงผลงาน

2527-2530 -นิทรรศการนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวอุบลราชธานี

-นิทรรศการ กลุ่มทะวาย ครั้งที่ 1-2

2531-2535 -นิทรรศการ “อนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีไทย” ร่วมกับ ตาวีเศษ

ณ โรงแรมอิมพีเรียล

-นิทรรศการ “เพื่อสิ่งแวดล้อม” ร่วมกับ ตาวีเศษ ณ โรงแรมแลนด์มาร์ค

-ร่วมแสดงกับนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ศาลาพระเกี้ยว

-ร่วมเขียนกำแพงเพื่อรณรงค์สิ่งแวดล้อมกับตาวีเศษ ณ อาคารเสริมมิตรทาวเวอร์

-การประกวดภาพเขียนดอกราชพฤกษ์

-ศิลปกรรมศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 5

-นิทรรศการวันเกิดเพาะช่าง

2536-2537 -นิทรรศการที่ Dronninglund Kunstcenter เดนมาร์ค 1993, 1994

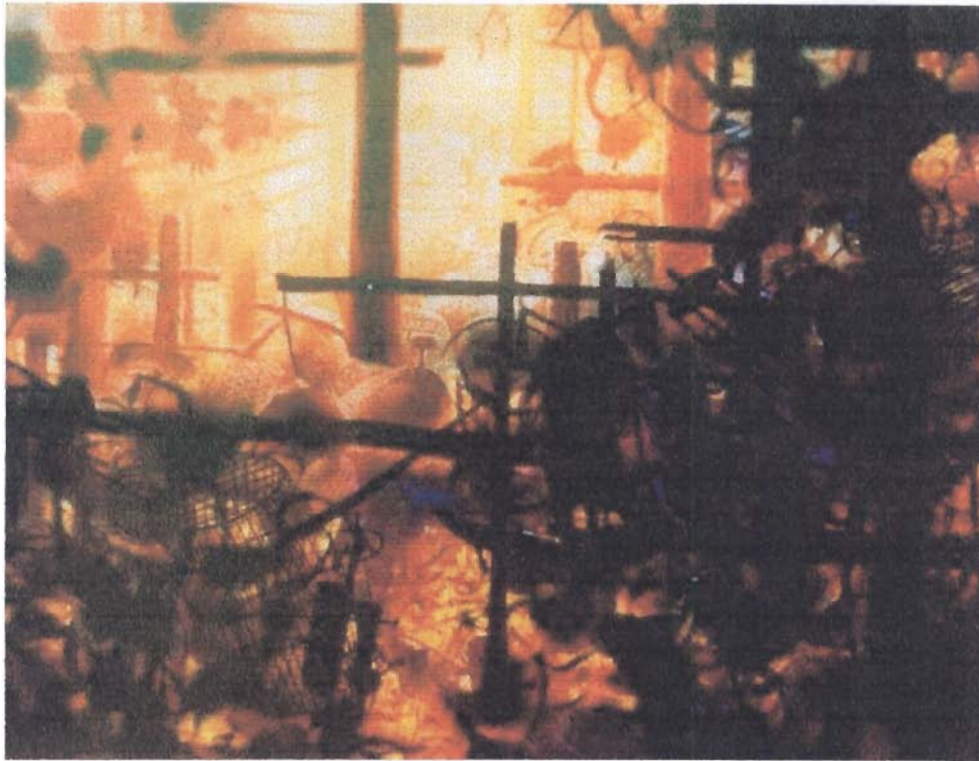
-นิทรรศการนักศึกษาวิทยาลัยช่างศิลป์

- นิทรรศการ 16 ศิลปิน 16 อารมณ์
- นิทรรศการที่แกลเลอรีโอเกิลวี แอนิเมเธอร์
- นิทรรศการทิวทัศน์ ณ ดิกลนครซ์ดาฯ
- นิทรรศการนักศึกษาคณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- นิทรรศการทิวทัศน์ที่ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- ศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 8
- นิทรรศการภาพเหมือน ของธนาคารกสิกรไทย
- นิทรรศการทิวทัศน์ที่สมาคมฝรั่งเศส
- นิทรรศการศิลปกรรมฟิลลิปมอร์ริส
- 2538-2539 -นิทรรศการกลุ่มไท-อีสาน ครั้งที่ 2
- นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9
- ศิลปกรรมของบริษัทสหวิริยาโอเอ
- ศิลปกรรมด้านภัยเอดส์
- นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย
- นิทรรศการดอกไม้และทิวทัศน์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร
- นิทรรศการศิลปกรรมยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน โดยฟิลลิปมอร์ริส
- 2540-2543 -นิทรรศการศิลปกรรมของ ป.ต.ท.
- ศิลปกรรมแห่งชาติ
- ศิลปกรรมร่วมสมัยธนาคารกสิกรไทย
- จิตรกรรมบัวหลวง
- นิทรรศการคู่ ที่โรงแรมอินเตอร์คอน
- นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์
- นิทรรศการที่หอศิลป์แห่งชาติ กรุงโตเกียว
- นิทรรศการความประทับใจหลวงพระบาง
- นิทรรศการบึงบอระเพ็ด 1999
- นิทรรศการสายน้ำของแผ่นดิน
- นิทรรศการศิลปกรรมนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิลปกรรมที่ประเทศออสเตรเลีย
- นิทรรศการประกวดผ้าต้นแบบลายปักผ้า ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
- นิทรรศการเพื่อช่างที่โรงแรมดุสิตราควุ่นา ภูเก็ต
- นิทรรศการเทิดพระเกียรติที่ซีคอนสแควร์
- นิทรรศการ 55 ปี ศิลปากร ณ หอศิลป์แห่งชาติ
- นิทรรศการศิลปกรรมยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย โดยฟิลลิปมอร์ริส
- นิทรรศการเพื่อการกุศลบูรณะชนบทร่วมกับสโมสรโรตารีเบ็ญจศิริ
- นิทรรศการเพื่อประชาสัมพันธ์และร่วมหาต้นทุนสร้างหอศิลป์ร่วมสมัย ณ โรงแรมราชพฤกษ์ จังหวัดนครราชสีมา
- นิทรรศการการกุศลเพื่อเด็ก และสตรีที่ด้อยโอกาส

1.8 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “วิถีชีวิตในชนบท 9 ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีน้ำมัน , ผ้าใบ

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)

ขนาด 200 x 300 เซนติเมตร พ.ศ. 2540

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) คนอีสานส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีอาชีพประมงน้ำจืด คนอีสานต้องคิดประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาชีพและใช้ในครัวเรือน ประกอบด้วย เครื่องจักสาน เช่น ช้อน ,ตุ้ม , เข่ง , กะติบข้าว , หวด , กระบุง ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนวิถีชีวิตของคนอีสาน

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ศิลปินได้นำเอาเครื่องมือและเครื่องใช้ของคนในชนบทมาเป็นสัญลักษณ์แทนความรู้สึกและการดำเนินชีวิต ภาพจึงออกมาในลักษณะให้ความสำคัญแก่รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของเครื่องจักสานในรูปแบบต่างๆ การให้น้ำหนัก(Value)ของสีที่ศิลปินให้ความสว่างอยู่ในส่วนที่ไกลออกไป และส่วนที่ใกล้จะมีน้ำหนักเข้มหรือมืด ทำให้

มองเห็นภาพรูปทรงของเครื่องจักสานได้อย่างชัดเจน การใช้โทนสีที่อบอุ่นไปจนถึงร้อนบอกความรู้สึกของคนที่ใช้เครื่องมือเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ในการจัดวางภาพ ศิลปินให้ความสำคัญของการลดหลั่น(Gradation)ของเครื่องจักสานที่มีระยะความใกล้-ไกล โดยให้แสงสว่างพุ่งเข้ามาจากด้านนอก ซึ่งข้างในจะมีมืดกว่า ทำให้เกิดบรรยากาศของแสงมากระทบรูปทรงของเครื่องจักสาน โดยเฉพาะการใช้สีในโทนร้อนได้อย่างกลมกลืน(Harmony) และทักษะในการเขียนภาพผสมผสานจินตนาการของศิลปิน ทำให้เกิดภาพที่แปลกตาและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ ความสงบสุขและความดีงามในวิถีชีวิตชนบทไทย 2 ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน ,ผ้าใบ
เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)
ขนาด	100 x 120 เซนติเมตร พ.ศ. 2541

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ชาวเกษตรกรที่มีอาชีพทำนาทำไร่ สิ่งที่มีมุ่งหวังหรือคาดหวังไว้คือ ผลผลิตทางการเกษตรที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตโดยตรง อันเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ศิลปินต้องการแสดงออกลักษณะรูปทรง สี และแสงเงาบรรยากาศ ที่เป็นลักษณะเฉพาะตัว

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ศิลปินต้องการแสดงออกรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)อันเป็นสัญลักษณ์ของความสุข ความดีงามตามวิถีชีวิตในชนบท การใช้สี(Color)มีความอบอุ่นและรุนแรง บอกถึงความรู้สึกของการมีพลัง ซึ่งเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตในชนบท บรรยากาศของแสงเงาให้ความรู้สึกตื่นเต้น เคลื่อนไหว ตลอดจนการแสดงด้านพื้นผิว(Texture)ที่สามารถเลียนแบบได้เหมือนจริง

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปินให้ความสำคัญของความกลมกลืน(Harmony)ในเรื่องของสี และบรรยากาศ นอกจากนี้ภาพยังให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว(Movement)เล็กน้อย ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของศิลปินเอง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “วิถีชีวิตในชนบท 9” ศิลปินได้นำเอาเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวอีสานที่เรามักจะเห็นอยู่เสมอ โดยแขวนอยู่ที่ถุนบ้านข้างรอบบ้านบ้าง มาถ่ายทอดความรู้สึกที่มีต่อวิถีชีวิตในชนบท เครื่องจักสานและเครื่องมือเหล่านี้มีความผูกพันกับคนอีสานมาโดยตลอด ไม่ว่าจะเครื่องจับปลา เช่น ช้อง ไซ ตุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ความสงบสุขและความดีงามในวิถีชีวิตในชนบท 2” ศิลปินได้นำสื่อสัญลักษณ์ทางด้านผลผลิต(ข้าวโพด)ของชาวเกษตรกรรมมาแสดงออกแทนความสุขและความดี เพราะถ้าผลผลิตดีมีคุณภาพก็ส่งผลให้ชีวิตของชาวเกษตรกรรมมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ศิลปินได้แสดงความสำคัญของเนื้อหาและความงามทางด้านศิลปะควบคู่กันจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

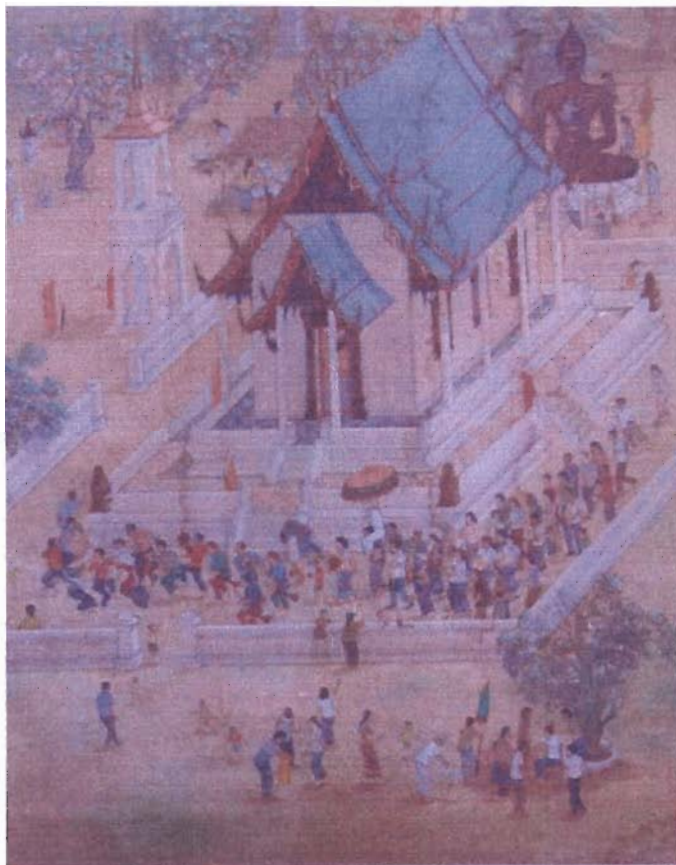

1.1 ศิลปิน นายสมยศ ไตรเสนีย์
(Mr.Somyos Trisanee)

- 1.2 วัน เดือน ปี เกิด 19 มกราคม พ.ศ. 2500 จังหวัดอุดรธานี
- 1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน/สถานที่ทำงาน บ้านเลขที่ 338 หมู่ 10 ถนนจำปี อำเภอกุมภวาปี
จังหวัดอุดรธานี 41110
โทร. 0-4233-1497
- 1.4 อาชีพ ศิลปินอิสระ / อาจารย์พิเศษ
- 1.5 วุฒิมัธยมศึกษา ปริญญาตรี(สาขาศิลปไทย)
- 1.6 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี
- 1.7 ประวัติการแสดงผลงาน
- 2523 -การแสดงศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1
- 2524 -นิทรรศการจิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 5 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ
จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- 2526 -การแสดงศิลปกรรมกลุ่มสะท้อนพุทธศิลป์กับศิลปินทั้ง 4 ณ วัฒนธรรม แกลเลอรี
-นิทรรศการศิลปกรรมกลุ่มศิลปะไทย 23 ครั้งที่ 3 ณ กรุงเทพฯและฮ่องกง
- 2530 -นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสเฉลิม
พระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย กรุงเทพฯ
- 2536 -นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริ
นายก เนื่องในโอกาสฉลองพระชนมายุ 80 พรรษา ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่ง
ประเทศไทย
- 2537 -นิทรรศการศิลปินกลุ่มไท-อีสาน ครั้งที่ 1
- 2539 -นิทรรศการพู่กันทอง เนื่องในโอกาสกาญจนาภิเษก ณ สำนักงานใหญ่ธนาคาร
กสิกรไทย กรุงเทพฯ
-นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9
- 2541 -นิทรรศการ “ภาพอีสาน” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2543 -นิทรรศการศิลปกรรม กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “อีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 1.8 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ บวชนาค ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีฝุ่น , กระดาษสา

เทคนิค สีฝุ่นบนกระดาษสา(Tempera on Paper)

ขนาด 100 x 140 เซนติเมตร พ.ศ. 2522

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

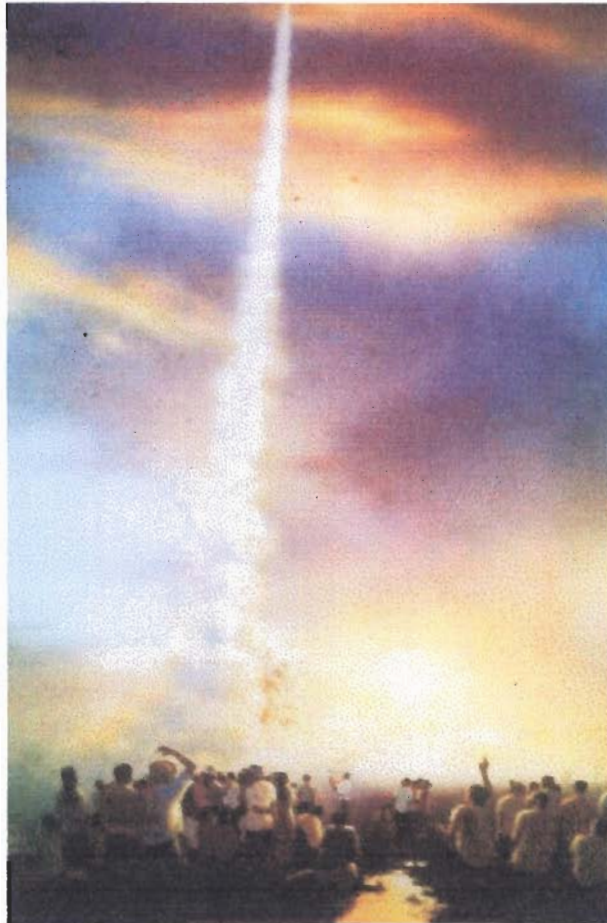
แนวความคิดของผลงาน(Concept) โดยทั่วไปผู้ชายเมื่อเติบโตขึ้นอยู่ในวัยหนุ่ม พ่อและแม่ก็จะให้บวชเพื่อศึกษาหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนา ให้รู้จัก บาป บุญ คุณ โทษ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าการบวชถือว่เป็นการทดแทนบุญคุณของบิดามารดาที่ได้เลี้ยงดูเรามา

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ศิลปินใช้สีฝุ่น ซึ่งเป็นสีที่ใช้เขียนผลงานจิตรกรรมไทยมาตั้งแต่โบราณ แต่ศิลปินได้เขียนภาพในลักษณะจิตรกรรมไทยร่วมสมัย และยังใช้ความสำคัญของเส้น(Line) เพราะต้องใช้ตัดเส้นขอบของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ที่มีลักษณะท่าทาง อริยาบทต่างๆ โดยมีน้ำหนัก(Value)ของแสงเงาเหมือนจริง ซึ่งงานจิตรกรรมไทยในอดีตจะไม่มีแสงเงา

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ในการเขียนภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย ด้วยเทคนิคสีฝุ่น ซึ่งเป็นสีที่นิยมใช้เขียนจิตรกรรมไทยประเพณีมีขั้นตอนและเทคนิคการเขียนที่นำศึกษาความสดใสของสีฝุ่นมีไม่มากนัก ทำให้ภาพมีความกลมกลืน(Harmony)ในเรื่องของสี การจัดวางภาพยึดหลักความลดหลั่น(Gradation)ของรูปร่าง/ รูปทรง(Shape / Form)ให้มีระยะใกล้-ไกล เป็นภาพที่มองจากที่สูงลงมาข้างล่าง ทำให้มองเห็นอริยาบถของผู้คนกำลังทำพิธีบวงสรวงในลักษณะต่าง ๆ กัน

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ บุญบังไฟ ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีน้ำมัน ,ผ้าใบ

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)

ขนาด 80 x 60 เซนติเมตร พ.ศ. 2541

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เมื่อถึงเดือนหก ก่อนเริ่มต้นทำนา ชาวบ้านจะร่วมกันทำบังไฟ แล้วจัดเป็นขบวนแห่รอบหมู่บ้านนั้น มีการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอย่างสนุกสนาน เพื่อนำบังไฟไปจุดบริเวณที่เตรียมไว้ ซึ่งมักจะเป็นทุ่งนาที่ห่างไกลชุมชน ขณะที่จุดบังไฟก็จะมีการลั่น

ว่าบั้งไฟของตนจะจุดขึ้นได้หรือไม่ การจุดบั้งไฟถือว่าเป็นการบอกกล่าวกับพญาแถนขอบันดาลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การจัดวางภาพศิลป์ให้ความสำคัญกับบรรยากาศ สี(Color)ที่มีความสดใสผสมผสานกับจินตนาการของศิลปิน โดยการระบายสีในรูปแบบสมัยใหม่ อาจเกินความจริงไปบ้างแต่ให้ความรู้สึกสวยงาม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของศิลปิน การเขียนภาพมีลักษณะเหมือนจริง(Realism) เน้นแสงเงาตามธรรมชาติ และยังคงตัดเส้นขอบของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ตามลักษณะของการเขียนภาพจิตรกรรมไทยโดยทั่วไป

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) เนื่องจากศิลปินใช้เทคนิคการเขียนในลักษณะจิตรกรรมไทยร่วมสมัยทำให้ภาพมีบรรยากาศที่กลมกลืน(Harmony) โดยเฉพาะบรรยากาศของท้องฟ้าผสมผสานกับน้ำหนักของแสงเงา ศิลปินมีทักษะในการเขียนภาพเหมือนจริงจึงสามารถถ่ายทอดริยาบถและอารมณ์ของผู้คนที่มาร่วมงานบุญบั้งไฟได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ บวชนาค ” ประเพณีการบวชนาคเป็นประเพณีที่สามารถพบเห็นได้ในทุกภาคของประเทศไทย เพราะประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ ลักษณะในการทำพิธีก็จะคล้ายกัน จะมีแตกต่างกันบ้างในลักษณะของขบวนแห่ นาค การแต่งกายของผู้มาร่วมงานบวชก็มักจะแต่งกายด้วยผ้าไหมหรือผ้าฝ้าย ที่มีลวดลายที่งดงาม ในภาคอีสานมีการนำเครื่องดนตรีพื้นบ้านมาบรรเลงร่วมในขบวนแห่อย่างครื้นเครง ประเพณีการบวชนาคนอกจากเป็นการศึกษาหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว ยังเชื่อว่าเป็นการตอบแทนบุญคุณบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดูมา

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ บุญบั้งไฟ ” เป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาซึ่งอยู่ใน “ฮีตสิบสอง” คือ เดือนหกบุญบั้งไฟ เนื้อหาชื่อภาพตรงกับภาพของศิลปิน นคร เหล่าหล้า ที่เขียนภาพ “บุญบั้งไฟ” แต่ศิลปิน สมยศ ไตรเสนีย์ จะถ่ายทอดเนื้อหาในช่วงที่มีการจุดบั้งไฟ ลักษณะของการพุ่งทะยานของบั้งไฟขึ้นสู่ท้องฟ้าที่สวยงาม ตามจินตนาการของศิลปินที่มองเห็นคุณค่าของความงาม

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายสมพร ชุบสุวรรณ
(Mr.Somporn Choupsuwan)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 15 ธันวาคม พ.ศ. 2506 จังหวัดมหาสารคาม

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 33 / 50 ถนนศรีสวัสดิ์ดำเนิน ตำบลตลาด
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน โปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000
โทร. 0-4372-2118-19 ต่อ 328

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาจิตรกรรมไทย

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 11-15 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2536 -จิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เนื่องในวโรกาส
เฉลิมพระชนมพรรษา 60 พรรษา โดยธนาคารกสิกรไทย
- 2537-2543 -ร่วมแสดงผลงานศิลปกรรมนิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญจร กลุ่มไท-อีสาน
ครั้งที่ 1-6
- 2540 -นิทรรศการ “สุขภาพดีถ้วนหน้าเพราะพระบารมี” โดยกระทรวงสาธารณสุข
- 2541 -จิตรกรรม “มองสิงห์ผ่านศิลป์ 65 ปี” โดยบริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด
ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
- ศิลปกรรม “ภาพอีสาน” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จิตรกรรมบัวหลวง ครั้งที่ 22 ณ หอศิลป์ผ่านฟ้า ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ

- 2544 -การแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรมสีน้ำ ของคณาจารย์สถาบันราชภัฏอีสาน
 ๓ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “สาวกวักไหม ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีอะครีลิค ,ผ้าใบ

เทคนิค สีอะครีลิคบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)

ขนาด 62 x 89 เซนติเมตร พ.ศ. 2540

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นความประทับใจในอดีตของหมู่บ้านโนชนบท อีสาน เวลากลางคืนหญิงสาวในหมู่บ้านก็จะปั่นฝ้ายบริเวณลานบ้าน แล้วชายหนุ่มก็จะมาพูดคุยด้วย หญิงสาวก็จะเตรียมเส้นยาสูบไว้รอชายหนุ่ม ขณะทำการปั่นฝ้ายก็จะมีกรพูดคุยกันไปด้วย เป็นที่ สนุกสนานเพลิดเพลิน

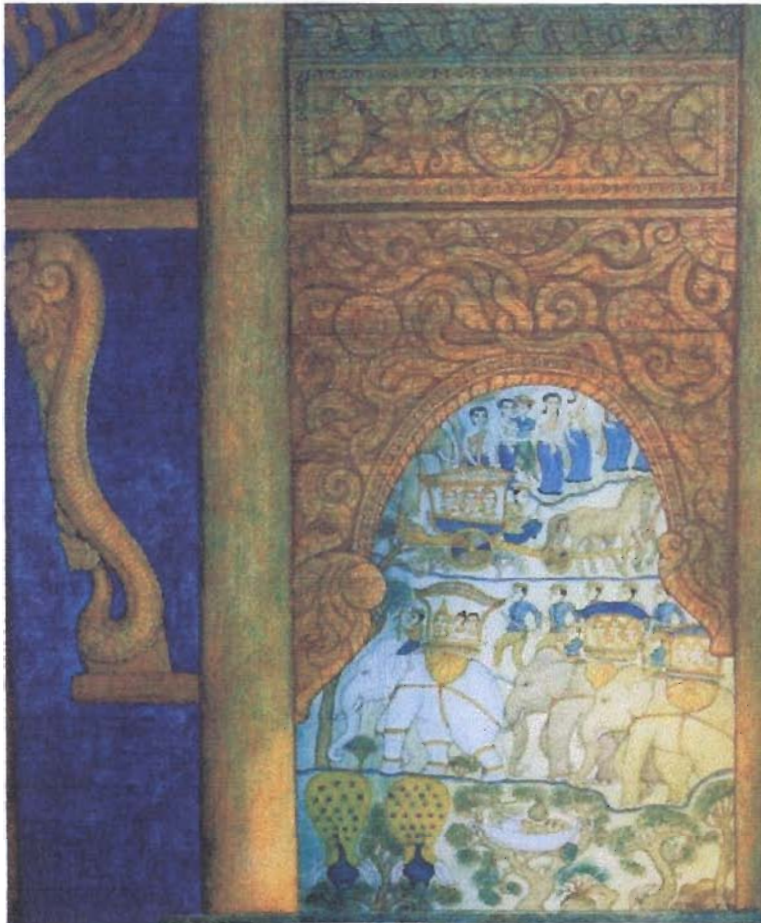
2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ภาพ “สาวกวักไหม” ตามปกติหญิงสาวจะทำการปั่นฝ้ายเป็นกลุ่มอยู่ลานบ้าน แต่ศิลปินได้เลือกเอามาสร้างสรรค์เพียงตัวแทนหญิงและชายที่กำลังปั่นฝ้ายและพูดคุยกัน โดยให้ความสำคัญของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ที่เป็นลักษณะจิตรกรรมไทย ซึ่งมีความงดงามของท่าทางและความอ่อนช้อยอยู่ในตัว โดยไม่มีน้ำหนัก(Value)

ของแสงเงา แต่จะใช้เส้น(Line)เป็นตัวกำหนดรูปทรงเป็นสำคัญ การสร้างพื้นผิว(Texture)ด้วยพู่กันให้ความรู้สึกที่น่าสนใจ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดวางภาพได้ใช้หลักความสมดุล(Balance)ซ้าย-ขวา โดยเน้นหญิงสาวที่กำลังปั่นฝ้ายเป็นเส้นด้าย และมีชายหนุ่มกำลังหยิบเส้นบุหรีที่วางเตรียมรอไว้ชั้นมาสูบ ภาพด้านหลังดวงจันทร์และดวงดาวแสดงให้ทราบว่าเป็นเวลากลางคืน ซึ่งการให้น้ำหนัก(Value)ของสีให้ความรู้สึกสงบเงียบ กริยาท่าทางของหญิงสาวและชายหนุ่มที่อ่อนช้อยและงดงามตามลักษณะของผลงานจิตรกรรมไทย

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ ลวดลายในลิมพื้นบ้านอีสาน ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะคริลิก , ผ้าใบ
เทคนิค	สีอะคริลิกบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)
ขนาด	80 x 100 เซนติเมตร
	พ.ศ. 2543

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ศิลปินมีความประทับใจในผลงานจิตรกรรมพื้นบ้านอีสานอยู่หลายแห่ง แล้วนำมาจัดองค์ประกอบของภาพขึ้นมาใหม่ ลวดลายไม้ที่ดูพริ้วและคันทวย

ได้มาจากจังหวัดร้อยเอ็ดและกาฬสินธุ์ จิตรกรรมฝาผนังนอกโบสถ์ได้มาจากวัดบ้านยาง อำเภอเบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

2.2.4 ด้านทัศนศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เป็นผลงานที่ผสมผสานระหว่างจิตรกรรมไทยประเพณีและจิตรกรรมไทยร่วมสมัย สืบเกิดได้จากการเขียนภาพจิตรกรรมพื้นบ้านอีสาน ใช้เส้น(Line)เป็นตัวกำหนดขอบเขตของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)เป็นสำคัญ โดยพยายามเลียนแบบให้เหมือนของเดิมแต่ได้เพิ่มบรรยากาศของภาพให้มีแสงสว่างของเทียนที่จุดไว้หน้าโบสถ์ ตลอดจนการใช้สีก็มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของงานจิตรกรรมพื้นบ้านโดยเฉพาะสีน้ำเงินคราม

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินต้องเน้นความกลมกลืน(Harmony)ของบรรยากาศ ความงามของจิตรกรรมพื้นบ้านอีสานและสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา การเน้น/การย้ำ(Emphasis)ให้เห็นความสามารถของช่างพื้นบ้านอีสานทั้งด้านสถาปัตยกรรมและจิตรกรรมที่มีต่อศาสนา

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “สาวกักไหม” เป็นประเพณีที่หญิงสาวทำการปั่นฝ้ายในเวลากลางคืน ซึ่งเป็นช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าวเข้าสู่ฤดูหนาว หญิงสาวจะเตรียมยาสูบไว้รอชายหนุ่ม ชายหนุ่มก็จะมาพูดคุยหยอกล้อเป็นเพื่อน ซึ่งมีการเรียกประเพณีนี้ว่า “ลงช่วง” ในบางครั้งชายหนุ่มก็จะนำเครื่องดนตรีติดตัวมาด้วยเพื่อมาบรรเลงให้เป็นที่สนใจแก่หญิงสาว เช่น แคน พิณ ซอ เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาของผลงานชิ้นนี้มีลักษณะคล้ายกับผลงานของศิลปินเลอพงษ์ พุฒิชชาติ ชื่อภาพ “การเดินทางของชีวิต 1” ที่หญิงสาวกำลังสาวไหม และมีชายหนุ่มมาเป่าแคนให้ฟัง แต่ประเพณีลงช่วงนิยมทำในเวลากลางคืน บางครั้งก็ก่อกองไฟกลางลานบ้านซึ่งแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวอีสานได้เป็นอย่างดี

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ลวดลายในลิมพื้นบ้านอีสาน” ศิลปินมีความประทับใจผลงานจิตรกรรมพื้นบ้านอีสานที่เขียนอยู่ด้านนอกของโบสถ์ ซึ่งนับวันจะหาดูได้ยาก เนื้อหาของภาพเขียนพื้นบ้านอีสานจะเกี่ยวกับพระเวสสันดร แต่จะมีเครื่องแต่งกายแบบพื้นบ้าน การใช้สีนิยมใช้สีน้ำเงินเป็นส่วนใหญ่ เป็นเอกลักษณ์ของภาพเขียนพื้นบ้านอีสาน ลวดลาย รูปร่าง เรื่องราวที่ปรากฏบนฝาผนังโบสถ์อีสาน ย่อมบ่งบอกถึงจิตวิญญาณ ภูมิปัญญาและอารยธรรมมาอย่างยาวนาน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายสนาม จันท์เกาะ
(Mr.Sanam Janko)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 18 มิถุนายน พ.ศ. 2491 จังหวัดหนองคาย

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน/สถานที่ทำงาน บ้านเลขที่ 170 / 2 ถนนบุรีรัมย์-พุทธโธสง อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ 31000 โทร. 0-4461-3687

1.4 อาชีพ เกษียณอายุราชการ / ศิลปินอิสระ

1.5 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี สาขาไทยคดีศึกษา

1.6 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย มากกว่า 25 ปี

1.7 ประวัติการแสดงผลงาน

2509 - ศิลปร่วมสมัย ณ แกลเลอรี 20 กรุงเทพฯ

2510 - ศิลปร่วมสมัย ณ กรุงเทพคริสเตียนเซ็นเตอร์ กรุงเทพฯ

2512 - ศิลปร่วมสมัย ณ วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา

- ศิลปร่วมสมัยจากอีสาน ณ เอ.ยู.เอ กรุงเทพฯ

- ศิลปร่วมสมัยในพิธีเปิดอาคารบริติชเคาร์ซิดแห่งใหม่ สยามสแคว์ กรุงเทพฯ

2516 - ศิลปร่วมสมัย เปิดศูนย์ศิลปเมฆพยัพ(มูลนิธิจุมภฏ พันธุ์ทิพย์) สาทรใต้
กรุงเทพฯ

2522 - ครอบรอบ 5 ปี หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ

2523 - ศิลปกรรมร่วมสมัย ปี 2523 ณ ธนาคารกสิกรไทย กรุงเทพฯ

- นิทรรศการศิลปกรรมกลางแจ้งฤดูหนาวปี 23 ณ สนามหน้าศาลากลางจังหวัด
บุรีรัมย์

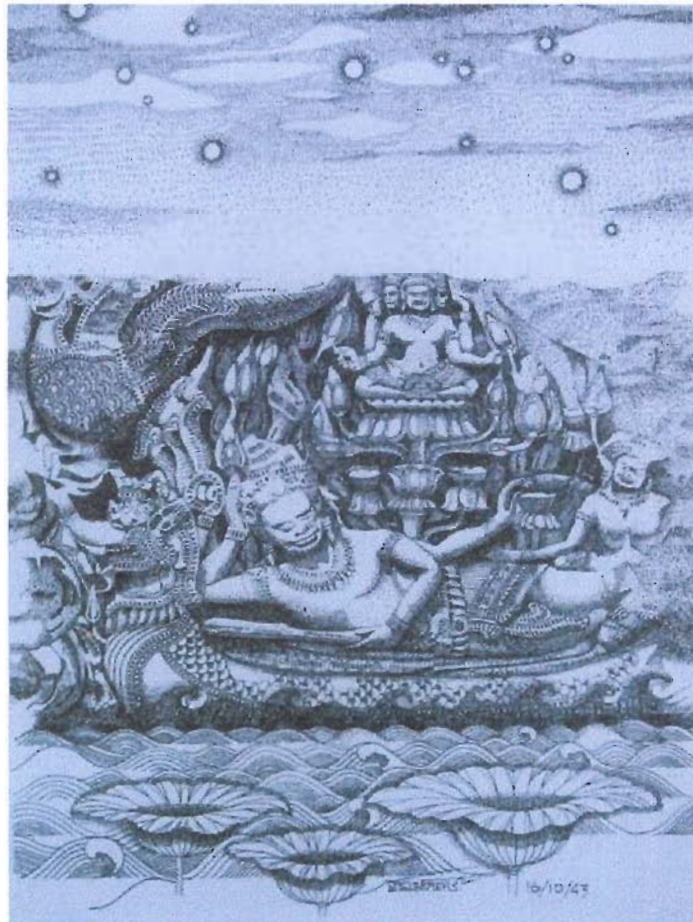
2524 - ศิลปกรรมร่วมสมัยครอบรอบ 25 ปี วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา วิทยาเขต
เทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา

- 2524 - ศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ
- 2524 - ศิลปร่วมสมัย ศิลปินเชื้อเชิญของ ทิสโก้ ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ
- 2525 - ศิลปร่วมสมัย 4 ศิลปินอีสาน ณ หอศิลป์บุรีรัมย์
- 2526 - นิทรรศการกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 1 ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ และ มหาวิทยาลัยขอนแก่น , หอประชุมวุฒิจตุรงค์การ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2526 - ศิลปร่วมสมัย สมาคมประติมากรรมแห่งประเทศไทย ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2527 - นิทรรศการศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 2 ชุด “อีสานร่วมสมัย” ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ , มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอประชุมวุฒิจตุรงค์การ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2529 - นิทรรศการศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 3 ชุด “ของดีอีสาน” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
- 2529 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย โคราซ 29 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมา
- 2530 - นิทรรศการศิลปกรรมกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 4 ณ ศูนย์สังคีต ธนาคารกรุงเทพ จำกัด กรุงเทพฯ
- 2531 - ศิลปกรรมร่วมสมัย 8 ศิลปินอีสานสู้ได้ ณ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2532 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย ปี 32 ณ สถาบันราชมงคลฯ จังหวัดนครราชสีมา
- 2533 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 5 ชุด “เบิ่งฟ้า แนมดิน” ณ ห้างเซ็นทรัลพาร์ทเมนท์สโตร์จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ
- 2535 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 6 ชุด “เทิงฟ้า บ่มีนกบิน เเทิงดิน บ่มีลำสัตว์” ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ
- แสดงงานศิลปกรรมร่วมสมัยกลุ่มสัมพันธ์ ครั้งที่ 1 - 2 - 3
- 2541 - นิทรรศการศิลปกรรม(เขียนสด) 25 ปี 14 ตุลา ณ ท้องสนามหลวง กรุงเทพฯ
- 2541 - นิทรรศการศิลปกรรมร่วมสมัย “ภาพอีสาน” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2542 - นิทรรศการศิลปกรรมเนื่องในวาระครบรอบ 100 ปี ชาตกาล รัฐบาลบุรุษอาวุโส ดร.ปรีดี พนมยงค์ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
- การแสดงศิลปกรรม ดินชีวิตให้สายน้ำ สืบสานความเป็นไทย ถวายในหลวง “แม่น้ำของแผ่นดิน” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2543 - นิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ร่วมกับกลุ่มศิลปิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “อีสานมีอนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544-2545 - นิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 ร่วมกับกลุ่มศิลปิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแสง ปั่นแต่ม” ณ สีสลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.8 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ นารายณ์บรรทมสินธุ์ ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ กระดาษอาร์ต ,หมึก ,ปากกา

เทคนิค วาดเส้น(Drawing)

ขนาด 70 x 95 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ปราสาทพนมรุ้งเป็นเทวสถานที่สร้างขึ้นเป็นวิมานของพระศิวะ ตามคัมภีร์ของศาสนาฮินดูไสวณิกาย ตั้งตระหง่านอยู่บนยอดของภูเขาไฟ เป็นการเผยแพร่ผลงานทางด้านโบราณสถาน โดยเขียนออกมาในลักษณะ ดิน น้ำ ลม ไฟ

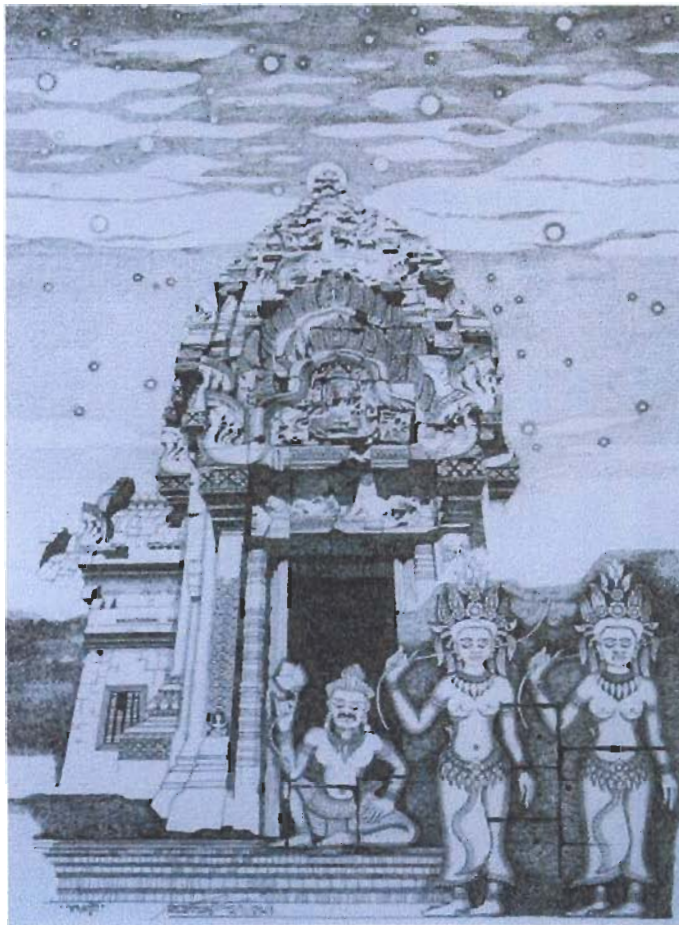
2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ลักษณะผลงานวาดเส้น(Drawing) จะให้ความสำคัญของเส้น(Line) โดยทำให้เกิดน้ำหนัก(Value)ต่างๆ และมีรูปร่าง/รูปทรง(Shape/Form)

ที่เด่นชัด สามารถแสดงออกทางอารมณ์ตามความรู้สึกของศิลปินได้ไม่แพ้การใช้สี(Color) ซึ่งศิลปินมีความสามารถและทักษะในการวาดเส้นได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างพื้นผิว(Texture)ของภาพได้อย่างงดงาม

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินได้นำหลักความลดหลั่น(Gradation)แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ พื้นน้ำที่มีรูปดอกบัว ภาพพระราชนัดดาบรมลลิต และ ท้องฟ้า ซึ่งแต่ละส่วนได้แสดงออกถึงความรู้สึกที่แตกต่างกัน เช่น ท้องและพื้นน้ำจะมีความเคลื่อนไหว/จังหวะ(Movement / Rhythm) ภาพพระนารายณ์บรมลลิตมีความสง่างาม มีพลังและเป็นการแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ ศรี-ศรี บุรีรัมย์หมายเลข 2 ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	กระดาษอาร์ต ,หมึก ,ปากกา
เทคนิค	วาดเส้น(Drawing)
ขนาด	84 x 117 เซนติเมตร
	พ.ศ. 2543

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) คำว่า “ศรี ศรี” ในที่นี้ หมายถึง สิ่งดีงาม มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ ปราสาทหินพนมรุ้ง อันเป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู ในภาพเป็นการถ่ายทอดให้เห็นเทวดาชายและหญิงได้นำดอกบัวมาบูชาเทพเจ้าในศาสนาฮินดู มีทั้งพระศิวะ พระวิษณุ และเทพประจำทิศต่างๆ

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ลักษณะผลงานคล้ายกับผลงานชิ้นที่ 1 เพราะใช้เทคนิควาดเส้น(Drawing)เหมือนกัน แต่การจัดวางองค์ประกอบของภาพให้ความสำคัญของพื้นที่ว่าง(Space)มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันรูปร่าง/รูปทรง(Shape/Form)ของปราสาท มีรายละเอียดและการตัดทอนบางส่วนที่ไม่จำเป็นออกไป ให้เหลือแต่ส่วนที่แสดงให้เห็นเป็นสัญลักษณ์ของปราสาท

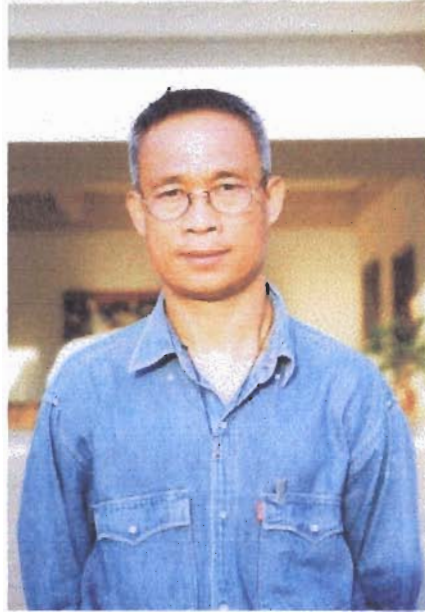
การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดวางภาพเน้นให้เห็นความสมดุล(Balance)ของซ้าย-ขวา และยึดหลักของการลดหลั่น(Gradation)คือ ระยะเวลา ระยะเวลา และระยะเวลาไกลสุด ลักษณะของท้องฟ้าให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว(Movement / Rhythm) ศิลปินสามารถวาดเส้นลักษณะของปราสาทได้เหมือนจริง และบางส่วนก็ตัดทอนเพื่อให้เกิดความงามทางด้านศิลปะ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ พระนารายณ์บรรทมสินธุ์ ” เป็นการสะท้อนให้เห็นความงามทั้งในด้านฝีมือช่างและเนื้อหาสาระของภาพสลักหินที่ปราสาทพนมรุ้ง ซึ่ง จรรยา มานะวิท (2531)ได้กล่าวถึงที่หลังไว้ดังนี้ ประตุมุขโขงปราสาทประธานด้านหน้า(ด้านตะวันออก)สลักภาพพระนารายณ์บรรทมสินธุ์ หรือ วิษณุอนันตเศยณะ เป็นภาพพระวิษณุบรรทมตะแคงอยู่เหนือพระยานันตนาคราช ซึ่งในที่นี่มีมกรรองรับอยู่อีกชั้นหนึ่ง มีดอกบัวผุดขึ้นจากพระนาภี แต่ในที่นี่มีมาจากด้านข้างของพระวิษณุ มีพระพรหมประทับอยู่ในดอกบัว ที่เบื้องพระบาทมีพระศรีหรือพระลักษมีชายาของพระองค์ประทับนั่งอยู่ ซึ่งปราสาทพนมรุ้งเป็นศาสนสถานในศาสนาฮินดู

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ ศรี-ศรี บุรีรัมย์ หมายเลข 2 ” เป็นที่ทราบกันดีว่า โบราณสถานในภาคอีสานนั้น ปราสาทพนมรุ้งเป็นโบราณสถานที่น่านับได้ว่าเป็นสมบัติศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ อยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งตระหง่านอยู่บนยอดของภูเขาไฟ เป็นวิมานของพระศิวะตามคัมภีร์ของศาสนาฮินดูไศวนิกาย ฝีมือการก่อสร้างและการแกะสลักลวดลายประดับมีความปราณีตมาก แสดงให้เห็นถึงพลังความศรัทธาอันสูงส่งของมนุษย์ต่อเทพเจ้า และความยิ่งใหญ่ของผู้สร้าง ซึ่งมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ และคุณค่าทางด้านความงาม

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายสมาน แสงทอง
(Mr.Sman Saengthon)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 14 มกราคม พ.ศ. 2501 จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน/สถานที่ทำงาน บ้านเลขที่ 56 หมู่ 3 ถนนอุดมพร ตำบลด่านเกวียน
อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190 โทร. 0-4437-5133

1.4 อาชีพ ศิลปินอิสระ

1.5 วุฒิการศึกษา อนุปริญญา ป.ว.ส.จิตรกรรม

1.6 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี

1.7 ประวัติการแสดงผลงาน

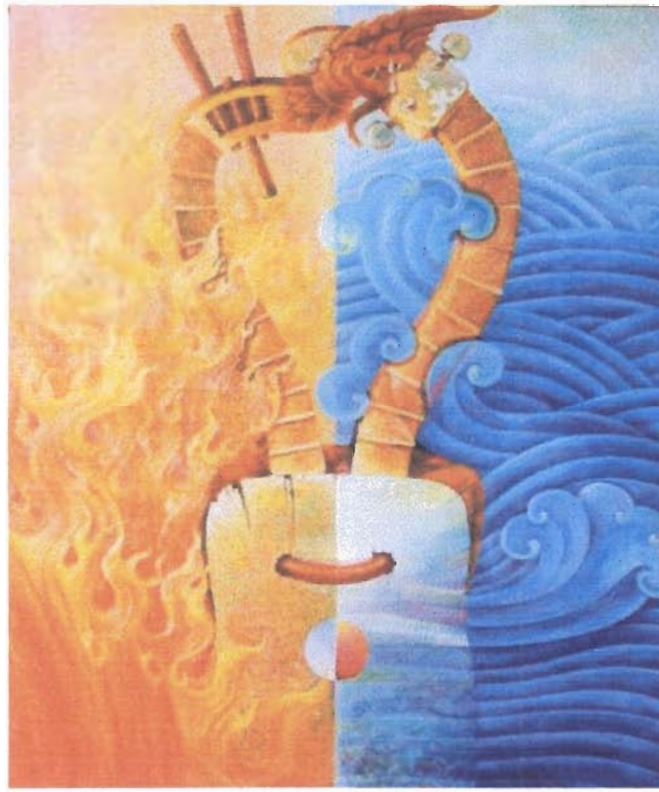
- 2524 -ศิลปกรรมร่วมสมัยครบรอบ 25 ปี วิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
จังหวัดนครราชสีมา
- 2525 -ศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ณ เซ็นทรัลพลาซ่า ลาดพร้าว กรุงเทพฯ
- 2526 -ศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 1 ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ
,มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอประชุมวุฒิจรุงรงค์การ จังหวัดบุรีรัมย์
- 2527 -ศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 2 ชุด “อีสานร่วมสมัย” ณ หอศิลป์
พีระศรี กรุงเทพฯ ,มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอประชุมวุฒิจรุงรงค์การ จังหวัด
บุรีรัมย์
- 2528 -นิทรรศการศิลปกรรม ภาพฝีพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ และศิลปินไทย
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดนครราชสีมา
- 2529 -ศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 3 ชุด “ของดีอีสาน” ณ พิพิธภัณฑ
สถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ

- ศิลปกรรมร่วมสมัย โคราช'29 ณ บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา
- 2531 - การแสดงเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติครั้งที่ 2 หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2532 - ศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 4 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ
- ศิลปกรรมร่วมสมัย ปี '32 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดนครราชสีมา
- 2533 - ร่วมแสดงศิลปกรรม กลุ่มธรรม ครั้งที่ 6 ณ หอประชุมวุฒิจตุรงค์การ จังหวัดบุรีรัมย์
- ศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 5 ชุด “เบิ่งฟ้า แนมดิน” ณ ห้างเซ็นทรัลพาร์ทเมนท์สโตร์จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ
- 2534 - การแสดงเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 5 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2535 - ศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 6 ชุด “เทิงฟ้า บ่มี นกบิน เเทิงบิน บ่มี ส่าสัตว์” ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ
- 2539 - การแสดงเครื่องปั้นดินเผาแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2542 - ศิลปกรรมร่วมสมัย ณ อาร์ตเฮาส์ จังหวัดนครราชสีมา
- 2543 - นิทรรศการผลงานศิลปกรรม ครั้งที่ 7 กลุ่มศิลปินอีสาน ร่วมกับกลุ่มศิลปิน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “อีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์ วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544-2545 - การแสดงนิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ครั้งที่ 8 กลุ่มศิลปินอีสาน ร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแสง ปั้นแต้ม” ณ สีลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.8 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting) และประติมากรรม(SCulpture)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ สงกรานต์ ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน ,ผ้าใบ
เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)
ขนาด	120 x 140 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นการเปรียบเทียบวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หรือตรงกันข้ามกันโดยนำเอาสื่อที่เป็นเครื่องดนตรี กีตาร์และพิณ แสดงถึงเปลี่ยนแปลงของ ยุคสมัยที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ซึ่งมีทั้งความผสมผสานกลมกลืนและความขัดแย้งอยู่ในตัว อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เราได้รับวัฒนธรรมตะวันตกที่ค่อย ๆ ซึมซับเข้ามาโดยไม่รู้ตัว

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สี(Color)ของศิลปินในโทนร้อน และโทนเย็นมีปริมาณที่เท่ากัน ให้ความรู้สึกที่ขัดแย้งกัน ในภาพน้ำและไฟ ซึ่งปกติก็ตรงข้ามกัน แต่ด้วยทักษะของศิลปินสามารถสร้างให้เกิดความขัดแย้ง แต่มีความกลมกลืนรวมด้วย รูปร่าง/รูปทรง (Shape / Form)ของพิณกับกีตาร์ เป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่บางครั้งก็มีความ สัมพันธ์กัน

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินได้นำเสนอเนื้อหาที่มีความ
 ชัดแจ้ง โดยแบ่งความชัดเจนในลักษณะความสมดุล(Balance)ซ้าย-ขวา รวมถึงโทนสีร้อนและเย็นด้วย
 ภาพให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว(Movement)ของเปลวไฟและสายน้ำ ตลอดจนคอปิณกับคอกีดำร์ที่มี
 ความรู้สึกอ่อนไหวบนความชัดเจน

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ สัจจะธรรม ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ ดินเหนียว ,สีเคลือบ

เทคนิค ประติมากรรมดินเผา(Terracotta) เเผา 1,200 องศาเซลเซียส

ขนาด 70 x 130 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นการเปรียบเทียบการดำรงชีวิตระหว่างความ
 เป็นกับความตาย ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับ “หยิน หยาง” สะท้อนให้เห็นความแตกต่าง มีขึ้น มีลง
 มีเกิด มีตาย มีร้อน มีเย็น โดยนำเอาปลามาเป็นสัญลักษณ์สื่อแทนความหมาย ซึ่งมีปลาอยู่ 2 ตัว
 ตัวหนึ่งเป็นปลาตายและอีกตัวเป็นปลาที่ยังมีชีวิตอยู่

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ศิลปินมีความสามารถทั้งด้านจิตรกรรมและประติมากรรม ผลงานที่สร้างสรรค์เป็นเครื่องปั้นดินเผาโดยทั่วไปจะให้ความสำคัญของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form) ในที่นี้ได้นำเอารูปปลามาทำให้เกิดความแตกต่างกัน ดินเหนียวเมื่อเผาแล้วมีลักษณะพื้นผิว(Texture)ที่สวยงาม ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของดินและเทคนิคฝีมือของศิลปินในการสร้างพื้นผิวขึ้นมาใหม่ และเนื่องจากเป็นประติมากรรมดินเผาเพื่อใช้ประดับตามฝาผนัง จึงต้องมีกรอบและพื้นที่ว่าง(Space)

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) มีหลักการจัดภาพคล้ายผลงานชิ้นที่ 1 กล่าวคือ หลักการวางภาพให้เกิดความสมดุล(Balance)ซ้าย-ขวา เท่ากัน ถึงแม้ความสมบูรณ์ของปลาทั้งสองตัวไม่เหมือนกันก็ตาม นอกจากนี้ยังสร้างความแตกต่างของปลาโดยการทำให้พื้นผิว(Texture) มีสีที่ต่างกันด้วย ปลาที่ไม่ตายจะให้ความรู้สึกสดใส เป็นสัญลักษณ์ของการมีชีวิต

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ สองคอ ” เป็นการนำเอาสัญลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมของอีสาน คือ กีตาร์ และ พิณ พิณเป็นเครื่องดนตรีที่มีสายใช้ดีด ชายหนุ่มนิยมใช้เสียงพิณเป็นสื่อสร้างความสนใจจากหญิงสาวรองลงมาจากแคน โดยส่วนมากจะเล่นในโอกาสต่างๆ เช่น พิธีลงช่วง ชายหนุ่มก็จะดีดพิณให้หญิงสาวฟัง ทำงานไปด้วยฟังเสียงพิณไปด้วย ซึ่งถือเป็นวิถีชีวิตของชาวอีสานในชนบท ซึ่งปัจจุบันการเล่นเครื่องดนตรีเหล่านี้ได้เปลี่ยนไป โดยการนำเอาเครื่องดนตรีของชาติตะวันตกที่มีลักษณะคล้ายพิณ คือ กีตาร์ มาเล่นแทนพิณ แต่บางครั้งก็สามารถเล่นผสมผสานเข้าด้วยกันได้

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ สัจจะธรรม ” เนื้อหาของผลงานสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนโดยทั่วไปที่ต้องมีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งตรงกับคำสอนของพุทธศาสนา ที่กล่าวไว้ในเรื่องของชีวิตว่า ชีวิตนั้นสั้นนัก ดับและสูญเร็ว ดุจใบไม้ร่วง เกิดมาแล้วแก่ เจ็บ และถึงแก่ความตาย เป็นสัจจะธรรม ชีวิตอันน้อยนิดนี้ จงฉวยโอกาสสร้างแต่บุญและความดี ไม่ทำบาปและอกุศล ทำจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาด ชีวิตนี้จึงเชื่อเถิดว่าเป็นสงสารวิญ หากทำความดี สร้างแต่บุญ ย่อมนำมาซึ่งความเจริญ การสร้างผลงานเครื่องปั้นดินเผาชุด“สัจจะธรรม”ของศิลปินสมาน แสงทอน อาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนา แต่สิ่งที่สะท้อนความเป็นอีสานคือ ลักษณะและรูปแบบการทำเครื่องปั้นดินเผาของด่านเกวียนที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ผลงานมีความบ่งบอกถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านด่านเกวียนอีกด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายสุขสันต์ เหมือนนิรุทธิ์
(Mr.Sooksunt Mumnlrut)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 11 มกราคม พ.ศ. 2494 จังหวัดอ่างทอง

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 939 หมู่ 3 อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น 40110
โทร. 0-4327-3879

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น 40110

1.6 วุฒิการศึกษา อนุปริญญา ปวส.สาขาจิตรกรรม ประติมากรรม

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 21-25 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

2523-2526 -การแสดงศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1-4 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2526-2527 -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 1 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ณ หอศิลป์ พีระศรี
กรุงเทพฯ, คณะศึกษาศาสตร์ และศาลากลาง จังหวัดบุรีรัมย์

2527 -นิทรรศการศิลปกรรม ครั้งที่ 2 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ชุด “อีสานร่วมสมัย”
ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ

2529 -การแสดงศิลปกรรม ครั้งที่ 3 ชุด “ของดีอีสาน” ของกลุ่มศิลปินอีสาน
ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ

2532 -การแสดงศิลปกรรม ครั้งที่ 4 ของกลุ่มศิลปินอีสาน ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคาร
กรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ

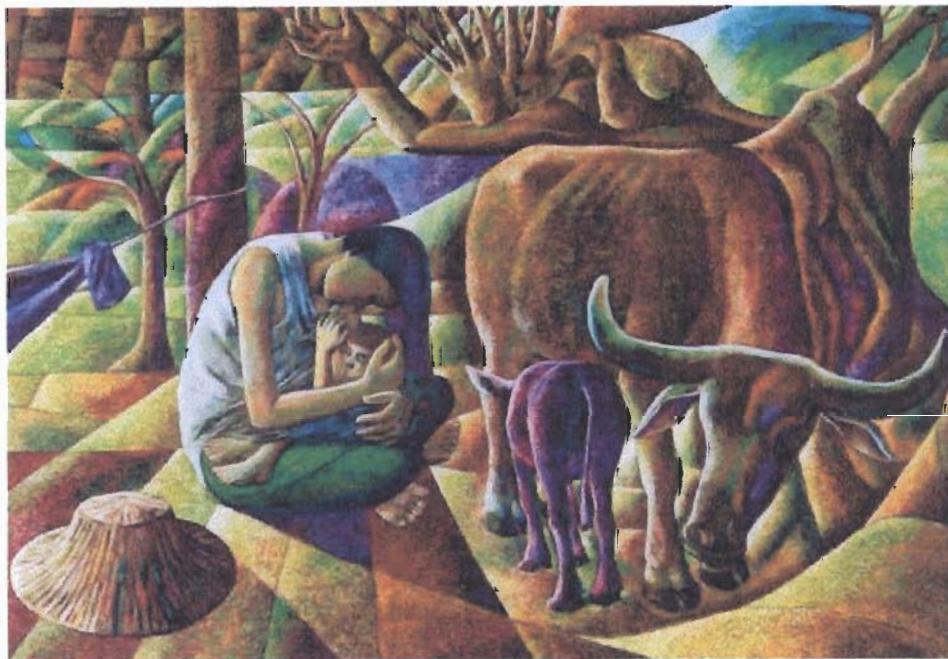
2533 -นิทรรศการศิลปะ กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 5 ชุด “เบิ่งฟ้าแนมดิน”
ณ ห้างเซ็นทรัลพาร์ทเมนท์สโตร์ จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ

- 2535 -นิทรรศการศิลปะ กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 6 ชุด “เทิงฟ้า ป่มีนบกิน เเทิงดิน ป่มีล่ำสัตว์” ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ
- 2537 -นิทรรศการสืบสานตำนานศิลป์ 20 ปี แนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2517-2537 กรุงเทพฯ
- 2539 -นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ศิลปะแห่งรัชกาลที่ 9 ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ
- 2543 -นิทรรศการผลงานศิลปกรรม กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ชุด“อีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2544-2545 -การแสดงนิทรรศการผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 ร่วมกับกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแฮง ปั้นแต้ม” ณ สีลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “แม่กับลูก ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีน้ำมัน ,ผ้าใบ

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)

ขนาด 80 x 120 เซนติเมตร

พ.ศ. 2544

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) คนในชนบทของภาคอีสานส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาทำไร่ ความผูกพันระหว่างชาวนากับควาย ซึ่งปัจจุบันควายมีจำนวนลดลงเรื่อยๆ สภาพภูมิประเทศของภาคอีสานก็ยังคงมีความแห้งแล้งอยู่ วิถีชีวิตของชาวนาขึ้นอยู่กับสภาพของดินฟ้าอากาศ ถึงแม้ว่าการทำอาชีพเกษตรกรรมจะต้องมีความอดทน แต่ความรักความผูกพันระหว่างแม่กับลูกยังคงมั่นคงไม่มีเสื่อมคลาย

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ผลงานได้ใช้สีสัญลักษณ์ที่เป็นภาพชาวนา ควาย และสภาพแวดล้อมของชนบท โดยตัดทอนรายละเอียดออกไปให้เหลือแต่รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ที่สามารถถ่ายทอดอย่างตรงไปตรงมา โดยได้เน้นเรื่องสี(Color)ที่มีความสดใส สว่าง และมีการประสานกันอย่างลงตัว ซึ่งส่วนใหญ่ศิลปินใช้โทนสีแสดงถึงอารมณ์ที่รุนแรง การต่อสู้ของชีวิต ศิลปินมีความสามารถในการใช้สีที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และเป็นแบบเรียบง่าย

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินได้ให้ความสำคัญการเน้น/การย้ำ(Emphasis)ภาพแม่กับลูก และภาพควายที่แสดงออกถึงความผูกพัน วิถีชีวิตของชาวนา ตลอดจนสิ่งแวดล้อมของต้นไม้มิมีความแห้งแล้ง ศิลปินสามารถใช้แสงเงาของภาพได้อย่างกลมกลืน(Harmony) ถึงแม้ว่าสีจะให้ความรู้สึกที่ร้อนแรงก็ตาม การตัดทอนรูปทรงลดลงและเน้นแสงสว่างของเนื้อสีที่ทำให้ดูสดใส เนื่องจากศิลปินได้ลงสีพื้นของผ้าใบเป็นสีดำ

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ บ้านนาปัจจุบัน ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน , ผ้าใบ
เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Canvas)
ขนาด	115 x 200 เซนติเมตร พ.ศ. 2544

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) สังคมปัจจุบันมีการพัฒนาในด้านต่างๆไปอย่างรวดเร็ว เช่น สิ่งก่อสร้างต่างๆ และวัตถุที่เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกให้กับคนเรา ในอดีต วิถีชีวิตของคนในชนบท ถึงแม้จะไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวก เมื่อความเจริญเข้ามาทำให้วิถีชีวิตแบบเดิมต้องเปลี่ยนไป

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การจัดวางภาพมีลักษณะคล้ายกับผลงานชั้นที่ 1 การใช้สี(Color)ที่สดใสในโทนร้อนแต่มีความกลมกลืน โดยมีการใช้สีตรงกันข้ามมาช่วยลดความร้อนแรงได้บ้าง ศิลปินได้นำเอารูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของคน สัตว์ สิ่งแวดล้อมตามวิถีชีวิตในชนบท โดยตัดทอนให้เห็นส่วนที่สำคัญ การให้น้ำหนัก(Value)แสงเงาไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติ และการใช้เส้น(Line)มีลักษณะของการทับซ้อนกันไปมา ทำให้ดูน่าสนใจ

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) เป็นการเน้น/การย่อ(Emphasis) ของรูปทรงเค้าโครงรอบนอกแบบทับซ้อนกัน เป็นการแก้ปัญหาพื้นที่ว่างด้วยสีที่สดและร้อนแรง การนำเอาเรื่องราวที่พบเห็นในชนบทผสมผสานกับจินตนาการของศิลปินเอง โดยไม่คำนึงถึงสัดส่วน(Proportion)ที่เป็นจริง ศิลปินต้องการแสดงให้เห็นว่าวิถีชีวิตในชนบทกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ความสมดุล(Balance)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชั้นที่ 1 ชื่อภาพ “ แม่กับลูก ” เป็นการสะท้อนภาพชีวิตของชาวนาในอีกมุมมองหนึ่ง ความผูกพันของคนกับควายที่อยู่คู่กันมาในอดีต ตลอดจนสภาพสิ่งแวดล้อมที่ในบางครั้งก็มีสภาพที่แห้งแล้ง ต้องรอให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล และมีปริมาณที่มากพอที่จะทำการเพาะปลูกได้ แสดงให้เห็นถึงความอดทนในการต่อสู้กับสภาพดินฟ้าอากาศ รายได้ที่น้อยนิดทำให้ชาวนาต้องมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ส่วนความรักและความผูกพันระหว่างแม่กับลูกถือได้ว่าเป็นความรักที่บริสุทธิ์ ถึงแม้ความเจริญทางด้านวัตถุจะพัฒนาไปมากเพียงใด แต่ความรักของแม่นั้นมีให้ลูกเสมอไม่ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร

3.2 งานชั้นที่ 2 ชื่อภาพ “ บ้านนาปัจจุบัน ” วิถีชีวิตในชนบทอีสานมีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทำนาทำไร่ตามฤดูกาล มีความขยันอดทน เข้าวัดฟังธรรม ปฏิบัติตามประเพณีฮีตสองและความเชื่อที่บรรพบุรุษได้สั่งสอนอบรมมาได้ขาด เมื่อสังคมได้พัฒนาไปตามเทคโนโลยีที่ล้นหลามเข้ามาอย่างต่อเนื่อง สภาพของสภาวะทางเศรษฐกิจที่ต้องแข่งขันกันตลอดเวลาและสังคมเมืองมีรายได้มากกว่าสังคมภาคเกษตร ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจากเดิมประกอบอาชีพเกษตรกรรม มาเป็นผู้ใช้แรงงานอยู่ตามเมืองใหญ่ๆเพราะเชื่อว่าจะมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ทำให้วิถีชีวิตในชนบทซึ่งเริ่มต้นที่สถาบันครอบครัวเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ศิลปินต้องการแสดงให้เห็นว่าจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในชนบท ได้แก่ กระแสไฟฟ้าที่เข้ามาในชุมชน เป็นต้น

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายไสว แก้วกล้า
(Mr.Sawal Keawkla)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 10 ตุลาคม พ.ศ. 2488 จังหวัดบุรีรัมย์

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 439 / 107 ถนนจิระ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทร. 0-4461-4115

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน โปรแกรมศิลปกรรม สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
31000 โทร. 0-4461-1221 ต่อ 179

1.6 วุฒิกการศึกษา ปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย มากกว่า 25 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

2509 -ร่วมจัดงาน “วันเกิดเพาะช่าง” กรุงเทพฯ

2510 -แสดงผลงานกลุ่มบางกะปิแกลเลอรี กรุงเทพฯ

2514 -ร่วมจัดงานศิลปกรรม ณ จังหวัดอุดรธานี

2519 -ร่วมจัดงานศิลปกรรมประจำปี จังหวัดบุรีรัมย์

2529 -ร่วมจัดงานศิลปกรรมกลุ่มนักศึกษาปริญญาโท ที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคาร
กรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า กรุงเทพฯ

-ร่วมจัดงานศิลปกรรมที่เซ็นทรัลพลาซ่า สาขาลาดพร้าว กรุงเทพฯ

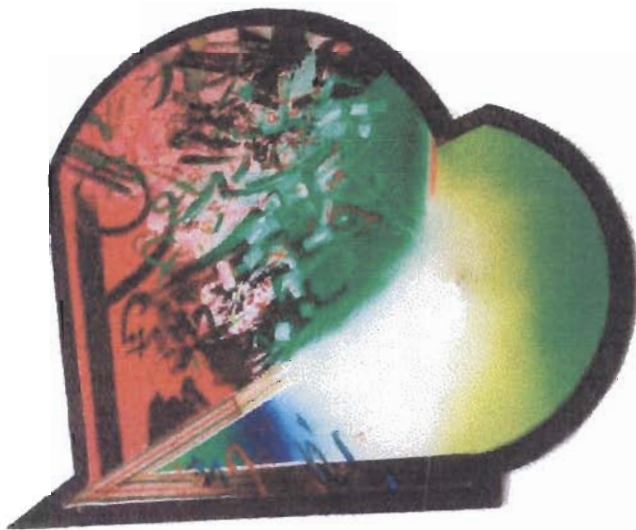
-ร่วมจัดงานศิลปกรรมกลุ่ม “5 ศิลปินไทย” ที่สถาบันเยอรมัน กรุงเทพฯ

2530 -ร่วมจัดงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 33 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

- ร่วมแสดงงานศิลปะ “12 ศิลปินไทยร่วมสมัย” ณ M.M.SHINNO GALLERY
ลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา
  - ร่วมแสดงงานศิลปะ ณ TALASAI ลอสแอนเจลิส สหรัฐอเมริกา
  - 2531 -ร่วมแสดงงานศิลปะ “วันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา” ณ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
  - 2532 -ร่วมแสดงงานศิลปะประจำปี จังหวัดบุรีรัมย์
  - 2533 -ร่วมแสดงงานศิลปะกลุ่มธรรม ครั้งที่ 6 จังหวัดบุรีรัมย์
-นิทรรศการศิลปะกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 5 ชุด “เบิ่งฟ้าแนมดิน” ณ ห้างเซ็นทรัล
ดีพาร์ทเมนท์สโตร์ จำกัด สาขาชิดลม กรุงเทพฯ
  - 2534 -ร่วมแสดงงานศิลปะกรรมวันสันติภาพไทย ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพฯ
  - 2535 -นิทรรศการศิลปะ กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 6 ชุด “เทิงฟ้า บ่มีนกบิน เเทิงดิน
บ่มีลำสัตว์” ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ไซด์ กรุงเทพฯ
  - 2544 -นิทรรศการผลงานศิลปะกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ร่วมกับกลุ่ม
ศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “อีสานมือนี่ สองฝั่งโขง” ณ
หอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นคร
เวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
  - 2545 -การแสดงนิทรรศการผลงานจิตรกรรมสีน้ำ ของคณาจารย์ราชภัฏสุสาน ณ หอศิลป
วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
  - 2544-2545 -นิทรรศการผลงานศิลปะกรรมร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 ร่วมกับกลุ่ม
ศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแฮง บั้นแต่ม”
ณ สีลมแกลเลอรี กรุงเทพฯ และหอศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 1.9 ประเภทงานศิลปะกรรมร่วมสมัย สื่อผสม(Mixed Media) และจิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปะกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “เอกภาพในความหลากหลาย ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน , ผ้าใบ , ทรายผ้าขัด
เทคนิค	สื่อผสม(Mixed Media)
ขนาด	80 x 80 เซนติเมตร พ.ศ. 2533

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) มีความเชื่อในเรื่องความงามทางสุนทรียศาสตร์ ดังนี้ ความงามคือรูปทรง(Form) เรื่องราวคือสี(Color) จึงนำเอาสีและรูปทรงทางเรขาคณิตมาประสานเข้าด้วยกัน ซึ่งไม่ต้องการจะเขียนภาพลงในพื้นที่สีเหลี่ยมที่พบเห็นทั่วไป ผลงานที่แสดงออกมาจึงมีลักษณะหลากหลายรูปเหลี่ยม ความเป็นเอกภาพในความหลากหลาย(Unity in Variety) จากการสร้างสรรค์จะเน้นเนื้อหาในเรื่องศิลปะนามธรรม(Abstract Art) โดยแสดงออกในเรื่องของสี

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การใช้สี(Color)ได้อย่างสดใส เนื่องจากใช้เนื้อสีที่แท้ในการสร้างสรรค์งานโดยไม่ผสมสีขาว การระบายสีมีน้ำหนัก(Value)เรียบง่ายและอิสระ โดยเน้นรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ทางเรขาคณิตมาประสานเข้ากันอย่างมีเอกภาพ และได้นำเอาผ้าลายขีดที่มีพื้นผิว(Texture)ลวดลายอยู่ในตัวมาประสานกับสีลาของเส้นสีทำให้เกิดความงามตามความเชื่อของตน

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การสร้างสรรค์ผลงานในลักษณะนามธรรม(Abstract Art)ชิ้นนี้ สามารถรับรู้ได้ในทิศทางที่ไม่จำกัด โดยการเน้น/การย้ำ(Emphasis)สามารถนำเอาเรื่องราวในอดีตมาใช้กับปัจจุบันได้อย่างหลากหลาย(Variety) มีความเคลื่อนไหว/จังหวะ(Movement / Rhythm)ของร่องรอยพู่กันที่มีท่วงทำนองอย่างรวดเร็วและฉับพลัน

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ เอกภาพในความหลากหลาย หมายเลข 17 ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีน้ำมัน ,ผ้าใบ
เทคนิค	สีน้ำมันบนผ้าใบ(Oil on Cannas)
ขนาด	100 x 100 เซนติเมตร พ.ศ.2534

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ความงามทางด้านสุนทรียศาสตร์ประกอบด้วย รูปทรงและสีที่บ่งบอกเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี การผสมผสานระหว่างรูปทรงกับสีตามจินตนาการของศิลปินในลักษณะนามธรรม(Abstract Art) โดยลดความวุ่นวายจากเส้นให้เหลือเพียงสี แต่มีการผลักดันโดยใช้รูปทรงเป็นส่วนประกอบ

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) การให้สี(Color) ของภาพมีความเด่นชัดและสดใสเนื่องจากใช้สีแท้ผสมสีขาวน้อยมาก ลดความวุ่นวายของเส้นลงให้พื้นที่ว่าง(Space)เป็นสีแดงและมีสีตรงกันข้ามมาช่วยในการลดความสดใสบ้างเล็กน้อย การสร้างพื้นผิว(Texture)ด้วยร่องรอยของพู่กัน การให้น้ำหนัก(Value)ตั้งแต่เข้มสุดไปจนถึงสว่างประสานกับความเคลื่อนไหวของเส้นสี

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) มีลักษณะคล้ายกับผลงานชิ้นที่ 1 แต่จะเน้นความรู้สึกที่ร้อนแรงมากกว่าเพราะการใช้สีแดงที่มีปริมาณพื้นที่ค่อนข้างมาก ความสมดุล(Balance)สามารถรับรู้ได้ในทิศทางที่ไม่จำกัด เกิดการเคลื่อนไหว(Movement)ของเส้นสีอย่างรุนแรง และความมีอิสระของร่องรอยพู่กันที่ประสานกับน้ำหนักสีได้อย่างกลมกลืน(Harmony)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ เอกภาพในความหลากหลาย ” ศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานออกมาในลักษณะนามธรรม(Abstract Art) เป็นศิลปะซึ่งมีแบบอย่างที่ยกความรู้สึกหรืออารมณ์ออกจากรูปทรงที่เป็นจริง และแสดงให้เห็นปรากฏถึงสุนทรียภาพ เป็นศิลปะที่รับรู้และซาบซึ้งได้ตามเอกัตภาพ ศิลปินมีความเชื่อเรื่องความงามคือรูปร่างและเรื่องราวคือสี มาประสานเข้าด้วยกันกับผ้าลายขิด ซึ่งเป็นผ้าทอที่สืบทอดสืบทอดมาอยู่แล้ว ซึ่งทำให้เกิดเรื่องราวและเนื้อหาตามความเชื่อของตน เป็นการนำเอาผ้าลายขิดที่เป็นวัฒนธรรมการทอผ้าของชาวอีสานมาผนวกกับความงามทางด้านศิลปะในลักษณะของนามธรรม(Abstract Art)

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ เอกภาพในความหลากหลาย หมายเลข 17 ” ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยประเภทจิตรกรรมที่ถ่ายทอดออกมาในลักษณะนามธรรม(Abstract Art) การสื่อเนื้อหาให้เป็นรูปธรรมหรือให้เห็นถึงวัฒนธรรมอีสานโดยตรงนั้นคงไม่ใช่ แต่จะแสดงออกทางด้านความรู้สึก โดยแทนค่าของชีวิตของคนอีสานด้วยสีแดงที่สดใสและแทนค่าสีเขียวเป็นสีที่มีความขัดแย้ง เพราะวิถีชีวิตของคนเราจะต้องพบกับอุปสรรคและปัญหาเป็นธรรมดา

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายอัครพล เดชะพหุล
(Mr.Akarapon Dachapahool)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 7 กันยายน พ.ศ. 2505 จังหวัดอุดรธานี

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 44 ซอยไชยวงศ์ ถนนประชาภิบาล ตำบลหมากแข้ง
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร. 0-4224-5571

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน หมวดยุทธศาสตร์ศึกษา โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร. 0-4222-1960 ต่อ 130

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 11-15 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2525 - ศิลปสัญจร ครั้งที่ 6 ณ วิทยาลัยครูสกลนคร
- นิทรรศการศิลปะนักศึกษาสาขาศิลปศึกษา ณ หอประชุมวิทยาลัยครูอุดรธานี
- 2530 - ศิลปกรรมต้านยาเสพติด วิทยาลัยครูอุดรธานี
- ร่วมแสดงงานกับศิลปิน สมยศ ไตรเสนีย์ ณ หอประชุมโรงเรียนกุมภวาปี
อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี
- 2531 - นิทรรศการศิลปะ เนื่องในวันศิลป์ พีระศรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น
- 2532 - นิทรรศการศิลปะ เนื่องในวันศิลป์ พีระศรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น

- 2535-2536 -นิทรรศการศิลปะ เนื่องในวันศิลป์ พีระศรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น
- 2535 -จิตรกรรมเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษามหาราชินี ธนาคารกสิกรไทย
ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ
- 2536 -ศิลปกรรม ปตท. ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
-ศิลปกรรม “วานนี้ วันนี้ อีสาน” ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาขอนแก่น
-นิทรรศการสีส้นจากงานศิลป์ ร่วมกับนักศึกษาสาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ณ หอประชุมโรงเรียนอุดรพิทยานุกูล จังหวัดอุดรธานี
- 2542 -นิทรรศการร่วมกับศิลปินสมยศ ไตรเสนีย์ โรงเรียนห้วยเก็งพิทยาคาร
จังหวัดอุดรธานี
-นิทรรศการเนื่องในโอกาสเปิดหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2543 -นิทรรศการกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7 ร่วมกับกลุ่มศิลปิน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว ชุด “อีสานมีอี่ สองฝั่งโขง” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น และหอวัฒนธรรมแห่งชาติ นครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว
-นิทรรศการศิลปะเนื่องในวันศิลป์ พีระศรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2544 -นิทรรศการศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบันสาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2544-2545 -นิทรรศการผลงานศิลปกรรม กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 8 ร่วมกับ กลุ่มศิลปิน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชุด “ฮ่วมแฮง ปั้นแต้ม” ณ สีลมแกลเลอรี
กรุงเทพฯ และหอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 2545 -นิทรรศการ 15 ปีศิลปศึกษา ณ หอศิลป์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “ ทุ่งอีสาน 1 ”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะคริลิก , ผ้าใบ
เทคนิค	สีอะคริลิกบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)
ขนาด	60 x 80 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) ธรรมชาติคือแหล่งบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ธรรมชาติทุ่งนาในภาคอีสานเมื่อใกล้จะถึงเวลาเก็บเกี่ยวมองออกไปตามทุ่งนาจะเห็นต้นข้าวเหลืองอร่ามไปหมด และเห็นท้องฟ้ามีความสวยงามเสมอ ถ้าเราแสวงหาความงามตามธรรมชาติในทุ่งนาเหล่านี้เราก็สามารถพบความงามได้เช่นกัน

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) ศิลปินได้ให้ความสำคัญในเรื่องของสี(Color)เพราะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกเป็นอย่างมาก สีเหลืองอร่ามของรวงข้าวเปล่งประกายระยิบระยับมองดูมีชีวิตชีวา การให้น้ำหนัก(Value)ของสีมีความสนุกสนานเคลื่อนไหวไปมา การสร้างพื้นผิว(Texture)ของภาพด้วยที่แปรปรวนอย่างรวดเร็วและฉับพลัน ศิลปินไม่ได้เน้นรายละเอียดของภาพทุ่งนา แต่จะเน้นในเรื่องของรูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ตามความรู้สึกเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะการเขียนแบบลัทธิประทับใจ(Impressionism)

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) ศิลปินได้ถ่ายทอดผลงานสร้างสรรค์ออกมาในลักษณะของภาพทิวทัศน์(Landscape) ดังนั้นจึงให้ความสำคัญของความลดหลั่น(Gradation) ของภาพให้มีระยะใกล้สุด ใกล้ปานกลาง และไกลสุด นอกจากนี้ ศิลปินยังมีความสามารถในการใช้ ความกลมกลืน(Harmony)ของสีในโทนร้อนของทุ่งนา และโทนเย็นของท้องฟ้าได้เป็นอย่างดี เมื่อมองดูต้นข้าวที่อยู่ใกล้ๆ จะเห็นความเคลื่อนไหว(Movement)ของต้นข้าวไปมาสลับสีเขียวของ ต้นหญ้า ทำให้เกิดความสวยงามมีคุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ ทุ่งอีสาน 2 ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์ สีอะครีลิค ,ผ้าใบ

เทคนิค สีอะครีลิคบนผ้าใบ(Acrylic on Canvas)

ขนาด 60 x 80 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) มีลักษณะคล้ายกับผลงานชั้นที่ 1 คือ ธรรมชาติ เป็นแหล่งบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ แต่จะให้ความสำคัญของต้นไม้ ทุ่งนาใน ภาคอีสานมักจะมีเนินดินที่มีขนาดต่าง ๆ กัน หรือบางครั้งชาวบ้านก็จะเรียกว่า “โคก” จะมีต้นไม้ ขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้างขึ้นสลับกันอยู่ เมื่อมองออกไปจะเห็นทุ่งนาที่เหลืองอร่ามสลับกับต้นไม้ ทำให้ เกิดแสงเงาที่งดงามและน่าสนใจ

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เนื่องจากศิลปินเขียนภาพในลักษณะของลัทธิประทับใจ(Impressionism)ซึ่งให้ความสำคัญของแสงเงาที่บ่งบอกเวลา เงาของตนไม้ตกกระทบลงบนพื้นดินและมีแสงสว่างของดวงอาทิตย์ส่องลอดผ่านใบไม้กิ่งไม้ลงมา ทำให้เกิดความงามได้เช่นกัน ศิลปินได้นำเอารูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ของตนไม้ที่มีกิ่งก้านและลำต้นยืนโดดเด่นสลัดกันไปมาอย่างน่าสนใจ ศิลปินได้แสดงพื้นผิว(Texture)ของตนไม้และพื้นดินได้อย่างประสานกลมกลืนกับแสงเงาได้เป็นอย่างดี

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) มีลักษณะเป็นการเขียนภาพแบบทิวทัศน์(Landscape) จึงให้ความสำคัญในเรื่องของความลดหลั่น(Gradation)เหมือนผลงานชิ้นที่ 1 และมีการเน้น/การย้ำ(Emphasis)แสงเงาของตนไม้ที่กระทบลงบนพื้นดิน ตลอดจนแสงระยิบระยับของเงาต้นไม้ทำให้เกิดความงามได้ ภาพนี้จะไม่ค่อยมีความเคลื่อนไหว(Movement)มากนัก แต่สามารถบอกเวลาได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อภาพ “ทุ่งอีสาน 1” ศิลปินถ่ายทอดความรู้สึกที่มองเห็นความสวยงามบนทุ่งนาอีสาน เป็นการสะท้อนให้เห็นสภาพแวดล้อมวิถีชีวิตของชาวนาในชนบทแบบเรียบง่าย จะสังเกตเห็นกระท่อมหรือชาวอีสานเรียกว่า “เถียงนา” ปลูกไว้ตามทุ่งนา เป็นการสร้างแบบชั่วคราวเพื่อพักอาศัย ไร่พลบแดดและฝนหรือพักผ่อน ศิลปินได้ถ่ายทอดความงามในลักษณะลัทธิประทับใจ(Impressionism) โดยการนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในเรื่องแสงและสีมาใช้ เพื่อแสดงบรรยากาศธรรมชาติตามเวลาและฤดูกาลต่าง ๆ

3.2 ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อภาพ “ทุ่งอีสาน 2” เป็นการเขียนภาพที่ต่อเนื่องจากชิ้นที่ 1 แต่ต้องการสะท้อนให้เห็นว่า ตามทุ่งนาของภาคอีสานจะมีเนินดินที่มีขนาดหรือบริเวณที่แตกต่างกัน เนินดินดังกล่าว ชาวบ้านจะเรียกว่า “โคก” คือเป็นพื้นที่ไม่สูงมากนัก น้ำไม่สามารถท่วมได้ จะมีต้นไม้ยืนต้นหลากหลายชนิด บางทีก็จะมีกอไผ่บ้าง พอถึงฤดูฝนชาวบ้านก็จะไปเก็บของป่า เช่น เห็ด หน่อไม้ เป็นต้น เป็นการสะท้อนสภาพแวดล้อมของคนอีสานได้อีกมุมมองหนึ่ง นอกเหนือจากความงามที่ศิลปินมีความประทับใจ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

1.1 ศิลปิน นายอภิชาติ แสงไกร

(Mr.Aplchart Sangkral)

1.2 วัน เดือน ปี เกิด 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2511 จังหวัดมหาสารคาม

1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 197 หมู่ 13 ถนนผดุงประชากร ตำบลหัวขวาง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44140 โทร. 0-4376-1738

1.4 อาชีพ รับราชการ

1.5 สถานที่ทำงาน สาขาวิชาทัศนศิลป์ โครงการจัดตั้งคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 41150
โทร./โทรสาร 0-4371-2045 ,0-4371-3011 ต่อ 2080

1.6 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท สาขาภาพพิมพ์

1.7 ประสบการณ์สร้างงานศิลปกรรมร่วมสมัย 11-15 ปี

1.8 ประวัติการแสดงผลงาน

- 2535
- การแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 6 ชุด “เทิ่งฟ้า บ่มีนบกบิน
เทิ่งดิน บ่มีลำสัตว์” ณ ศูนย์สรรพสินค้าริเวอร์ซิตี้ กรุงเทพฯ
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย ณ พิพิธภัณฑ์สถาน
แห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
  - การแสดงผลงานศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
จัดโดยบริษัทโตชิบาแห่งประเทศไทย
  - การแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 7 หัวข้อ “อนุรักษ์ สร้าง
สรรค์ จรรโลงโลกสวย” จัดโดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ณ หอศิลป์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

- การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2536
- การแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
  - การแสดงผลงานศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสัญจรไปยังจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดสงขลา จัดโดย บริษัทโตชิบาแห่งประเทศไทย
  - การแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 8 หัวข้อ “ทะเล” จัดโดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- 2537
- การแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
  - การแสดงผลงานศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสัญจรไปยังจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดสงขลา จัดโดย บริษัทโตชิบาแห่งประเทศไทย
  - การแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 9 หัวข้อ “ประเพณีและวัฒนธรรม” จัดโดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
  - การแสดงผลงานภาพพิมพ์ของศิลปินกลุ่ม “จิต ฝัน สวรรค์ สัญลักษณ์” สัญจร ณ จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดขอนแก่น
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมของศิลปินกลุ่ม “8-อีสาน” ณ โรงแรมอิมพีเรียล ควีนพาร์ค กรุงเทพฯ
- 2538
- การแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 41 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติ “กาญจนาภิเษกสมโภชในหลวงครบ 50 ปี” ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมเรื่อง “ความจงรักภักดี” จัดโดยมูลนิธิพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ สัญจร ณ กรุงเทพฯ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดสงขลา
  - การแสดงผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยของธนาคารกสิกรไทย ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
  - การแสดงผลงานศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสัญจรไปยังจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดสงขลา จัดโดย บริษัทโตชิบาแห่งประเทศไทย
  - การแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 10 หัวข้อ “ป่าเขาลำเนาไพร สายใยแห่งชีวิต” จัดโดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

- 2539 -การแสดงผลงานศิลปกรรม “ศิลปินในรัชกาลที่ 9” ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพฯ
 -การแสดงผลงานศิลปกรรมของคณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 -การแสดงผลงานจิตรกรรมบัวหลวง ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาสะพานผั้วฟ้า กรุงเทพฯ
 -การแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่ม “ไท-อีสาน” ครั้งที่ 2 สัณจรจังหวัดสกลนคร จังหวัดเลย และจังหวัดมหาสารคาม
- 2540 -การแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 43 ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
 -การแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่ม “ไท-อีสาน” ครั้งที่ 3 สัณจรจังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม
 -การแสดงผลงานศิลปกรรม “ธรรมชาติ...ที่มาแห่งเทคโนโลยี” จัดโดยบริษัทสหวิริยา โอเอ จำกัด
- 2541 -การแสดงผลงานศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 44 ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ กรุงเทพฯ
 -การแสดงผลงานศิลปกรรมของกลุ่ม “ไท-อีสาน” ครั้งที่ 4 สัณจรจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม
 -การแสดงผลงานศิลปกรรมศิษย์เก่าคณะวิจิตรศิลป์ รุ่นที่ 5 ณ หอศิลป์คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 2542 -การแสดงผลงานภาพร่าง “ทัศนศิลป์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และหอศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดโดย สภาคณบดีทางศิลปกรรมแห่งประเทศไทย
 -การแสดงผลงาน ชุด “แม่น้ำของแผ่นดิน” ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 -การแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 13 หัวข้อ “สีสันแห่งภูมิปัญญาไทย” จัดโดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 -การแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรมเพื่อหอศิลป์ จังหวัดนครราชสีมา ณ โรงแรมสีมาธานี จังหวัดนครราชสีมา
- 2543 -การแสดงผลงาน “ทัศนศิลป์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ณ หอศิลป์แห่งชาติ และนำไปติดตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภู จัดโดยสภาคณบดีทางศิลปกรรมแห่งประเทศไทย
 -การแสดงผลงานเนื่องใน “วันศิลป์ พีระศรี” ประจำปี 2543 ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 -การแสดงผลงานนิทรรศการศิลปกรรม ปตท. ครั้งที่ 14 หัวข้อ “พลังงาน ชีวิต สิ่งแวดล้อม” จัดโดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 -การแสดงผลงานศิลปกรรมเพื่อสุขภาพ ณ โรงพยาบาลนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์

- 2544 -การแสดงผลงาน “ภาพแห่งการพักพิงในประเทศไทย”(Images-Refuge in Thailand) จัดโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ (UNHCR) สังกัดกรุงเทพฯ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด
-ศิลปินรับเชิญการแสดงผลงานภาพพิมพ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฌ ทอศิลป์พัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.9 ประเภทงานศิลปกรรมร่วมสมัย จิตรกรรม(Painting)

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 1

2.1.1 ชื่อภาพ “สวนสวรรค์ ณ มหาสารคาม 2543”

2.1.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะครีลิค ,สีชอล์คน้ำมัน
เทคนิค	สีอะครีลิคและสีชอล์คน้ำมัน(Acrylic and Soft Pastel)
ขนาด	60 x 120 เซนติเมตร ,พ.ศ. 2543

2.1.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นการนำเสนอเรื่องราวของความประทับใจในธรรมชาติที่สวยงาม วัฒนธรรมที่ล้ำค่า โดยถ่ายทอดผ่านรูปทรงและสีสันทของธรรมชาติ ซึ่งเป็นการบันทึกเหตุการณ์ของการเดินทางไปตามสถานที่ต่าง ๆ และบรรยากาศของจังหวัดมหาสารคาม

3. ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) เป็นเทคนิคการใช้สี(Color)ระหว่างสีอะครีลิคกับสีชอล์คน้ำมัน โดยใช้สีข้างเคียงคู่ตรงข้าม การให้น้ำหนัก(Value)มีทุกระดับค่า จาก

เข้มสุดไปจนถึงสว่างสุด และกระจายไปทั่วทั้งภาพ(All over) ภาพส่วนใหญ่จะใช้เส้น(Line)โค้งเป็นหลัก แสดงถึงความนุ่มนวล พริ้วลวย เน้นการใช้รูปร่าง/รูปทรง(Shape/Form)ธรรมชาติและสถาปัตยกรรมไทย ใช้พื้นที่ว่าง(Space)สีขาวแทนอากาศที่แทรกเข้ามา แสดงพื้นผิว(Texture) ด้วยขนาดเล็กใหญ่ของดอกไม้

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดวางภาพโดยให้ความสมดุล(Balance)ไปทั่วทั้งภาพ(All Over) การใช้สีและรูปร่าง/รูปทรงได้อย่างกลมกลืน(Harmony) และใช้เส้นโค้งทั้งภาพแสดงถึงลักษณะของเส้นก่อนเมฆที่ล่องลอยอยู่บนท้องฟ้า การใช้สีที่มีความหลากหลาย(Variety)ทั้งในด้านของขนาด รูปทรงตามธรรมชาติ ทำให้เกิดการสั่นสะเทือนภายในภาพและมีความเคลื่อนไหว(Movement)ไปมาของบรรยากาศ

2.2 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ 2

2.2.1 ชื่อภาพ “ สวนสวรรค์ ณ เมืองเลข 2543 ”

2.2.2 ด้านสื่อ(Media)

วัสดุ/อุปกรณ์	สีอะครีลิค ,สีชอล์คน้ำมัน
เทคนิค	สีอะครีลิคและสีชอล์คน้ำมัน(Acrylic and Soft Pastel)
ขนาด	60 x 120 เซนติเมตร พ.ศ. 2543

2.2.3 ด้านเนื้อหา(Content)

แนวความคิดของผลงาน(Concept) เป็นการบันทึกความประทับใจในการเดินทาง เหตุการณ์ สถานที่ บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สวยงาม สถาปัตยกรรมทางด้านศาสนา ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจังหวัดเลย

2.2.4 ด้านธาตุศิลป์(Artistic Element)

การใช้องค์ประกอบศิลป์(Element of Art) มีหลักการจัดภาพคล้ายกับผลงานชั้นที่ 1 แต่จะใช้สีข้างเคียงคู่ตรงข้ามของโทนร้อนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย การให้น้ำหนัก(Value)ในลักษณะกระจายทั่วทั้งภาพ(All Over) ยังคงให้ความสำคัญกับเส้น(Line)โค้ง เพราะแสดงออกถึงความนุ่มนวล ความเคลื่อนไหว การใช้สี(Color)มีความสดใส เปล่งประกายได้น่าสนใจ การใช้รูปร่าง/รูปทรง(Shape / Form)ทางธรรมชาติ และสิ่งก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ตลอดจนประเพณีความเชื่อ ได้อย่างลงตัว

การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art) การจัดวางภาพมีลักษณะคล้ายกับผลงานชั้นที่ 1 ที่ให้ความสำคัญของเรื่องความกลมกลืน(Harmony)ของสีและรูปทรงที่นุ่มนวล การใช้สีทั้งโทนร้อนและโทนเย็นมีการประสานเข้าด้วยกันอย่างลงตัวไม่มีความรู้สึกขัดแย้ง ผลงานยังมีความหลากหลาย(Variety)ทั้งรูปทรงและเนื้อหาที่สะท้อนออกมาทั้งหมดเป็นภาพรวมของจังหวัดเลย โดยไม่ยึดติดอยู่กับสัดส่วน(Proportion)ที่เป็นจริง แต่ยึดหลักการลดหลั่น(Gradation)รูปทรงสลับทับซ้อนกันได้อย่างดี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

3.1 ผลงานชั้นที่ 1 ชื่อภาพ “สวนสวรรค์ ณ มหาสารคาม 2543” ผลงานของศิลปินได้สะท้อนวัฒนธรรมอีสานในด้านต่างๆ ได้แก่ วิถีชีวิตของคนอีสานที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ แทนค่าถึงคนในสังคมท้องถิ่น สะท้อนประเพณี “บายศรีสู่ขวัญ” เป็นการต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองของจังหวัดมหาสารคาม แสดงให้เห็นถึงคนในท้องถิ่นที่มีความเชื่อและความศรัทธาต่อพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ทำให้เกิดพระธาตุนาคนูนและพระพุทธรูปปางกันทรวิชัยขึ้นเพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวเป็นสิริมงคลประจำท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นสภาพสิ่งแวดล้อมของจังหวัดมหาสารคามในด้านความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติของท้องถิ่นที่สวยงามไม่แตกต่างจากที่อื่น

3.2 ผลงานชั้นที่ 2 ชื่อภาพ “สวนสวรรค์ ณ เมืองเลย 2543” ศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมของจังหวัดเลย ซึ่งเป็นจังหวัดที่เป็นเมืองทะเลภูเขา หนาวสุดในสยาม นอกจากจะมีพิธีบายศรีสู่ขวัญเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคอีสานแล้ว ชาวจังหวัดเลยยังมีพระธาตุศรีสองรัก รูปทรงสันฐานคล้ายพระธาตุขามแก่น สร้างขึ้นสมัยกรุงศรีอยุธยาเพื่อเป็นสักขีพยานในการช่วยเหลือกันระหว่างกรุงศรีอยุธยากับเมืองศรีสัตนาคนหุต(เวียงจันทน์) ประเพณีการละเล่น “แห่ผีตาโขน” ซึ่งถือเป็นงานบุญใหญ่ประจำปีของท้องถิ่น และมีพระพุทธรูปที่มีรูปทรงสูงอยู่ที่อำเภอวังสะพุง นอกจากนี้ศิลปินได้สะท้อนให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม เช่น ที่อำเภอภูเรือที่ได้มีการจัดเทศกาลดอกไม้เมืองหนาวขึ้นทุกปี

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของศิลปิน

จากการศึกษา ศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน มีทั้งหมด 23 คน โดยอาศัยอยู่ในจังหวัดต่างๆของภาคอีสาน ดังนี้ ขอนแก่น 7 คน, นครราชสีมา 2 คน, นครพนม 1 คน, บุรีรัมย์ 3 คน, มหาสารคาม 6 คน, ยโสธร 1 คน, ร้อยเอ็ด 1 คน และอุดรธานี 2 คน

ศิลปินส่วนมากมีอายุระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาอายุ 31-40 ปี และอายุ 51-60 ปี ตามลำดับ มีอาชีพรับราชการ 18 คน(คิดเป็นร้อยละ 78.26) และศิลปินอิสระ 5 คน(คิดเป็นร้อยละ 21.73) การศึกษาระดับปริญญาโท 9 คน(คิดเป็นร้อยละ 39.13) ระดับปริญญาตรี 10 คน(คิดเป็นร้อยละ 43.47) ระดับอนุปริญญา 3 คน(คิดเป็นร้อยละ 13.04) ระดับต่ำกว่าอนุปริญญา 1 คน(คิดเป็นร้อยละ 4.34) เรียนจบสาขาศิลปศึกษา 7 คน(คิดเป็นร้อยละ 30.43) สาขาจิตรกรรม 5 คน(คิดเป็นร้อยละ 21.73) สาขาศิลป์ไทยและสาขาไทยคดีศึกษาอย่างละ 2 คน(คิดเป็นร้อยละ 8.69) นอกจากนั้น จบสาขาจิตรกรรมไทย, จิตรกรรมและประติมากรรม, ภาพพิมพ์, ศิลปกรรม, เทคโนโลยีทางการศึกษา, นิเทศศาสตร์พัฒนาการ และศึกษาศิลปะด้วยตนเอง สาขาละ 1 คน(คิดเป็นร้อยละ 4.34)

ประสบการณ์สร้างสรรค์งานศิลปะส่วนมากอยู่ในระหว่าง 21-25 ปี รองลงมา 11-15 ปี และมากกว่า 25 ปีมีจำนวนเท่ากับ 5-10 ปี ระหว่าง 16-20 ปี มีจำนวนน้อยสุดตามลำดับ ส่วนประวัติการแสดงผลงานมีปริมาณจำนวนเล็กน้อยแตกต่างกันไม่ได้หมายความว่าศิลปินที่มีประสบการณ์มากกว่าจะมีการแสดงจำนวนครั้งมากกว่าเสมอไป ประเภทผลงานที่สร้างสรรค์จิตรกรรม 39 ชิ้น ประติมากรรม 4 ชิ้น และสื่อผสม 3 ชิ้น รวมผลงานทั้งหมด 46 ชิ้น

สถานภาพทั่วไปของศิลปินพบว่า ศิลปินส่วนมากมีอาชีพรับราชการเป็นอาจารย์สอนทางด้านศิลปะตามสถาบันการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย ส่วนศิลปินอิสระนอกจากสร้างสรรค์ผลงานแล้วยังเป็นอาจารย์พิเศษและทำธุรกิจส่วนตัวไปด้วย สาขาที่เรียนจบส่วนใหญ่เป็นสาขาศิลปศึกษาและสาขาจิตรกรรม ซึ่งมีผลต่อประเภทผลงานคือ ผลงานจิตรกรรมมีจำนวนมากที่สุด ช่วงอายุของศิลปินส่วนมากอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ซึ่งมีความพร้อมทางด้านอาชีพการงานและการเงิน เพราะศิลปินต้องสร้างสรรค์ผลงานด้วยทุนทรัพย์ของตนเอง

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

การตั้งชื่อภาพศิลปะ ศิลปินจะตั้งชื่อภาพ/ผลงาน ในมุมมองของตนเองกับเนื้อหาที่แสดงออกมา ซึ่งส่วนมากชื่อภาพจะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือเรื่องราวของภาพเสมอ ด้านสื่อ

(Media) ศิลปินจะเลือกเทคนิคที่ตนเองมีความรู้ความสามารถ และเหมาะสมกับเนื้อหาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนมากนิยมใช้เทคนิคสีอะคริลิก(Acrylic Color)จำนวน 14 ชิ้น เทคนิคสีน้ำมัน(Oil Color)จำนวน 11 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 23.91) เทคนิคสีน้ำ(Water Color)จำนวน 4 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 8.69) เทคนิคสีฝุ่น(Tempera), เทคนิควาดเส้น(Drawing), เทคนิคดินเผา(Terracotta), เทคนิคสื่อผสม(Mixed Media)อย่างละ 3 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 6.52) เทคนิคสีอะคริลิกกับสีชอล์ค(Acrylic and soft Pastel)และเทคนิคสีผสม(Mixed Color)อย่างละ 2 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 43.47) และเทคนิคแกะสลัก(Carving) 1 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 2.17) รวมทั้งหมดจำนวน 46 ชิ้น ขนาดผลงานขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละคน ซึ่งต้องสัมพันธ์กับระยะเวลาที่สร้างสรรค์ด้วยตลอดจนเพื่อความสะดวกในการขนย้าย

ด้านเนื้อหา(Content) เนื่องจากศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานส่วนมากมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคอีสานโดยกำเนิด(คิดเป็นร้อยละ 91) และศิลปินที่ย้ายมาจากภาคอื่นมาอยู่ภาคอีสานจนกลายเป็นคนอีสาน ดังนั้น เนื้อหาของผลงานจึงเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมอีสานในมุมมองที่แตกต่างกันไป ซึ่งบางครั้งศิลปินจะสร้างสรรค์ผลงานจากความประทับใจในวัยเด็กบ้าง ในอดีตบ้าง หรือจากประสบการณ์ที่ศิลปินได้ไปสัมผัสมา โดยผ่านสื่อและกระบวนการทางด้านศิลปะ ให้สังคมได้รับรู้และร่วมชื่นชมในผลงานดังกล่าว

ด้านธาตุศิลป์(Artistic Elements) ศิลปินแต่ละคนมีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ การสร้างผลงานแต่ละชิ้น ศิลปินไม่ได้ใช้หลักองค์ประกอบศิลป์(Elements of Art)อย่างตายตัวหรือเฉพาะเจาะจง ขึ้นอยู่กับประเภทของผลงาน และเทคนิคที่ใช้ในการสร้างผลงาน เช่น เทคนิควาดเส้น(Drawing) ก็จะทำให้ความสำคัญของเส้น(Line) รูปร่าง/รูปทรง(Shape/Form) และน้ำหนัก(Value) เทคนิคสีอะคริลิกก็จะให้ความสำคัญในเรื่องสี(Color) องค์ประกอบอื่นๆจะให้ความสำคัญรองลงไป ประเภทผลงานประติมากรรมจะให้ความสำคัญของรูปร่าง/รูปทรง(Shape/Form) และพื้นผิว(Texture) แต่ก็มีบ้างบางภาพที่ศิลปินให้ความสำคัญของการใช้องค์ประกอบศิลป์ในแต่ละส่วนเท่า ๆ กัน การใช้หลักการศิลปะ(Principles of Art)มีลักษณะการใช้ที่สัมพันธ์กับการใช้องค์ประกอบศิลป์ ซึ่งในบางครั้ง ความสมดุล(Balance) การเน้น/การย้ำ(Balance) ความกลมกลืน(Harmony) ฯลฯ เหล่านี้ ศิลปินนำมาใช้อย่างไม่ตั้งใจ และไม่ยึดหลักการใดหลักการหนึ่งเป็นสำคัญ แต่ก็จะขึ้นอยู่กับเนื้อหาและรูปแบบของการแสดงออกด้วย

ตอนที่ 3 ผลงานที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสาน

ศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสานในมุมมองต่าง ๆ ทั้งในลักษณะส่วนรวมของสังคมและลักษณะส่วนตัวของศิลปิน จากการศึกษาผลงานทั้งหมด 46 ชิ้น ศิลปินได้สร้างผลงานที่สะท้อนสังคมและวัฒนธรรม ดังนี้

ผลงานที่สะท้อนวิถีชีวิตมีจำนวน 21 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 45.65) เช่น ผลงานของวัฒนา ป้อมชัย(ตอง ตำนเกวียน) ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “ช่างปั้นน้อย”, ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “ความรักความผูกพัน” และผลงานของนิพนธ์ คุณารักษ์ ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “วิถีอีสาน 1”, ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “วิถีอีสาน 2” เป็นต้น

ผลงานที่สะท้อนโบราณสถานและศาสนา มีจำนวน 6 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 13.04) เช่น ผลงานของสนาม จันทร์เกาะ ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “นารายณ์บรรทมลินธุ์”, ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “ศรี-ศรี บุรีรัมย์ 2” และผลงานของเขาวฤกษ์ เตยขาว ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “NEO ANGKOR 1” เป็นต้น

ผลงานที่สะท้อนสภาพสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 4 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 8.69) เช่น ผลงานของจรัญ ชัยประทุม ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “ลานคุณ”, ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “เนินป่าเสี้ยว” และผลงานของอัครพล เดชะพกุล ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “ทุ่งอีสาน 1”, ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “ทุ่งอีสาน 2”

ผลงานที่สะท้อนศาสนา มีจำนวน 4 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 8.69) เช่น ผลงานของสมยศ ไตรเสนีย์ ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “บวชนาค” และผลงานของสมพร ชุบสุวรรณ ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “ลวดลายในสิมพื้นบ้านอีสาน” เป็นต้น

ผลงานที่สะท้อนความเชื่อ มีจำนวน 3 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 6.52) เช่น ผลงานของนิยม วงศ์พงษ์คำ ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “ความเชื่อพิธีกรรมธรรมชาติ” และผลงานของสมาน แสงทอง ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “สัจจะธรรม” เป็นต้น

ผลงานที่สะท้อนการละเล่น มีจำนวน 3 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 6.52) เช่น ผลงานของประภาพร ศุภตรัยวรพงศ์ ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “เล่นริมรั้ว” และผลงานของนคร เหล่าห้ำ ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “สนุกสนานบนลานดิน” เป็นต้น

ผลงานที่สะท้อนประเพณี มีจำนวน 2 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 4.34)เช่น ผลงานของสมยศ ไตรเสนีย์ ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “บุญบังไฟ” และผลงานของนคร เหล่าห้ำ ผลงานชิ้นที่ 2 ชื่อ “บุญบังไฟ” เช่นเดียวกัน เป็นต้น

ผลงานที่สะท้อนเนื้อหาหลายๆด้านเข้าด้วยกัน มีจำนวน 3 ชิ้น(คิดเป็นร้อยละ 6.52) เช่น ผลงานของธีระวัฒน์ คนะมะมะ ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “เชื้อชาติราษฎร์” และผลงานของอภิชาติ แสงไกร ผลงานชิ้นที่ 1 ชื่อ “สวนสวรรค์ ณ มหาสารคาม 2543” เป็นต้น

ศิลปินที่ทำงานศิลปะทุกคนต่างมีความเชื่อว่า ศิลปะ คือ ผลแห่งพลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่แสดงออกมาในรูปลักษณะต่างๆให้ปรากฏซึ่งสุนทรียภาพ ความประทับใจ ประสบการณ์ รสนิยม และทักษะของแต่ละคน เพื่อความพอใจ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หรือความเชื่อในลัทธิศาสนา จากการศึกษาผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยที่สะท้อนวัฒนธรรมอีสานนั้น ซึ่งในบางครั้งเป็นการยากที่จะแยกให้ชัดเจนได้ว่า ผลงานที่สร้างสรรค์ชิ้นนั้นสะท้อนในด้านใด เพราะผลงานบางชิ้นสามารถสะท้อนให้เห็นด้านอื่นๆพร้อมๆกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. การวิจัยศิลปะสมัยใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน รายงานการสัมมนา
วิวัฒนาการและวิสัยทัศน์ในงานศิลปะร่วมสมัยของศิลปินในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ. กรุงเทพฯ : เอพี เอส พรินติ้ง แอนด์บิลด์ดิ้ง, 2544.
- กীরติ บุญเจือ.ปรัชญาศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- เกียรติการุณ ทองพรมราช. การศึกษาวิวัฒนาการผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2524-2536. บัณฑิตวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน
มิตร, 2539.
- การศึกษาศิลปะและศิลปะร่วมสมัยในภาคอีสาน ใน รายงานเพื่อหาประเด็นแนวคิด
การสร้างสรรคของศิลปินรุ่นใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : เอส พี
เอส พรินติ้ง แอนด์บิลด์ดิ้ง, 2543.
- จรรยา มาณะวิท.เทพเจ้าในศาสนาฮินดู ใน ปราสาทพนมรุ้ง. หน้า 60-65 กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร,
2531.
- จารุบุตร เรื่องสุวรรณ. ของดีอีสาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.
- ชลิต ชัยครรชิต และคณะ. สังคมและวัฒนธรรมอีสาน. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา, 2544
- เดชา ศิริภาษณ์. เอกสารประกอบการสอนวิชาความรู้พื้นฐานทางศิลปะ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น :
คณะศึกษาศาสตร์, 2538.
- นิทรรศการศิลป. ศิลปสัญจร ครั้งที่ 6. (สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ณ วิทยาลัยครูสกลนคร,
10-16 มกราคม
- ศิลปสัญจร ครั้งที่ 7. (สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ณ วิทยาลัยครูอุดรธานี, 1-7
พฤศจิกายน 2526.
- กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 1.(สูจิบัตรงานศิลปกรรม) ณ หอศิลป์ พีระศรี กรุงเทพฯ.
9-29 ธันวาคม 2526.
- อีสานร่วมสมัย กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่2. (สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ม.ป.ท.,
2527.
- ของดีอีสาน กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 3. (สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) กรุงเทพฯ :
หจก. ภาพพิมพ์, 2529.
- กลุ่มสะเลเต. (สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) กรุงเทพฯ : หจก.ภาพพิมพ์, 2529.
- “คนคล้ายกัน”ครั้งที่1.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม)ขอนแก่น:ศิริภัณฑออฟเซ็ท,
2531.
- เบิ่งฟ้า นมดิน กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 5. (สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม)
กรุงเทพฯ : ดอกจันทร์, 2533.
- เติ้งฟ้า บ่มินกบิน เติ้งดิน บ่มีส่ำสัตว์ กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 6. (สูจิบัตรงาน
แสดงศิลปกรรม) กรุงเทพฯ : ศิลป์สยามการพิมพ์, 2538.

- . กลุ่มไท-อีสาน นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญญา ครั้งที่ 2.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง, 2538.
- . กลุ่มไท-อีสาน นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญญา ครั้งที่ 3.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ม.ป.ท., 2539.
- นิทรรศการศิลป. กลุ่มไท-อีสาน นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญญา ครั้งที่ 5.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ขอนแก่น : ศิริภรณ์ออฟเซ็ท, 2542.
- . กลุ่มไท-อีสาน นิทรรศการทางวิชาการศิลปอีสานสัญญา ครั้งที่ 6.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ม.ป.ท., 2543.
- . อีสานมีอี่ สองฝั่งโขง กลุ่มศิลปินอีสาน ครั้งที่ 7.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ขอนแก่น : คลังนาวิทยา, 2543.
- . ช่วมแขง ปั้นแต้ม กลุ่มศิลปินอีสาน และกลุ่มศิลปินสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งที่ 8.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม)ขอนแก่น : คลังนาวิทยา, 2544.
- . นักเรียนเก่าโรงเรียนเพาะช่าง เขตการศึกษา 9 ครั้งที่ 1.(สูจิบัตรงานแสดงศิลปกรรม) ม.ป.ท., 2545.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. พิมพ์ครั้งที่ 13, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2531.
- . พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน .กรุงเทพฯ : เพื่อนการพิมพ์, 2530.
- . พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2525.
- รัตนา รักสกุลพาณิชย์. เอกสารประกอบการสอนวิชา 2000101 สุนทรียทางทัศนศิลป์. พระนครศรีอยุธยา : สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2539.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2534.
- ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. ทัศนศิลป์เพื่อชีวิตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2537.
- . สามทศวรรษศิลปะสมัยใหม่ในภาคอีสาน ใน รายงานการสัมมนาเพื่อหาประเด็นแนวคิดการสร้างสรรค์ของศิลปินรุ่นเยาว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : เอส พี เอส พริ้นติ้ง แอนด์ บิลดิ้ง, 2543.
- . ฐานข้อมูลทำเนียบศิลปินร่วมสมัย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม : สาขาทัศนศิลป์ อคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.

ภาคผนวก

ตอนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย

2.1 ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัย ชั้นที่ .....

2.1.1 ชื่อภาพ/ผลงาน.....

2.1.2 ด้านสื่อ (Media)

- วัสดุ / อุปกรณ์ .....
- เทคนิค .....
- ขนาด ..... พ.ศ. ....

2.1.3 ด้านเนื้อหา (Content)

- แนวคิดของผลงาน(Concept) .....

.....

- วิถีชีวิต .....

.....

- วัฒนธรรม / ประเพณี .....

.....

- ศาสนา .....

.....

- สิ่งแวดล้อม .....

.....

- ความเชื่อ .....

.....

- อื่นๆ .....

.....

.....

2.1.4 ด้านธาตุศิลป์ (Artistic Elements)

การแสดงออกด้วยการใช้องค์ประกอบศิลป์ (Element of Art)

1. สี (Color) .....

.....

2. น้ำหนัก (Value) .....

.....

3. เส้น (Line) .....

.....

4. รูปร่าง / รูปทรง (Shape / Form) .....

.....

5. พื้นที่ว่าง (Space) .....

.....

6. พื้นผิว (Texture) .....

.....

การแสดงออกด้วยการใช้หลักการศิลปะ (Principles of Art)

1. ความสมดุล (Balance) .....

.....

2. การเน้น / การย่ำ (Emphasis) .....

.....

3. ความกลมกลืน (Harmony) .....

.....

4. ความหลากหลาย (Variety) .....

.....

5. ความลดหลั่น (Gradation) .....

.....

6. การเคลื่อนไหว / จังหวะ (Movement / Rhythm) .....

.....

7. สัดส่วน (Proportion) .....

.....